

ЗАКОН ЗА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

(КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ)

(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 99/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011, 123/2012, 15/2013, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 130/2014, 10/2015, 20/2015, 98/2015, 145/2015, 154/2015, 30/2016 и 127/16)

Глава прва

ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредуваат автономијата на универзитетот и академската слобода, условите и постапката за основање и престанок на високообразовните установи, системот за обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование, основите за организација, управување, развој и финансирање на високообразовната дејност.

Поимник

Член 2

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **“Автономија на универзитет”** опфаќа академска слобода, самостојно одлучување и управување и неповредливост на универзитетскиот простор;
2. **“Одбор за акредитација и евалуација на високото образование”** е тело кое врши надворешна оцена на квалитетот на високообразовната установа и остварувањето на нејзината дејност;
3. **“Акредитација на проект за основање на високообразовна установа”** е донесување на решение од Одборот за акредитација и евалуација на високото образование со кое се прифаќа, односно се дава мислење по проектот во кој се содржани и образложени условите за основање на високообразовна установа;
4. **“Високо образование”** е образование кое се однесува на студиски програми кои се остваруваат на универзитети и самостојните високообразовни установи;
5. **“Високообразовна квалификација”** е стручен, односно научен назив за завршена студиска програма од прв, втор, или трет циклус на високо образование, стекната на високообразовна установа во Република Македонија или во друга земја, која е акредитирана и има одобрение за вршење на високообразовна дејност;

6. **“Документ за делумно завршена студиска програма”** е сертификат или друг документ за стекнати студиски кредити, завршени години, семестри, испити, модули, делови од студиска програма, односно за завршени обврски по студиска програма за стекнување на високо образование, кој го издава високообразовната установа според прописите на соодветната држава;
7. **“Диплома“** е јавен документ издаден од високообразовна установа со кој се докажува стекнато високо образование од прв, втор или трет циклус, потребно за продолжување на образованието или за започнување со вршење на соодветна професија;
8. **“Додаток на диплома (Diploma Supplement)”** е составен дел на дипломата која содржи податоци за имателот на дипломата, информации кои поблиску ја определуваат квалификацијата, нивото на квалификацијата (стручниот, односно научниот назив) системот и содржината на студиите и постигнатите резултати, како и податоци за академските и професионалните можности кои ги дава квалификацијата за натамошни студии и професионален статус, дополнителни информации според природата на студиската програма и нивниот извор, датум и потпис и информации за националниот високообразовниот систем;
9. **„Доживотно учење (Lifelong Learning)“** е облик на континуирано учење во текот на целиот живот заради усовршување, дополнување, продлабочување и осовременување на знаењето;
10. **„Евалуација (Quality Assurance)“** е процена на квалитетот на високото образование која опфаќа бројни експлицитни процедури за проценување на квалитетот во институциите за високо образование, на академскиот кадар и на нивните студиски програми според прифатените постапки и стандарди и водичот (насоките) за евалуација усвоени од европските институции за евалуација во високото образование и други организации и асоцијации кои имаат улога да ги воспоставуваат и применуваат европските стандарди и упатства за евалуација на европскиот простор за високо образование;
11. **“Единица на универзитет”** е факултет, уметничка академија и висока стручна школа како високообразовна установа во состав на универзитет, со права и обврски определени со овој закон и статутот на универзитетот. Единици на универзитет се и научни институти со права и обврски определени со Законот за научно-истражувачка дејност, овој закон и статутот на универзитетот;
12. **“Заедничка диплома (Joint Degrees)“** е диплома која се стекнува со завршување на студиска програма која заедно ја прифаќаат и изведуваат два или повеќе универзитети во земјата или универзитет од земјата и акредитирана високообразовна установа од странство, односно нејзина единица акредитирана и регистрирана во Република Македонија, според условите определени со овој закон;
13. **“Кофинансирање на студиите”** значи износ на парични средства за покривање на трошоците за студирање кој, студентот, чие образование не се финансира од Буџетот на Република Македонија, има обврска да го плати на државна високообразовна установа;
14. **“Кредит трансфер систем”** е заедничка процедура што се воспоставува според Европскиот кредит трансфер систем (ECTS – European Credit Transfer System), која

овозможува: опис на обврските (оптовареноста) на студентот или на обемот на обврските за завршување на студии; валоризација на завршениот обем на студии и одмерување и споредба на достигнуањата од учењето и нивен пренос од една на друга високообразовна установа, во кој кредитот го изразува квантитетот на работата што ја бара студиската програма во однос на вкупниот квантитет на работата што се бара за да се заврши академска година на студии;

15. **“Кредит”** е мерна единица за вреднување на работата која студентот во просек ја врши, односно оптоварувањето на студентот во кое се сметаат предавањата, семинарите, вежбите и други облици на организирана студиска работа. Кредитот му се доделува на студентот и се регистрира во неговото досие кога ќе ја исполни студиската обврска;

16. **“Неформално учење”** се курсеви, пролетни и зимски универзитети, програми за оспособување и други облици на учење, кои не се дел од студиските програми за стекнување на високо образование и за кои не се издава диплома;

17. **“Организациона единица во состав на универзитет”** е внатрешна организациона форма на универзитетот организирана според статутот на универзитет или со одлука, односно општ акт донесен врз основа на статутот на универзитетот за чии обврски неограничено одговара универзитетот кој ја организирал;

18. **“Партиципација“** е износ на парични средства што го определува Владата на Република Македонија, кој се наплатува од студентите запишани на државна високообразовна установа, чие образование се финансира од Буџетот на Република Македонија;

19. **“Придружна членка на универзитет”** е установа чија основна дејност е функционално поврзана со високообразовната дејност;

20. **“Применувачка дејност”** е примена на научните резултати, стручното знаење и вршење на други високостручни професионални работи на наставниците, научните работници и соработниците од научната и стручна област за која е акредитирана високообразовна установа;

21. **“Рамка на квалификации”** се целите и појдовните основи за формирање на студиските програми и очекувањата од студентот, неговото разбирање, односно можноста за разбирање за време на учењето на секој циклус на високо образование (Learning Outcomes), прифатената национална структура на високообразовните квалификации (Framework for Qualifications), вклучувајќи го и признавањето на неформалното и формалното учење стекнато преку учење за време на целиот живот (Lifelong Learning);

22. **“Самостојна високообразовна установа”** е високообразовна установа која не е во состав на универзитет, основана како уметничка академија или како висока стручна школа, високообразовна установа на верска заедница или друга високообразовна установа основана со закон за вршење на посебен вид на високо образование;

23. **“Студиска програма“** е збир на релативно поврзани наставни предмети или други наставни единици (модули и други наставни содржини) од едно студиско подрачје со кои

студентот се здобива со квалификација која му дава можност да врши некоја професионална дејност или да ги продолжи студиите;

24. **“Студиско подрачје”** е едно од 22 подрачја, дефинирани во ИСЦЕДОВА класификација на студиски подрачја на УНЕСКО;

25. **“Циклуси на високо образование”** се трите последователни нивоа на високо образование идентификувани со Болоњскиот процес (првиот, вториот и третиот циклус) во кои се распоредени сите квалификации на високото образование кои се стекнуваат на единствениот европски простор на високо образование и

26. **“Приватно-јавна непрофитна високообразовна установа“** е високообразовна установа основана од непрофитна фондација со јавни средства од странски и домашни извори која создава и генерира мериторни јавни добра и остварува јавен интерес. Средствата стекнати во оваа установа се користат само и исклучиво за вршење на високообразовна дејност, бидејќи оваа установа не создава и не распоредува профит.

Член 2-а

Овој закон соодветно се применува и за универзитет од областа на одбраната и безбедноста, доколку со друг закон поинаку не е определено.

Улога и задачи на високообразовните установи

Член 3

Улога и задачи на високообразовните установи се создавање, заштита и пренесување на знаењата за обезбедување на социјална и економска благосостојба и напредок на општеството, подготвување на студентите за занимања за кои е потребна примена на научни откритија и стручни знаења, културна и јазична разновидност, поттикнување на технолошкиот развој, развој на уметностите, техничката култура и спортот.

Улогата и задачите од ставот 1 на овој член високообразовните установи ги остваруваат со:

- организирање на студии според студиски програми од прв, втор и трет циклус на студии,
- изведување на фундаментални, развојни и применети истражувања и вршење на применувачка дејност,
- пренесување на научни, стручни и уметнички знаења и вештини,
- обезбедување на научен, стручен и уметнички подмладок,
- давање можност секому под еднакви услови да стекне високо образование и да се образува во текот на целиот живот,
- обезбедување на систем за доживотно учење,
- соработка со странски и домашни високообразовни и научни установи и со остварување други форми на меѓународна соработка,
- организирање на други форми и видови на подигање на општото образовно ниво и поттикнување на конструктивен натпревар меѓу различните идеи и пристапи и
- обезбедување учество на студентите во управувањето, особено во врска со прашања кои се од значење за квалитетот на наставата и студентскиот стандард.

Карактерот на дејноста на високообразовните установи

Член 4

Дејноста на високообразовните установи е од јавен интерес.

Заштита на називот на високообразовната установа

Член 5

Под називот универзитет, факултет, уметничка академија или висока стручна школа, може да работат само високообразовни установи кои се основани согласно со овој закон.

Академска заедница

Член 6

Академската заедница ја сочинуваат лицата избрани во наставно-научни, научни, наставни и стручни звања и студентите. Редовните професори остануваат членови на академската заедница и по нивното пензионирање.

Достапност на високото образование

Член 7

Државјаните на Република Македонија имаат под еднакви услови право на образование на високообразовните установи во Република Македонија.

Странските државјани можат, со примената на начелото на заемност, да се образуваат на високообразовните установи во Република Македонија под еднакви услови како и државјаните на Република Македонија.

Странските државјани, без примена на начелото на заемност, можат да се образуваат на високообразовните установи во Република Македонија, под услови кои поблиску ги утврдува високообразовната установа.

Право на високо образование имаат и лицата без државјанство под услови утврдени со закон и со ратификувани меѓународни договори.

Својство на правно лице

Член 8

Универзитетот и самостојната високообразовна установа имаат својство на правно лице.

Единиците на универзитетот имаат права и обврски, определени со овој закон, актот за основање на универзитетот и статутот на универзитетот.

Единиците на јавен универзитет настапуваат во правниот промет според овластувањата определени во статутот на универзитетот.

Организационите единици во состав на универзитет можат да имаат определени права во правниот промет и во поглед на управувањето и раководењето, во обем и под услови определени од основачот. За обврските на организационите единици неограничено одговара универзитетот кој ги основал.

Статут и други акти

Член 9

Основен акт на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа е статутот.

Со статутот поблиску се уредуваат внатрешната организација, начинот на вршење на високообразовната дејност, овластувањата и начинот на работа и одлучување и други прашања од значење за вршење на високообразовната дејност.

Единица на универзитет има правилник со кој во согласност со статутот на универзитетот се уредуваат внатрешните односи и работењето на единицата (во натамошниот текст: правилник на единицата).

На статутот на јавниот универзитет и на јавната самостојна високообразовна установа согласност дава Собранието на Република Македонија, а на приватната високообразовна установа основачот, по претходно мислење на министерството надлежно за работите на високото образование.

Печат, знаци и други обележја

Член 10

Универзитетот, односно самостојната високообразовна установа има печат.

Печатот го содржи називот и седиштето на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа.

Печатот на единица на универзитет, покрај својот назив, задолжително го содржи и името на универзитетот во чиј состав е.

Во печатот на секоја високообразовна установа е содржано името Република Македонија и називот на високообразовната установа.

Во средината на печатот на високообразовните установи е и грбот на Република Македонија.

Формата и содржината на печатот, како и изгледот на знаците и другите обележја и начинот на нивното користење, се утврдуваат со статутот на универзитетот и правилникот на единиците на универзитетот, односно со статутот на самостојната високообразовна установа.

Член 10-а

Во високообразовните установи работните места на вработените се делат на:

- работни места на административни службеници,
- работни места на даватели на јавни услуги во високообразовните установи и
- работни места на помошно-технички лица.

Член 10-б

Вработените во високообразовните установи кои вршат работи од административна природа заради остварување на дејноста високо образование имаат статус на административни службеници.

За вработените од ставот 1 на овој член категориите, нивоата и звањата се утврдуваат согласно со Законот за административните службеници, при што генерален секретар на високообразовна установа се распоредува во категорија А на ниво А1, а секретар на факултет/институт се распоредува во категорија А на ниво А2.

Член 10-в

Вработените во високообразовните установи кои вршат работи од дејноста образование и наука, имаат статус на даватели на јавни услуги во високообразовните установи и за нив се применуваат одредбите од овој закон, одредбите од Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

За вработените од ставот 1 на овој член се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

- категорија А наставно-научни звања во високото образование
- ниво А1 редовен професор/научен советник,
- ниво А2 вонреден професор/виш научен соработник и
- ниво А3 доцент/научен соработник,
- категорија Б наставни звања во високото образование
- ниво Б1 професор на висока стручна школа,
- ниво Б2 виш предавач,
- ниво Б3 виш лектор и
- ниво Б4 предавач - асистент со д-р,
- категорија В соработнички звања во високото образование
- ниво В1 асистент, уметнички соработник, истражувач, лектор и
- ниво В2 помлад асистент, помлад лектор, помлад уметнички соработник, помлад истражувач и
- категорија Г друг соработнички кадар во високото образование
- ниво Г1 корепетитор,
- ниво Г2 апликативен продуцент и
- ниво Г3 виш лаборант.

Член 10-г

Вработените во високообразовните установи кои вршат помошно-технички работи, имаат статус на помошно-технички лица и за нив се применуваат одредбите од овој закон, Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

За вработените од ставот 1 на овој член се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

- подгрупа 1 категорија А ниво А1 одржувач на хигиена, одржувач /ракувач за ложење, општ работник и други,
- подгрупа 2 категорија А ниво А1 чувар и други,
- подгрупа 3 категорија А ниво А1 возач и други,
- подгрупа 4 категорија А ниво А1 сервирка - садомијач, готвач и други и
- подгрупа 5 категорија А ниво А1 економ - домаќин, хауз-мајстор, курир (доставувач) и други.

Член 10-д

Ректорот, по претходно мислење на Министерството за информатичко општество и администрација, како и по претходна согласност од Министерството за образование и наука, донесува годишен план за вработување на административни службеници, даватели на јавни услуги и помошно-технички лица во високообразовните установи за следната година, согласно со Законот за вработените во јавниот сектор.

Глава втора

АВТОНОМИЈА НА УНИВЕРЗИТЕТОТ

Содржина и заштита на автономијата

Член 11

Универзитетите и единиците во нивниот состав и самостојните високообразовни установи ја вршат својата дејност врз принципот на академската автономија.

Со академската автономија се гарантира интелектуалната слобода на членовите на академската заедница и творечката природа на истражувачкиот и образовниот процес, како врвни вредности и способности.

Автономијата на универзитетот вклучува академска слобода, автономија на управувањето и неприкосновеност на автономијата.

Високообразовните установи имаат право да покренат постапка пред надлежен суд за заштита на автономијата на универзитетот.

Академска слобода

Член 12

Академската слобода опфаќа:

- слобода во научно-истражувачката работа, уметничко создавање, примената и посредување на знаењето,
- самостојно уредување на внатрешната организација и работењето со статут во согласност со закон,
- слобода на изведување на наставата, спроведувањето на научните истражувања,

уметничката дејност, односно творештво и применувачка дејност, вклучувајќи ја слободата на објавување и јавно претставување на научните резултати и уметничките достигнуања,

- слобода на студирањето, утврдувањето на правилата на студирање, облиците и видовите на наставно-образовните дејности и на проверката на знаењата на студентите,
- слобода на избор на студиските програми и содржината на одделните предмети, како и подготвување на учебници и други учебни помагала,
- слобода на изборот на методот на интерпретирање на наставните и уметничките содржини,
- утврдување услови и критериуми за студии од прв, втор и трет циклус, како и други видови на образование,
- подготвување, усвојување и остварување на научно-истражувачки програми и применувачка работа,
- доделување стручни, академски и научни звања согласно со закон, како и доделување на почесни академски титули,
- определување услови, критериуми и постапка за избор во наставно-научни, научни и наставни звања и
- избор во наставно-научни, научни и наставни звања.

Автономија во управувањето

Член 13

Автономијата во управувањето со универзитетите и со самостојните високообразовни установи се изразува во:

- планирањето, остварувањето и развојот на високообразовната дејност,
- воспоставувањето и уредувањето на внатрешната организација,
- донесувањето на статутот, односно правилникот на единицата,
- изборот, именувањето и отповикувањето на органите согласно со статутот,
- располагањето со одобрените финансиски средства, како и со сопствените приходи,
- формирањето на фондови и основањето други организации од сопствени приходи, донации и други извори заради вршење на високообразовна, научно-истражувачка, издавачка и применувачка дејност,
- управувањето и користењето на имотот во согласност со намената за која е добиен,
- одлучувањето за формите на соработка со други организации,
- здружувањето и асоцирањето во соодветни организации и форуми во земјата и странство,
- остварувањето на меѓународна соработка, склучувањето договори и учеството во меѓународни организации и асоцијации и
- одлучувањето за други права утврдени со статутот, односно правилникот на единицата.

Неповредливост на универзитетскиот простор

Член 14

Просторот на универзитетите и на самостојните високообразовни установи е неповредлив. Полицијата и другите државни органи на безбедност не можат без согласност на ректорот, односно директорот или на лице овластено од нив, да влегуваат во овој простор, освен за спречување на извршување на кривично дело, на непосредно

што претстои или започнато кривично дело, за задржување на неговиот сторител, како и во случај на природни и други непогоди (пожар, поплава и слично).

На универзитетот и на самостојните високообразовни установи се забранува политичко и верско организирање и дејствување, како и истакнување на партиски и верски обележја.

Мирно решавање на споровите

Член 15

Споровите што настануваат меѓу членовите на академската заедница, како и споровите меѓу високообразовните установи и на нивните единици се решаваат спогодбено, во заедничките органи, арбитражно и на друг начин на разбирање.

При решавањето на споровите од ставот 1 на овој член не може да се попречува редовното одвивање на дејноста определна со статутот .

Глава трета

ВИСОКООБРАЗОВНИ УСТАНОВИ И НИВНАТА ДЕЈНОСТ

Видови на високообразовни установи

Член 16

Високообразовни установи се универзитет и висока стручна школа.

Високообразовни установи во состав на универзитет се факултет, уметничка академија и висока стручна школа (во натамошниот текст: единици на универзитет).

Во состав на универзитет се и научни институти, како единици на универзитет.

Висока стручна школа може да се основа како самостојна висока стручна школа или во состав на универзитет.

Високообразовните установи можат да бидат јавни, приватно-јавни непрофитни установи и приватни (профитни или непрофитни) установи.

Универзитет

Член 17

Универзитетот е највисока автономна високообразовна, научна, односно уметничка установа која го обезбедува единството во вршењето и развојот на високото образование, науката, уметноста и стручноста и непосредно и преку своите единици од различни студиски подрачја, пренесува сознанија од повеќе научни, односно уметнички подрачја и дисциплини.

Во состав на универзитет може да има и придружни членки. Условите за пристапување и правата и обврските на придружните членки се уредуваат со статутот на универзитетот.

Дејност на универзитетот

Член 18

Во рамките на својата дејност универзитетот учествува во утврдувањето на Програмата за остварување и развој на високообразовната дејност во Република Македонија (во натамошниот текст: Програмата за високообразовна дејност).

Универзитетот ги интегрира функциите на своите единици (функционална интеграција) и со своите органи го обезбедува нивното усогласено дејствување, преку единствен стратегиски развој, донесување стандарди, нормативи и правила за организација и вршење на високообразовната и научно-истражувачката дејност; ЕКТС; применувачката, апликативната и високостручната дејност; усогласено дејствување во финансискиот сектор, инвестициите и развојните планови; профилирање на научните истражувања; критериуми за избор и напредување во наставни, наставно-научни и научни звања; соработка со универзитетите во земјата и странство; политика за мобилност на студентите, наставниците и административниот кадар; правила за рационално користење на човечките и материјалните ресурси; развој и организирање на студиите; систем за обезбедување и контрола на квалитетот; стандарди во наставата; информациски систем; библиотечен систем; издавачка дејност; издавање дипломи; организирање симпозиуми и семинари; трансферирање средства до единиците на универзитетот и универзитетските организации за културни и спортски активности; издавање обрасци и други документи за потребите на студентите; стручни, односно административно-технички служби; универзитетска документација; грижа за заштитата и унапредувањето на стандардот на студентите и вработените; програма за размена на научни и стручни услуги и производи со домашни и странски физички и правни лица; осигурување на имотот на универзитетот и неговите единици и преку вршење на други дејности и работи определени со овој закон и статутот на универзитетот.

Факултет, уметничка академија и висока стручна школа

Член 19

Факултет е високообразовна установа која врши високообразовна, научно-истражувачка и применувачка високостручна дејност во студиско и научно-истражувачко подрачје, според студиска програма на една или повеќе сродни и меѓусебно поврзани наставно-научни, односно уметнички или стручни области од прв, втор и трет циклус на студии.

Уметничка академија како факултет е високообразовна установа која врши високообразовна и уметничка дејност и научно-истражувачка работа во една или повеќе сродни, односно меѓусебно поврзани наставни и уметнички области и се грижи за нивниот развој. Ако уметничка академија го носи називот “факултет” се применуваат одредбите од овој закон што се однесуваат на факултет.

Уметничка академија како висока стручна школа врши стручни студии од подрачјето на една или повеќе сродни, односно меѓусебно поврзани стручни уметнички области и се грижи за нивниот развој.

Висока стручна школа е високообразовна установа која врши високообразовна или уметничка дејност како додипломски стручни студии, специјалистички стручни студии и применувачка дејност од подрачјето на една или повеќе сродни, односно меѓусебно поврзани струки (стручни области).

Високата стручна школа може, под условите утврдени со закон, да врши и научно-истражувачка, односно уметничка работа, ако тоа е утврдено во статутот на универзитетот како единица на универзитет, односно со нејзиниот основачки акт, ако е основана како самостојна високообразовна установа.

Дејност на единиците на универзитетот

Член 20

Единицата на универзитет во рамките на својата дејност:

- го планира остварувањето и развојот на дејностите за кои е основана во рамките на буџетските средства, самофинансирачките активности, донации и слично,
- врши високообразовна, научно-истражувачка, апликативна, односно уметничка дејност во една или повеќе сродни, односно меѓусебно поврзани научни и стручни дисциплини, во една или повеќе сродни уметнички области и се грижи за нивниот развој,
- остварува меѓународна соработка со сродни високообразовни и научни установи согласно со статутот на универзитетот,
- организира научни и уметнички собири, симпозиуми, семинари, советувања и други видови на собири,
- во рамките на единствениот библиотечно-информациски систем утврден од универзитетот, ја организира работата на библиотеката и организира библиотечно-информациска и документациона дејност,
- издава уверенија и други документи за завршени студии и други видови на образование, според условите утврдени во статутот на универзитетот,
- предлага и презема мерки за унапредување и заштита на стандардот на студентите и вработените,
- остварува различни студии за надоградување, продлабочување или проширување на знаењата и континуирано образование,
- разменува научни и стручни услуги и производи со домашни и странски физички и правни лица и
- врши и други работи утврдени со овој закон и статутот на универзитетот.

Факултетот може да врши и високообразовна дејност за стручни студии, кои согласно овој закон ги врши високата стручна школа, согласно со статутот на универзитетот.

Дејност на самостојната високообразовна установа

Член 21

Самостојна високообразовна установа може да врши високообразовна дејност од прв циклус на образование во траење од најмалку три години на студии како висока стручна школа или уметничка академија, образование од втор циклус специјалистичко образование во траење од најмалку една, односно две години, од подрачјето за кое е акредитирана студиската програма.

На самостојната високообразовна установа од ставот 1 на овој член соодветно се применуваат одредбите од овој закон што се однесуваат на универзитетот, односно на неговите единици.

Научен институт како вршител на високообразовна дејност

Член 22

Научен институт може да врши високообразовна дејност за студии од втор и трет циклус само во рамките на научната област за кој е основан во состав на универзитет како негова единица, после пет години од основањето, ако е успешно завршена евалуацијата на научноистражувачката работа, ако е акредитиран за вршење на овој вид студии и има решение за почеток со работа на начин и според услови утврдени со статутот на универзитетот.

Научен институт кој не е во состав на универзитет може да врши високообразовна дејност за студии од втор и трет циклус во рамките на научната област за која е основан, ако ги исполнува условите за вршење на високообразовна дејност, ако е акредитиран за вршење на овој вид студии и ако има решение за почеток со работа.

Научен институт во состав на универзитет како негова единица може да врши високообразовна дејност во втор и трет циклус на студии во соработка со единица која изведува студиски програми од исто или сродно научно поле.

Високообразовна установа на верска заедница

Член 23

Факултети или академии кои се основани од верските заедници можат да ги имаат правата и обврските на високообразовна установа определена со овој закон, ако ги исполнуваат условите од овој закон за основање на високообразовна установа и за вршење на високообразовна дејност (во натамошниот текст: високообразовна установа на верска заедница).

Високообразовна установа на верска заедница може да биде во состав на универзитет како придружна членка. Положбата на високообразовна установа на верска заедница во составот на универзитет се определува и уредува со договор склучен во писмена форма меѓу универзитетот и основачот на високообразовната установа на верска заедница.

Условите за пристапување на високообразовна установа на верска заедница кон универзитетот, како и нивните права и обврски, се уредуваат со статутот на универзитетот.

Странска високообразовна установа

Член 24

Странска високообразовна установа, на која и е признато правото да врши високообразовна дејност, односно е акредитирана за вршење на високообразовна дејност

во земјата во која и е седиштето, врз основа на одобрение од Владата на Република Македонија, по претходно мислење од Одборот за акредитација и евалуација на високото образование, може на некој од светските јазици да врши високообразовна дејност на територијата на Република Македонија.

Странска високообразовна установа може да врши високообразовна дејност според условите утврдени со овој закон и со меѓудржавен договор, склучен меѓу Република Македонија и земјата во која и е признато правото да врши високообразовна дејност. За вршење на високообразовна дејност на територијата на Република Македонија од страна на странска високообразовна установа, основачот треба да приложи и квалитетна финансиска гаранција.

Странската високообразовна установа која добила одобрение за вршење на високообразовната дејност согласно со ставовите 1 и 2 на овој член за вршење на високообразовна дејност во Република Македонија и акредитација за вршење на високообразовна дејност во земјата во која и е седиштето се запишува во Централниот регистар на Република Македонија како установа и во Регистарот на високообразовни установи во согласност со членот 36 од овој закон.

Глава четврта

ОСНОВАЊЕ И ПРЕСТАНОК НА ВИСОКООБРАЗОВНИ УСТАНОВИ

Субјекти кои можат да основаат јавни високообразовни установи

Член 25

Јавна високообразовна установа како универзитет и како единица на универзитет или како самостојна високообразовна установа основа Собранието на Република Македонија со закон.

Субјекти кои можат да основаат приватно-јавна непрофитна и приватна (профитна или непрофитна) високообразовна установа

Член 26

Приватно-јавна непрофитна високообразовна установа може да основа непрофитна фондација основана од странско правно или физичко лице со јавни средства обезбедени од странски и домашни извори според услови утврдени со овој закон, врз основа на одобрение од Владата на Република Македонија.

Приватна (профитна или непрофитна) високообразовна установа може да основа домашно и странско правно и физичко лице, според условите утврдени со овој закон. Странско правно и физичко лице може да основа приватна (профитна или непрофитна) високообразовна установа, според условите утврдени со овој закон, врз основа на одобрение од Владата на Република Македонија.

Услов за почеток на постапката за основање на приватна високообразовна установа од домашно и/или странско, правно и/или физичко лице е претходно добиено одобрение од страна на Владата на Република Македонија.

Под домашно лице согласно со ставот 3 на овој член се подразбира лице регистрирано во Централниот регистар на Република Македонија, кое исполнува услови за вршење на високо образование и научна дејност согласно со законските прописи од оваа област.

Услови за основање на високообразовна установа

Член 27

Високообразовна установа може да се основа ако:

- е утврдено студиско и научно-истражувачко подрачје, односно уметничка дисциплина за кои високообразовната установа се основа, при што за определувањето на студиското подрачје, односно уметничката дисциплина се користи меѓународната класификација ИСЦЕД и националната квалификациона рамка, а при определување на научно-истражувачкото подрачје меѓународната Фраскатијева класификација,
- се обезбедени соодветни простории и опрема за остварување на високообразовна, научно-истражувачка и уметничка, односно стручна дејност,
- со финансиски план е обезбедено одржливо ниво на финансирање најмалку за еден циклус на студии,
- е обезбеден потребен број лица кои ги исполнуваат условите утврдени за избор во наставно-научни, научни и наставни звања, кои дале изјава дека ќе се пријават на конкурсот и дека ќе засноваат работен однос, ако на конкурс бидат избрани и
- се исполнети и другите услови кои се утврдени со нормативите и стандардите за вршење на високообразовна дејност.

Условите од ставот 1 на овој член како нормативи и стандарди за основање на високообразовна установа и вршење на високообразовна дејност поблиску се утврдуваат со уредба за нормативи и стандарди за основање на високообразовни установи и за вршење на високообразовна дејност (во натамошниот текст: уредба за нормативи и стандарди), која на предлог на министерството надлежно за високото образование и поплетходно мислење на Интеруниверзитетската конференција ја донесува Владата на Република Македонија.

Услови за основање на универзитет

Член 28

Универзитетот може да се основа ако согласно со условите утврдени во членот 27 од овој закон во својот состав има најмалку пет акредитирани единици од кои најмалку три се факултети.

За основање на универзитет треба да бидат исполнети условите за изведување на студиски програми најмалку на првиот и вториот циклус на високо образование, а за самостојна високообразовна установа најмалку за прв циклус на високо образование.

За исполнетоста на условите за изведување на студиски програми од трет циклус се одлучува по добивањето на решението за акредитација на универзитетот, решението за

почеток со работа и завршувањето на најмалку една генерација студенти од прв и втор циклус на студии.

Студиски програми од трет циклус на студии можат да организираат само универзитетите кои се меѓу првите пет рангирани универзитети и високообразовни установи во состав на универзитетите (факултети и уметнички академии), запишани во регистарот на високообразовни установи во државата, утврдени во последното рангирање согласно членот 77-а од овој закон.

Ако универзитетот, односно високообразовната установа од став 1 на овој член го изгуби статусот на еден од првите пет рангирани високообразовни установи во државата во следното рангирање, во тој случај универзитетот, односно високообразовната установа не може да запише нови кандидати во трет циклус докторски студии. Ако универзитетот, односно високообразовната установа запише нови кандидати Одборот задолжително донесува решение за престанок на решението за акредитација за сите циклуси за кои е акредитиран универзитетот, односно високообразовната установа.

Посебни услови за основање на приватна високообразовна установа

Член 29

Покрај условите утврдени во членовите 27 и 28 од овој закон за основање на приватна високообразовна, основачот треба да приложи квалитетна финансиска гаранција дека ќе биде во состојба да ги надомести средствата кои студентите ги уплатиле на високообразовната установа која престанала со работа и другите трошоци кои ќе ги имаат студентите заради префрлувањето на студии на иста или слична високообразовна установа во земјата.

Почеток на постапката за основање

Член 30

Постапката за основање високообразовна установа започнува со изработка на проект за основање на високообразовна установа.

Проектот за основање јавна високообразовна установа го подготвува Владата на Република Македонија, односно органот кој таа ќе го овласти.

Проектот за основање приватна високообразовна установа го подготвува основачот.

Проект за основање високообразовна установа

Член 31

Проектот за основање на универзитет, единица на универзитет, односно самостојна високообразовна установа особено ги содржи: студиските подрачја со нивен опис како целина и студиските групи, оддели и насоки, просторните услови и опрема за остварување на високообразовната, научната, односно уметничката и стручната дејност во соодветната област, изворот на финансиските средства за вршење на

високообразовна дејност, можноста за обезбедување на потребен број лица кои можат да бидат избрани во наставно-научни, научни и наставни звања и план за начинот на кој ќе бидат исполнети другите услови кои се утврдени во уредбата за нормативи и стандарди.

Проектот за основање универзитет ги содржи податоците од ставот 1 на овој член за сите единици на универзитетот.

Кон проектот за основање на високообразовна установа се доставуваат прилози утврдени со правилникот од членот 72 став 1 на овој закон.

Проектот за основање на јавна високообразовна установа, односно приватна високообразовна установа со прилозите, Владата на Република Македонија, односно основачот го доставува до Одборот за акредитација и евалуација на високото образование.

По проектот за основање на јавна високообразовна установа, Одборот за акредитација и евалуација на високото образование дава мислење.

По проектот за основање на приватна високообразовна установа, Одборот за акредитација и евалуација на високото образование донесува решение за акредитација.

Решение за акредитација

Член 32

Решението за акредитација на проектот за основање на приватна високообразовна установа Одборот за акредитација и евалуација на високото образование го донесува за секоја единица на приватен универзитет одделно и за универзитетот како целина, односно за самостојната приватна високообразовна установа, најдоцна во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето за акредитација на проектот. Ако тоа го бараат околностите, Одборот за акредитација и евалуација на високото образование може да го продолжи рокот најмногу за уште 30 дена, за што го известува подносителот на проектот. Решението на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование е конечно.

Против конечното решение за акредитација на проектот за основање на приватна високообразовна установа може да се поднесе тужба до Управниот суд.

Одредбите од овој закон што се однесуваат за акредитација на проектот за основање на високообразовна установа, соодветно се применуваат и на акредитација за вршење на високообразовна дејност од страна на научна установа.

Акт за основање

Член 33

Пред поднесување на предлогот за донесување на закон за основање на јавна високообразовна установа, подносителот на предлогот за донесување на закон, прибавува мислење од Одборот за акредитација и евалуација на високото образование по проектот за основање на јавна високообразовна установа.

По донесувањето на решението за акредитација на проектот за основање на приватна високообразовна установа, основачот донесува основачки акт, според текстот кој бил приложен кон проектот за основање на високообразовната установа.

Матична комисија

Член 34

По донесувањето на закон за основање на јавна високообразовна установа Владата на Република Македонија, на предлог од министерот надлежен за работите на високото образование, именува матична комисија.

По донесувањето на акт за основање на приватна високообразовна установа, основачот именува матична комисија.

Матичната комисија за основање на универзитет ја сочинуваат по три члена за секоја единица на универзитетот со наставно-научни и научни звања во научната област, односно уметничката област или струката за која се основа, од кои повеќе од половината се од редот на професорите.

Матичната комисија за основање на самостојна високообразовна установа ја сочинуваат пет члена со наставно-научни и научни звања во научната област, односно уметничката област или струката за која се основа.

Кога основач на приватна високообразовна установа е странско правно или физичко лице или кога високообразовната установа се основа со средства обезбедени од странски основачи или донатори, основачот, под условите утврдени во ставовите 3 и 4 на овој член, за членови на матична комисија може да именува и лица кои се странски државјани.

Матичната комисија ги врши подготвителните работи со кои се создаваат услови за почеток со работа на акредитираната високообразовна установа и во тие рамки врши:
- избор на наставници за првата и втората година на студии и на други потребни лица и
- други работи што и ги доверил основачот, што се од значење за почеток со работа на високообразовната установа.

Решение за почеток со работа

Член 35

По извршувањето на подготовките за почеток со работа на високообразовната установа, основачот, односно органот овластен од него, поднесува барање до министерството надлежно за работите на високото образование, за остварување увид за исполнетоста на условите за почеток со работа на високообразовната установа.

Ако се утврди дека за прва и втора студиска година се избрани и вработени, согласно со овој закон, најмалку половина од вкупниот број наставници, одделно за секоја студиска програма, во согласност со стандардите за оптоварување на наставните обврски утврдени со уредбата за нормативи и стандарди и ако се исполнети и другите услови утврдени со овој закон и со решението за акредитација, министерството надлежно за

работите на високото образование во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето од ставот 1 на овој член донесува решение за почеток со работа на високообразовната установа (во натамошниот текст: решение за почеток со работа), кое е конечно.

Ако се утврди дека не се исполнети условите од ставот 2 на овој член министерството надлежно за работите на високото образование донесува решение за одбивање за почеток со работа на високообразовната установа.

Против решението од ставот 3 на овој член може да се поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението

Во договорот за работа склучен меѓу високообразовната установа и лицата од ставот 2 на овој член се утврдува дека тие ќе стапат на работа најдоцна два месеца пред почетокот на првата, односно втората учебна година.

Одредбите од овој член соодветно се применуваат и за остварување на студиски програми надвор од седиштето на високообразовната установа.

Регистар на високообразовните установи

Член 36

По правосилноста на решението за почеток со работа на високообразовната установа, основачот поднесува барање за запишување на високообразовната установа во регистарот на високообразовните установи што го води министерството надлежно за работите на високото образование.

Регистарот се води под условите утврдени со овој закон и правилник за регистрација на високообразовни установи, кој го донесува министерот надлежен за работите на високото образование.

Со правилникот од ставот 2 на овој член се уредува начинот на запишување, содржината, формата на збирката на обрасци за запишување, начинот на објавување на запишувањата, исправите и доказите што се приложуваат кон барањето, информатичкото водење на регистарот, поврзаноста со Централниот регистар на Република Македонија (во натамошниот текст: Централниот регистар) и други прашања од значење за уредно водење на регистарот.

Регистарот од ставот (1) на овој член се води согласно со Законот за општата управна постапка.

Конституирање на органите

Член 37

По извршеното запишување на високообразовната установа во регистарот на високообразовните установи се конституира сенат и се избира ректор, односно се

конституира наставно-научен совет или наставнички совет и се избира декан, односно директор.

Во случај кога со закон се основа високообразовната установа до изборот на декан, односно директор согласно со ставот 1 на овој член, веднаш по влегувањето во сила на законот со кој се основа високообразовната установа, ректорот именува вршител на должноста декан, односно вршител на должноста директор кој ја врши должноста најмногу шест месеци од денот на неговото именување.

Централен регистар на Република Македонија

Член 38

По конституирањето и изборот на органите на универзитетот и на неговите единици, односно на самостојната високообразовна установа, се врши запишување на универзитетот и на самостојната високообразовна установа во Централниот регистар, со што се стекнува својство на правно лице.

По запишувањето во Централниот регистар на универзитетот, односно самостојната високообразовна установа, високообразовната установа може да врши запишување на студенти во прва година на студии.

Статусни промени

Член 39

Универзитетите, единиците на универзитетот, односно самостојните високообразовни установи, можат да се спојат, поделат или припојат под услови и на начин утврдени со овој закон, статутот на универзитетот и со изменување и дополнување на основачкиот акт.

Предлогот за статусна промена од ставот 1 на овој член до основачот, дава министерството надлежно за работите на високото образование. Предлог за статусни промени до министерството надлежно за работите на високото образование може да даде и универзитетот.

При статусна промена од ставот 1 на овој член, студентот има право да ги заврши студиите според студиските програми според кои ги започнал студиите.

При статусни измени на јавна високообразовна установа се формира матична комисија за статусни измени. За прашањата на именувањето и работата на матичната комисија за статусни измени се применуваат одредбите на членот 34 од Законот за високото образование.

Статусните промени се запишуваат во Регистарот на високообразовни установи и во Централниот регистар.

Престанок на јавна високообразовна установа

Член 40

Кога Владата на Република Македонија ќе утврди дека престанала потребата од определена единица на јавен универзитет, односно јавна самостојна високообразовна установа, го известува за причините сенатот на универзитетот, односно органот на управување на самостојната високообразовна установа и му дава рок од најмалку 30 дена од денот на известувањето, да даде мислење по известувањето.

Доколку Владата на Република Македонија и по добиеното мислење оцени дека не постои потребата од натамошно вршење на високообразовната дејност од определена високообразовна установа, му поднесува на Собранието на Република Македонија предлог за донесување закон за престанок на единицата на јавен универзитет односно самостојната јавна високообразовна установа. Во предлогот за донесување закон се уредува начинот на кој студентите ќе можат да го продолжат студирањето.

По влегувањето во сила на законот од ставот 2 на овој член, министерството надлежно за работите на високото образование донесува решение за бришење на установата од регистарот на високообразовните установи и за тоа поднесува барање за бришење на високообразовната установа од Централниот регистар.

Престанок на приватна високообразовна установа

Член 41

Кога органот на основачот ќе утврди дека престанала потребата за вршење на високообразовната дејност на определена приватна високообразовна установа, или не е во состојба да ја финансира нејзината основна дејност, го известува за причините органот на управување на високообразовната установа и другите соосновачи или содружници или акционерите кога основач е правно лице и им дава рок од најмалку 30 дена да одлучат дали високообразовната установа ќе продолжи да работи со обезбедување на сопствени извори на финансиски средства, односно дали финансирањето на високообразовната установа ќе го преземе еден од соосновачите, ако високообразовната установа ја основале два или повеќе основачи, или некој од содружниците или акционерите, ако основач на високообразовната установа е едно правно лице. Ако приватната високообразовна установа е единица на универзитет, за одлуката се известува и универзитетот.

Ако органот на управување, односно соосновач, содружник или акционер од ставот 1 на овој член го известува основачот дека не постојат услови за натамошно вршење на високообразовната дејност со сопствени извори на финансирање или со средства на еден од основачите, односно содружник или акционер, основачот донесува одлука за престанок на високообразовната установа. Во одлуката основачот е должен да го утврди начинот на кој студентите ќе го продолжат студирањето.

Ако средствата што основачот ги обезбедил за извршување на дадените гаранции не се доволни за остварување на правото на студентите да го продолжат школувањето, основачот за исполнување на дадените гаранции одговара неограничено со целиот својимот.

По донесувањето на одлуката за престанок на високообразовната установа, министерството надлежно за работите на високото образование донесува решение за бришење на установата од регистарот на високообразовните установи и поднесува барање за бришење на високообразовната установа од Централниот регистар.

Во случај на престанок на приватна високообразовна установа кога е исполнет условот од ставот 2 на овој член, или кога е одземена акредитацијата и е донесено решение за одземање на правото за вршење на високообразовна дејност согласно со членот 44 ставови 4 и 5 од овој закон, министерството надлежно за работите на високото образование, на предлог на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование, ќе донесе решение со кое ќе обезбеди завршување на студиите на високообразовната установа која е во ликвидација или префрлување на студентите на друга високообразовна установа во земјата која има исти или слични студиски програми. Со решението ќе се активира и финансиската гаранција која ја дал основачот за да можат да се надоместат средствата кои студентите ги уплатиле на високообразовната установа која престанала со работа и другите трошоци кои ќе ги имаат студентите заради завршување на студиите.

Престанок на универзитет

Член 42

Универзитет престанува, ако:

- основачот утврдил дека престанала потребата од универзитет,
- престане да ги исполнува условите за основање на универзитет утврдени во членот 27 став 1 и членот 28 став 1 од овој закон,
- министерот надлежен за работите на високото образование донел решение за одземање на правото за вршење на високообразовна дејност, врз основа на решението на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование за одземање на акредитацијата од членот 44 став 4 на овој закон и
- изврши статусни промени.

Јавен универзитет престанува со закон, а приватен универзитет со одлука на основачот.

Со актот за престанок на универзитет се определува дали некои единици на универзитетот ќе продолжат со работа и ќе се припојат кон друг универзитет или ќе продолжат да работат како самостојни високообразовни установи.

Престанок со стечај

Член 43

Над јавна високообразовна установа не се спроведува стечај.

Приватна високообразовна установа може да престане со стечај согласно со Законот за стечај.

Финансиската гаранција што согласно со овој закон ја дава основачот на приватната високообразовна установа не влегува во стечајната маса и се користи исклучиво за намената за која е дадена согласно со овој закон.

Ако средствата од гаранцијата што согласно со овој закон ја дал основачот на приватната високообразовна установа и средствата од стечајната маса не се доволни за надомест за средствата што студентите ги уплатиле на високообразовната установа која престанала со работа и на другите трошоци што ќе ги имаат студентите заради префрлувањето на студии на иста или слична високообразовна установа во земјата, основачот одговара неограничено со целиот свој имот согласно со Законот за стечај и Законот за установите.

Одземање на правото за вршење на високообразовна дејност

Член 44

Министерството надлежно за работите на високото образование, основачот, Одборот за акредитација и евалуација на високото образование и универзитет можат да покренат постапка за одземање на правото за вршење на високообразовна дејност.

Постапката од ставот 1 на овој член се води пред Одборот за акредитација и евалуација на високото образование.

Ако Одборот за акредитација и евалуација на високото образование, врз основа на извештајот на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование, утврди дека високообразовната установа престанала да ги исполнува условите утврдени во членот 27 став 1 алинеја 4 и членот 28 став 1 од овој закон за вршење на високообразовната дејност, со писмено укажување ќе ја задолжи високообразовната установа да ги отстрани недостатоците. Одборот за акредитација и евалуација на високото образование го известува и универзитетот ако високообразовната установа е негова единица.

Ако во рокот определен од Одборот за акредитација и евалуација на високото образование, кој не може да биде пократок од 60 дена и подолг од 120 дена од денот на добивањето на писменото укажување од ставот 3 на овој член, високообразовната установа не ги отстрани недостатоците на кои и е укажано, Одборот за акредитација и евалуација на високото образование донесува решение за одземање на дадената акредитација и го известува министерството надлежно за работите на високото образование.

Врз основа на решението за одземање на акредитацијата, министерството надлежно за работите на високото образование донесува решение за одземање на правото за вршење високообразовна дејност, кое е конечно. По донесувањето на решението министерството надлежно за работите на високото образование ја брише високообразовната установа од регистарот на високообразовните установи и поднесува барање за нејзино бришење во Централниот регистар.

Против конечното решение на министерството надлежно за работите на високото образование од ставот 5 на овој член, може да се поднесе тужба до Управниот суд.

Високообразовната установа на која и е одземено правото за вршење на високообразовна дејност, продолжува со вршењето на високообразовната дејност до крајот на тековната студиска година.

Глава петта

ВНАТРЕШНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА УНИВЕРЗИТЕТ И ФОРМИ НА СОРАБОТКА

Применувачка дејност на високообразовните установи

Член 45

Внатрешната организација на универзитет се уредува со овој закон и со статутот на универзитетот.

Единицата на универзитетот за вршење на својата дејност може да организира институт, центар, завод, катедра, оддел и други внатрешни организациони единици, под услови утврдени со статутот на универзитетот.

Универзитетот, под условите утврдени со закон и со статутот, покрај единиците во негов состав, може да има и други внатрешни организациони единици со кои се поврзува праксата, знаењето, уметноста и високото образование и во чие работење може да учествуваат студентите (инженерски бироа, работилници, центри за правни и бизнис совети, центри за социјална работа и друга помош на граѓаните, производни пробни центри, галерии, радио и ТВ станици и друго), технолошки паркови.

Универзитетот може под условите утврдени со закон и со статутот на универзитетот за вршење на својата дејност да организира универзитетски клинички центар, универзитетска поликлиника, универзитетски спортски центар, универзитетски ветеринарен клинички центар, аграрни универзитетски институти, центри за истражување и континуирано образование како доживотно учење и други форми од дејноста на единиците.

Универзитет кој во својот состав има единици од различни студиски подрачја може да ги организира единиците на универзитетот во универзитетски подрачја, оддели или други форми.

Заради вршење на својата дејност универзитетот може да склучува и спогодби или договори со универзитетски клиници и други установи кога е тоа потребно за вршење на високообразовната дејност или со други установи и трговски друштва чија дејност е од значење за вршење на дејноста на универзитетот и за вршење на врвна применувачка дејност.

Универзитетот основа најмалку еден центар за кариера. Центарот за кариера води посебна евиденција за поранешни студенти (алумни) и организира саеми за кариера на секој факултет/универзитет каде што има центар за кариера.

Центрите за кариера се формираат заради организирање на практична настава за студентите за подготовка на стручен кадар кој ќе применува современи иновативни техники и технологии во наставата. Центрите за кариера се состојат од профил на советници кои имаат познавања од областа на образованието.

Центрите за кариера имаат обврска да формираат работни групи (од претставници од технички факултети и стопански комори) и да организираат месечни средби со присуство и на претставници од Агенцијата за СДИ за потребите од кадар на пазарот на трудот и намалување на јазот меѓу побарувачката и понудувачката на работна сила.

Универзитетот или единица во негов состав, како и високообразовна школа/установа има обврска да склучи најмалку два договора за соработка со универзитет од првите 500 високо рангирани универзитети согласно со Шангајската листа, односно 100 најдобро рангирани универзитети по МБА програма, како и акредитирана високообразовна установа на еден од првите 200 најдобро рангирани универзитети од соодветното научно подрачје, согласно со Шангајскиот Цио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement-World University Ranking.

Универзитетот или единица во негов состав, како и високообразовна школа/установа има обврска да склучи најмалку два договора за двојна диплома (double degree) или заедничка студиска програма (joint degree) со Универзитет од првите 500 високо рангирани универзитети согласно со Шангајската листа, односно 100 најдобро рангирани универзитети по МБА програма, како и акредитирана високообразовна установа на еден од првите 200 најдобро рангирани универзитети од соодветното научно подрачје, согласно со Шангајскиот Цио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement-World University Ranking.

Основање на друга организација

Член 46

Универзитет, единица на универзитет односно самостојна високообразовна установа, може под услови утврдени со закон и со статут заради продажба на своите научни резултати, откритија или патенти, услуги од јавни овластувања, експертско знаење, уметнички творби и други остварувања во вршењето на применувачка работа, за вршење на издавачка дејност, за здравствена заштита на студентите, за сместување и исхрана, за културни потреби, спорт и рекреација на студентите и вработените во високообразовните установи и за други потреби, самостојно или со друг соосновач да основа трговско друштво или установа под условите утврдени со закон и статутот. Овие потреби универзитетот, единица на универзитет односно самостојната високообразовна установа, можат на потрајна основа да ги остваруваат договорно со правни и физички лица.

Добивката на трговското друштво, односно приходот на установата припаѓа на универзитетот, единица на универзитетот и самостојна високообразовна установа и може да се користи за унапредување на дејноста на универзитетот и на единиците на универзитетот кои учествувале во нејзиното создавање, односно за дејноста на самостојната високообразовна установа.

Стручна и административна служба

Член 47

За вршење на стручните и административните работи на универзитет се формира стручна и административна служба.

Внатрешната организација на стручната и административната служба се уредува со статутот на универзитетот.

Форми на соработка на високообразовните установи

Ректорска конференција на јавни универзитети, односно на приватни универзитети

Член 48

Заради разгледување и усогласување на прашањата од заедничко значење и интерес за вршење на високообразовната дејност, јавните универзитети формираат Ректорска конференција на јавни универзитети, која ја сочинуваат ректорите на јавните универзитетите во Република Македонија.

Заради разгледување и усогласување на прашањата од заедничко значење и интерес за вршење на високообразовната дејност, приватните универзитети формираат Ректорска конференција на приватни универзитети, која ја сочинуваат ректорите на приватните универзитети во Република Македонија.

Ректорската конференција на јавните универзитети и Ректорската конференција на приватните универзитети поднесуваат предлог до Интеруниверзитетската конференција за членови во Одборот за акредитација и евалуација на високото образование.

Ректорската конференција од ставовите 1 и 2 на овој член, донесува деловник со кој се уредува начинот на работа и одлучување.

Член 49

Заради разгледување и усогласување на прашањата од заедничко значење, универзитетите формираат Интеруниверзитетска конференција како јавно правно тело со права и обврски определени со овој закон и статутот на Интеруниверзитетската конференција.

Интеруниверзитетската конференција е составена од ректорите на универзитетите, претседателите на студентските парламенти на универзитетите, 20 члена од редот на наставно-научните работници избрани од сенатите на универзитетите, процентуално застапени според нивното учество во вкупниот број на редовни студенти првпат запишани во студиска година и еден член избран од редовите на директорите на самостојните високообразовни установи.

Во работата на Интеруниверзитетската конференција учествува министерот надлежен за работите на високото образование без право на одлучување.

Интеруниверзитетската конференција донесува деловник со кој се уредува начинот на работа и одлучување.

Заради остварување и на други интереси, универзитетите, односно самостојните високообразовни установи можат со спогодба да организираат и други облици на заедничка соработка и вршење на одделни работи.

Глава шеста

ОРГАНИ И ТЕЛА НА ВИСОКООБРАЗОВНИТЕ УСТАНОВИ

Органи и тела на универзитетот

Член 50

Органи на универзитетот се универзитетски сенат, ректор и ректорска управа.

На универзитетот се формира универзитетски совет како тело на универзитетот.

Приватен универзитет наместо универзитетски совет, може да има орган на основачот, со права и обврски утврдени со актот за основање и статутот на универзитетот, во согласност со овој закон.

Универзитетски сенат

Член 51

Универзитетскиот сенат (во натамошниот текст: сенатот) е орган на управување и стручен орган кој го сочинуваат претставници од единиците на универзитетот, избрани непосредно и со тајно гласање од редот на професорите, односно научните советници и од студентите. Студентите сочинуваат најмалку 15% од членовите на сенатот. Во сенатот секоја единица на универзитетот има најмалку еден претставник. Ректорот е член на Сенатот по положба. Проректорите учествуваат во работата на сенатот, без право на глас.

Во сенатот определен број членови ги избираат и придружните членки на универзитетот кои учествуваат во работата и одлучувањето на сенатот за прашањата определени со статутот на универзитетот.

Бројот и начинот на избор и разрешување на членовите на сенатот, како и свикувањето и водењето на седниците на сенатот, се уредува со статутот на универзитетот.

Членовите на сенатот се избираат за време од четири години.

Надлежност на сенатот

Член 52

Сенатот:

- донесува статут на универзитетот и дава согласност на правилникот на единиците во неговиот состав,
- одлучува за наставната, научната, уметничката и високостручната (применувачка) дејност,
- ги усвојува студиските програми на факултетите, односно на високите стручни школи,
- ги утврдува научните, односно уметничките области, наставните подрачја и области како и наставните дисциплини за кои единиците во неговиот состав вршат високообразова дејност,
- ги предлага до Советот за развој и финансирање на високото образование (во натамошниот текст: Советот) основите врз кои се врши кофинансирањето,
- одлучува за основање внатрешни организациони единици, организации и трговски

друштва,

- дава мислење за спојување, поделба или присоединување на одделни единици на универзитетот во согласност со овој закон,
- утврдува мислење за престанокот на потребата од постоење на определени единици на универзитетот и за нивното трансформирање,
- донесува годишна и четиригодишна програма за развој и работа на универзитетот,
- дава мислење и поднесува предлози на Програмата за високообразовна дејност и дава мислење по годишната програма за развој на единиците во неговиот состав,
- дава мислење и поднесува предлози на националната програма за научно-истражувачката дејност на Република Македонија,
- го усвојува годишниот извештај за работа на универзитетот,
- усвојува годишен финансиски план на универзитетот,
- донесува годишна финансиска пресметка и годишен завршен финансиски извештај на универзитетот,
- донесува програма за инвестиции на универзитетот и единиците во неговиот состав,
- ги избира редовните професори,
- одлучува за доделувањето на титула почесен доктор на науки (doctor honoris causa) и звањето почесен професор на универзитетот (profesor honoris causa),
- избира и разрешува ректор и проректори на универзитетот,
- решава по приговор на разрешен декан, односно директор на единицата на универзитетот,
- го потврдува изборот на декан, односно директор на единиците на универзитетот што го извршил ректорот,
- дава мислење на Интеруниверзитетската конференција по нормативите и стандардите за вршење на високообразовната дејност,
- донесува правилник за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни и наставни звања,
- донесува правилници за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трите циклуси на студии,
- донесува правилник за единствениот кредит систем и преминот од една на друга студиска програма, односно од една на друга единица на универзитетот,
- донесува правилник за издавањето на дипломи, додаток на дипломи, стручниот, односно научниот назив и други документи за завршени студии на високо образование и за условите и постапката за одземање на издадената диплома,
- донесува правилник за начинот на кој се вршат стручно-административните работи од заеднички интерес на единиците на универзитетот,
- донесува правилник за организирање на издавачката дејност,
- донесува програма за меѓународна соработка,
- ги утврдува работните обврски на вработените и утврдува принципи за уредување на работните односи на вработените што изведуваат високообразовна, научна и уметничка дејност,
- формира комисија за самоевалуација на универзитетот и ги избира нејзините членови,
- донесува деловник за работа на сенатот,
- презема мерки за унапредување и заштита на стандардот на студентите и вработените и
- врши други работи утврдени со овој закон и со статут на универзитетот.

Сенатот може да одлучува доколку на седницата присуствуваат повеќе од половината од вкупниот број членови на сенатот, а одлучува со мнозинство гласови од присутните членови.

За прашањата кои се однесуваат на статусните промени, изборот на органите на универзитетот и изборот на редовните професори, Сенатот може да одлучува доколку на седниците присуствуваат најмалку 2/3 од вкупниот број членови на сенатот, а одлучува со мнозинство од присутните членови.

На приватните високообразовни установи работите од ставот 1 алинеи 6,13,14 и 15 на овој член, се во надлежност на органот на основачот.

Ректор

Член 53

Ректорот е раководен орган.

Ректорот го претставува и застапува универзитетот во земјата и странство.

Ректорот се избира од редовните професори и од научните советници за време од четири години, со право уште на еден избор. Ректорот се избира на начин и под условите утврдени со статутот на универзитетот.

Ректорот ја врши својата должност професионално и своите права од работен однос ги остварува според договор склучен со сенатот. Со договорот се уредува и обемот на неговиот ангажман на наставник кај единицата од која е избран, кој не може да биде повеќе од 30% од работното време.

Универзитетот има еден или повеќе проректори кои се избираат од редот на лицата избрани во наставно-научни и научни звања од единиците на универзитетот. Проректорите се избираат на предлог на ректорот, на начин и по постапка утврдена со статутот на универзитетот.

Вршењето на должноста ректор и проректор е неспојливо со вршењето на друга државна функција или функција во политичка партија.

Ректорот не мора да биде од редот на вработените на универзитетот. Начинот на изборот и разрешување на ректорот поблиску се уредува со статутот на универзитетот.

Ректор може да биде и лице странски државјанин, под истите услови утврдени во ставовите 2 и 7 на овој член.

Надлежност на ректорот

Член 54

Ректорот во рамките на раководењето со универзитетот:

- ја усогласува високообразовната, уметничката, научно-истражувачката и применувачката дејност и друга работа на универзитетот,
- ги свикува и претседава со седниците на сенатот,
- ги извршува одлуките и заклучоците на сенатот,
- дава иницијатива за свикување на сенатот,

- му поднесува на сенатот и на ректорската управа предлози и одлуки и други општи акти и заклучоци за прашања чие разгледување и решавање е во нивна надлежност,
- одлучува за финансиските и материјалните прашања кои не се во надлежност на сенатот на јавниот универзитет;
- промовира доктори на науки;
- доделува награди на универзитетот;
- избира и разрешува декан, односно директор на единица на универзитет,
- ја предлага внатрешната организација на универзитетот,
- ја води меѓународната соработка на универзитетот и иницира соработка со други универзитети во земјата и странство,
- дава овластување на проректорите за вршење на дел од своите права и обврски,
- управува со имотот на јавниот универзитет и се грижи за неговото одржување и
- врши други работи утврдени со закон, статутот и други општи акти на универзитетот.

Ректорот е должен најмалку еднаш во годината до сенатот, универзитетскиот совет и основачот, да поднесува извештај за својата работа и за работата на универзитетот.

Ако сенатот не го прифати извештајот од ставот 2 на овој член поведува постапка за разрешување на ректорот на универзитетот.

Содржината и формата на извештајот од ставот 2 на овој член поблиску се утврдуваат со уредба за содржината и формата на извештајот за работата на ректорот, која на предлог на министерството надлежно за високото образование ги донесува Владата на Република Македонија.

До изборот на ректорот, вршител на должноста ректор е еден од проректорите на универзитетот кој се избира од членовите на сенатот со мнозинство гласови од вкупниот број членови на сенатот. Проректорот како вршител на должноста ректор ги има сите права и должности на ректорот.

Проректорот ја врши должноста ректор до изборот на ректор, во случај на престанок на мандатот на ректорот од следниве причини, ако:

- тоа сам го побара,
- трајно ја загуби способноста за вршење на должноста ректор,
- ги исполни условите за старосна пензија или
- е разрешен пред истекот на мандатот.

Одговорност на ректорот за законитоста и статутарноста

Член 55

Ректорот е одговорен за законитоста и статутарноста на работата на универзитетот и на единиците во неговиот состав и има право и должност да запре од извршување, односно да укине акт на нивните органи, за кој смета дека не е во согласност со закон, статут, општ акт или одлука на универзитетот.

Единицата на универзитетот чиј акт е укинат, може да поднесе жалба до сенатот. Одлуката на сенатот е конечна.

Ако во определниот рок предвиден со статут на универзитетот единицата не предложи кандидати за декан, односно директор, ректорот назначува времен вршител на должност декан, односно вршител на должност директор, за време определено со статутот на универзитетот.

Во согласност со статутот на универзитетот ректорот може за непочитување на законот, статутот, општ акт или одлука на универзитетот да суспендира декан или директор на единица на универзитет и да постави времен вршител на должност декан.

Сенатот во рок од 30 дена од суспендирањето на деканот, одлучува за одлуката на ректорот од ставот 4 на овој член. Доколку сенатот ја потврди суспензијата дава предлог на ректорот за разрешување на деканот, односно директорот и во рок од три месеца ќе се спроведе постапка за избор на декан, односно директор.

Ректорска управа

Член 56

Ректорската управа ја сочинуваат ректорот, проректорите, деканите на факултетите, директорите на високите стручни школи, директорите на акредитираните научни установи и претставници на студентите.

Со ректорската управа раководи ректорот.

Организацијата и начинот на работата на ректорската управа, како и бројот на претставниците на студентите, поблиску се утврдуваат со статутот на универзитетот.

Надлежност на ректорската управа

Член 57

Ректорската управа:

- ги подготвува и ги предлага актите и материјалите за прашања за кои одлучува сенатот,
- го утврдува и го објавува конкурсот за запишување на студиите од прв, втор и трет циклус, по претходна согласност од Владата на Република Македонија,
- дава мислење за студиските програми на факултетите, односно високите стручни школи,
- на предлог на ректорот избира и разрешува генерален секретар на универзитетот,
- донесува одлуки за тековната меѓународна соработка на универзитетот,
- го уредува издавањето на дипломи и други документи за завршени студии на високо образование,
- утврдува предлог за висината на кофинансирање и партиципација на студентите на јавните високообразовни установи,
- одлучува за издавачката дејност на универзитетот и
- врши и други работи определени со статутот на универзитетот.

Универзитетски совет

Член 58

Универзитетскиот совет има најмногу 11 члена. Од вкупниот број членови на универзитетскиот совет шест члена именува сенатот на универзитетот, од лицата кои не се членови на сенатот, од кои најмалку еден е студент; три члена именува основачот; еден член именува организацијата на работодавачите во Република Македонија и еден член именува единицата на локалната самоуправа. Во работата на универзитетскиот совет учествува и ректорот без право на глас.

Мандатот на членовите на универзитетскиот совет трае четири години, освен за членовите избрани од редот на студентите на кои мандатот им трае две години.

Универзитетскиот совет од редот на своите членови избира претседател.

За член на универзитетскиот совет не може да биде лице кое согласно со членот 43 од Законот за установите не може да биде член на орган на управување на установа, како и лице вработено во управата на универзитетот, во министерството надлежно за работите на високото образование, односно за науката, лице именувано на функција во државен орган или единица на локалната самоуправа или избрано во орган на политичка партија.

Составот и начинот на избор на членовите на универзитетскиот совет поблиску се уредува со статутот на универзитетот.

Надлежност на универзитетскиот совет

Член 59

Универзитетскиот совет го надгледува извршувањето на дејноста на универзитетот, задачите на универзитетот во согласност со овој закон, законитоста на неговото работење, рационалната употреба на кадровските и материјалните ресурси и врши други работи утврдени со актот за основање и статутот на универзитетот.

Универзитетскиот совет не може да има надлежност со која се ограничува и повредува автономијата на универзитетот.

Универзитетскиот совет најмалку еднаш годишно доставува информација до министерството надлежно за работите на високото образование и до сенатот на универзитетот.

Надлежноста и начинот на одлучувањето на универзитетскиот совет поблиску се уредува со овој закон и со статутот на универзитетот.

Орган на основачот на приватна високообразовна установа

Член 60

Орган на управување на приватен универзитет, односно на самостојна приватна високообразовна установа е органот на основачот.

Бројот и составот на органот од ставот 1 на овој член го определува основачот со актот за основање на универзитетот и со статутот на универзитетот.

Органот на основачот не може да има права и обврски со кои се ограничува и повредува автономијата на високообразовната установа или се ограничуваат правата и обврските на органите на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа утврдени со овој закон.

Органи на факултетот и високата стручна школа

Член 61

Органи на факултетот, како единица на универзитет, се наставно-научен совет, декан и деканатска управа.

Органи на високата стручна школа, како единица на универзитет, се наставнички совет, директор и управа на високата стручна школа.

Приватните високообразовни установи можат соодветно да ги применуваат одредбите од овој закон што се однесуваат за органите на факултетот, односно високата стручна школа според начинот на кој е организиран универзитетот.

Органите на приватната високообразовна установа не можат да имаат права и обврски со кои се ограничува и повредува автономијата на високообразовните установи утврдена со овој закон.

Наставно-научен, односно наставнички совет

Член 62

Стручен орган на факултетот е наставно-научниот совет, а на високата стручна школа е наставничкиот совет.

Наставно-научниот совет на факултетот од областа на уметноста или уметничка академија може да носи назив наставно-научен уметнички совет.

Наставно-научниот совет го сочинуваат редовните и вонредните професори и доцентите. Наставничкиот совет го сочинуваат професорите, вишите предавачи и предавачите.

На факултет, односно висока стручна школа на кој се избрани повеќе од 120 наставници, наставно-научниот совет го сочинуваат претставници избрани од организационите единици (катедри, институти, центри и слично), од страна на редовните и вонредните професори и доцентите. Изборот се врши сразмерно на наставниците избрани, односно распоредени во организационата единица на начинот и според условите определени во статутот на универзитетот и правилникот на единицата.

Лицата кои се во работен однос во здравствена установа а се избрани во наставно-научно, научно и наставно звање на високообразовна установа и вршат високообразовна дејност и на високообразовната установа, имаат статус на наставник.

Во наставно-научниот, односно наставничкиот совет свои претставници избираат студентите.

Бројот на претставниците на студентите и времето за кое се избираат се утврдува со статутот на универзитетот и правилникот на единицата на универзитетот, односно статутот на самостојната високообразовна установа.

Бројот на претставниците од редот на студентите не може да биде помал од 10% од вкупниот број членови на наставно-научниот совет.

Наставно-научниот, односно наставничкиот совет може за одделни студиски програми или за други потреби да формира стручни тела утврдени со статутот.

Научните институти акредитирани за вршење на високообразовна дејност, според условите определени во статутот на универзитетот, основаат научен совет за студиите од втор и трет циклус, кој го сочинуваат лицата избрани во научни звања кои учествуваат во изведувањето на наставата и претставници на студентите.

Надлежност на наставно-научниот и наставничкиот совет

Член 63

Наставно-научниот, односно наставничкиот совет:

- донесува правилник на единицата,
- донесува четиригодишна програма за развој и годишна програма за работа,
- утврдува еден или повеќе кандидати за декан, односно директор и му ги доставува на ректорот на универзитетот,
- избира продекани, односно заменик директор,
- му предлага на сенатот студиски програми,
- донесува програма за научно-истражувачка, односно уметничка работа,
- врши избор во наставно-научни звања доцент и вонреден професор и во наставни звања,
- предлага број на студенти кои се запишуваат во прва година на студии,
- и предлага на деканатската управа мерки за создавање и усовршување на наставно-научниот и уметничкиот подмладок и за работа со особено успешни и талентирани студенти,
- и предлага на деканатската управа мерки и одлучува за унапредување на наставната, научно-истражувачката и применувачката работа и за компјутерската мрежа,
- избира секретар на факултетот, односно високата стручна школа, во согласност со статутот на универзитетот,
- ги избира членовите на комисијата за самоевалуација и донесува упатство за евалуација на факултетот односно високата стручна школа,
- одлучува за библиотеката, за библиотечно-информацискиот систем и за остварувањето на библиотечно-информациската и документационата дејност, во согласност со статутот на универзитетот,
- одлучува за организирање на собири, симпозиуми, советувања и слично,
- одлучува за остварувањето на меѓународната соработка согласно статутот на универзитетот и
- врши и други работи утврдени со овој закон и статутот.

Наставно-научниот, односно наставничкиот совет полноважно одлучува доколку на седницата присуствуваат повеќе од половината од вкупниот број негови членови, а одлуките ги донесува со мнозинство гласови од присутните членови.

При изборот во наставно-научни, научни и наставни звања не учествуваат студентите.

За работите од ставот 1 алинеи 1, 3, 4, 5 и 7 на овој член советот може полноважно да одлучува доколку се присутни две третини од вкупниот број негови членови, а одлуката се смета за донесена ако за неа гласало мнозинството од присутните членови на советот.

Наставно-научниот совет за прашањата од ставот 1 на овој член одлучува со јавно гласање.

По исклучок од ставот 5 на овој член за одредени прашања утврдени со статутот, наставно-научниот совет може да одлучи да гласа тајно.

Декан, односно директор и негова надлежност

Член 64

Деканот на факултетот, односно директорот на високата стручна школа е раководен орган.

Деканот, односно директорот на високата стручна школа го претставува факултетот, односно високата стручна школа во земјата и странство во согласност со статутот на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа. Вршењето на должноста декан и продекан, односно директор на висока стручна школа е неспојливо со вршење на друга државна функција или функција во политичка партија.

Деканот, односно директорот во рамките на вршењето на својата раководна функција:

- ги извршува одлуките и заклучоците на сенатот и ректорот на универзитетот,
- ги извршува одлуките и заклучоците на наставно-научниот, односно наставничкиот совет,
- се грижи за усогласено вршење на високообразовната, уметничката, научно-истражувачката и применувачката дејност,
- ги свикува седниците на наставно-научниот, односно наставничкиот совет, го предлага дневниот ред и претседава со нив,
- ги подготвува и предлага актите и материјалите за прашања за кои одлучува деканатската управа,
- на наставно-научниот, односно наставничкиот совет му поднесува предлози на одлуки, и заклучоци за прашањата чие разгледување и решавање е во негова надлежност,
- распишува конкурс за избор на лица избрани во наставно-научни, наставно-уметнички, научни и наставни звања, шест месеци пред истекот на времето за кое се избрани,
- ги промовира дипломираните студенти и доделува награди,
- управува со имотот на факултетот, односно високата стручна школа и се грижи за неговото одржување во рамките на овластувањата определени со правилникот на факултетот, односно високата стручна школа и статутот на јавниот универзитет и
- врши и други работи согласно со овој закон, статутот на универзитетот и правилникот на факултетот, односно високата стручна школа.

Деканот, односно директорот е должен најмалку еднаш во годината до наставно-научниот, односно наставничкиот совет и до ректорот на универзитетот да поднесува извештај за својата работа.

Деканот, односно директорот е одговорен за законитоста и статутарноста на работата на органите на факултетот, односно високата стручна школа и има право и должност да запре од извршување општ акт и одлука на овие органи за кој смета дека не е во согласност со закон, статутот на универзитетот и правилникот на факултетот, односно високата стручна школа и за тоа го известува ректорот кој донесува одлука по спорното прашање.

За вршење на дел од своите права и обврски деканот може да овластува одделни продекани, односно заменик на директорот.

Избор и разрешување на декан, односно директор

Член 65

Деканот, односно директорот се избира од редот на редовните и вонредните професори на единицата на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа, а доколку нема редовни и вонредни професори и од редот на доцентите за време од четири години, со право на уште еден избор, под условите утврдени со статутот на универзитетот, односно самостојната високообразовна установа.

Декан, односно директор, може да биде и лице странски државјанин, под истите услови утврдени во ставовите 1 и 4 на овој член.

Факултетот, односно високата стручна школа може да има еден или повеќе продекани, односно заменик на директор, кои ги предлага деканот, односно директорот.

Ако наставно-научниот, односно наставничкиот совет не го прифати извештајот за работата на деканот, односно на директорот, се поведува постапка за негово разрешување.

Начинот на избор и разрешување на деканот и продеканите, односно на директорот и на заменикот на директорот, поблиску се уредуваат со правилникот на единицата, во согласност со статутот на универзитетот.

Деканатска управа, односно управа на висока стручна школа

Член 66

Деканатската управа, односно управата на високата стручна школа е орган на управување на единица на универзитет и може да има најмалку пет, а најмногу 15 члена.

Деканатската управа, односно управата на високата стручна школа ја сочинуваат деканот, односно директорот, продеканите, односно заменикот на директорот и раководителите на внатрешните наставно-научни, односно на наставни организациони единици определени со правилникот на единицата и најмалку еден член избран од парламентот на студентите.

Деканатската управа, односно управата на високата стручна школа ја свикува и со седниците претседава деканот, односно директорот.

Деканатската управа, односно управата на високата стручна школа во рамките на својата надлежност:

- се грижи за остварување на дејноста и развојот на факултетот, односно високата школа и за односите со пошироката општествена заедница и државните органи,
- донесува акти и го следи нивното извршување, освен актите кои согласно со овој закон се во надлежност на наставно-научниот совет, односно наставничкиот совет,
- го усвојува финансискиот план и донесува завршна сметка (финансискиот годишен извештај) во рамките на единствениот финансиски план на универзитетот и консолидираната завршна сметка на јавниот универзитет,
- му предлага на универзитетот, односно кога тоа е определено со овој закон, на основачот измена или проширување на дејноста во согласност со овој закон,
- ги подготвува и предлага актите и материјалите за прашања за кои одлучува наставно-научниот, односно наставничкиот совет и деканот, односно директорот и
- врши и други работи определени со правилникот на факултетот, односно на високата стручна школа.

На деканатската управа, односно управата на високата стручна школа не можат да и се доверат надлежности ниту може да одлучува за прашања со кои се ограничува и повредува автономијата како единица на универзитетот.

Организацијата, начинот на работа на деканатската управа, односно управата на високата стручна школа, како и бројот и начинот на изборот на претставниците на студентите, поблиску се утврдуваат со правилникот на единицата.

Одбор за соработка и доверба со јавноста

Член 67

За да оствари соработка и доверба со јавноста, деловната заедница, професионалните комори и други институции и здруженија на граѓани од подрачјето во кое ја врши високообразовната дејност и научно-истражувачката работа, како и да оствари јавност и одговорност за вршењето на дејноста од јавен интерес, единица на универзитет формира факултетски одбор за соработка и доверба со јавноста, односно одбор на високата стручна школа за соработка и доверба со јавноста.

За член на одборот за соработка и доверба не може да биде лице кое согласно со членот 43 од Законот за установите не може да биде член на орган на управување на установа. Составот и начинот на предлагање на неговите членови се определува со правилникот на факултетот, односно високата стручна школа.

По прашањата за кои одборот за соработка и доверба со јавноста расправа, се усвојуваат препораки.

Обврска на одборот за соработка и доверба е да врши промоција на веќе постоечките одбори од страна на универзитетите, разгледување на активностите на одборот на редовните седници на ректорска конференција на јавните универзитети, односно интеруниверзитетската конференција, да дава мислење до сенатот на универзитетот по однос на студиска програма. Сенатот на универзитетот задолжително го доставува мислењето по однос на студиската програма до Одборот за акредитација и евалуација пред нејзиното одобрение.

Одборите за соработка и доверба со јавноста на високообразовните установи имаат советодавна улога и во нив членуваат претставници на општината/градот Скопје каде што е формиран одборот, основачот, релевантни претставници на деловната заедница или нестопанството од делокругот на студиските програми, како и министерството надлежно за работите од областа на високото образование.

Поблиските критериуми и надлежностите на одборите за соработка и доверба со јавноста ги пропишува министерот надлежен за работите од високото образование со подзаконски акт.

Глава седма

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Одбор за акредитација и евалуација на високото образование

Член 68

Обезбедувањето и оценувањето на квалитетот на високото образование го врши Одборот за акредитација и евалуација на високото образование (во натамошниот текст: Одборот).

Одборот има печат кој содржи натпис: Република Македонија - Одбор за акредитација и евалуација на високото образование - Скопје. Во средината на печатот е грбот на Република Македонија.

Систем на обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование

Член 69

Системот на обезбедување и оценување на квалитетот на високото образование опфаќа:

- одобрување, потврдување и признавање на високообразовна установа и на студиски програми, за вршење на високообразовна дејност согласно со овој закон, што се остварува преку акредитација (во натамошниот текст: акредитација),
- процена на квалитетот на вршењето на високообразовната дејност, управувањето, финансирањето, академските и други активности и нејзините приоритети, што се остварува преку системот на евалуација (во натамошниот текст: евалуација) и
- други активности и механизми преку кои се развива и одржува квалитетот на високото образование утврдени со закон и актите на телата што го оценуваат квалитетот на високото образование.

Евалуацијата се врши преку евалуациони методи како надворешна евалуација, самоевалуација, како и преку системот на оценување на квалитетот на академскиот кадар.

При вршењето на надворешната евалуација заради обезбедување на воедначен квалитет на високото образование на единствениот европски простор за високо образование, се применуваат прифатените постапки и стандарди и водичот (насоките) кои се применуваат од Европската асоцијација за евалуација во високото образование

(ENQA) и од други институции, организации и асоцијации кои ги воспоставуваат и применуваат европските стандарди и упатства за евалуација за вршење на надворешна евалуација, како и услугите на признати меѓународни организации и асоцијации кои вршат обезбедување на квалитетот на високото образование.

Надворешната евалуација, по правило, ја вршат комисији по одделни подрачја и области составени од најмалку три професори од меѓународно признати универзитети во звања еквивалентни на звањата вонреден професор и редовен професор и со најмалку тригодишно искуство во вршење на надворешна евалуација. Еден од членовите на комисијата е претседател на комисијата.

Комисиите од ставот 4 на овој член ги формира Одборот.

Надворешната евалуација се врши под критериуми утврдени со упатство за начинот на обезбедување и оценување на квалитетот на високообразовните установи и на академскиот кадар во Република Македонија, кое го донесува министерот надлежен за работите на високото образование.

Резултатите од евалуацијата на квалитетот на високото образование се содржани во извештаи кои се достапни на јавноста.

Државен испит

Член 69-а

Заради проверка на стручната оспособеност на студентите за самостојна примена на стекнатите знаења, способности и вештини пропишани во самата студиска програма, во текот на студирањето и на крајот на завршната година се изведува и државен испит за студенти запишани на прв, односно втор циклус на студии, освен за студентите запишани на студиските програми по општа медицина. Државен испит не полага студентот за оние предмети кои ги положил во рамките на европските програми за мобилност.

Државниот испит за студенти го реализира Одборот за акредитација и евалуација на високото образование.

Државниот испит студентот го полага по завршување на втората студиска година, но може и порано доколку студентот има положено најмалку 50% од вкупниот број на предмети предвидени за конкретната студиска програма и на крајот на завршната година на студии, пред одбрана на дипломската работа, доколку студиската програма предвидува изработка и одбрана на дипломска работа.

Државниот испит студентот го полага на крајот на месеците: февруари, април, август и ноември, само еднаш во кварталот на академската година, при што првите две полагања се бесплатни.

Студентите запишани на втор циклус на студии државниот испит го полагаат на крајот на последната студиска година.

Првите две полагања на државниот испит за студенти се бесплатни.

Доколку студентот не успее да го положи државниот испит двапати по ред, наредните пријавувања за полагање се на товар на студентот, и тоа за трет пат 1.000,00 денари, за четврт пат 6.000,00 денари и за секое наредно пријавување 12.000,00 денари. Средствата за полагање на државниот испит се уплаќаат на сметката на Одборот.

Државниот испит за студенти содржи пет прашања, односно студии на случај (во натамошниот текст: прашања) од секој од задолжителните и изборните предмети од членот 99 став 3 од овој закон. Прашањата се со различна тежина со четири понудени решенија, од кои едното решение е точен одговор на понуденото прашање.

Прашањата содржани во тестовите за полагање на државниот испит и нивните одговори, се чуваат во единствениот електронски систем за полагање на државниот испит.

Електронскиот систем од ставот 8 на овој член содржи и јавно достапна база на прашања од областа на клучните предмети за потребите на државниот испит.

Прашањата од секој предмет поединечно кои ќе им се достават, по случајен избор, на секој студент за време на полагање на државниот испит, преку посебен софтверски систем, ќе бидат од различно ниво на сложеност и тоа две прашања ќе бидат од најсложен вид на прашања, а останати три прашања ќе бидат составени со пониски нивоа на сложеност.

Државниот испит се полага во просторија за полагање на испит, посебно опремена со материјално-техничка и информатичка опрема, интернет врска и опрема за снимање на полагањето.

Студентите се информираат за датумот и времето на полагањето на државниот испитот најмалку три дена пред одржувањето на државниот испит.

Полагањето на испитот се снима и во живо се емитува на веб страницата на министерството надлежно за високото образование, а ако поради технички причини снимањето се прекине, сминката од целиот испит се поставува на веб страницата на министерството надлежно за високото образование.

Критериумите во однос на просторните услови и материјално-техничката и информатичката опрема на просториите за полагање на државниот испит ги пропишува министерот надлежен за високото образование на предлог на Одборот.

Во просторијата за полагање на државниот испит, за време на полагање на државниот испит, се присутни еден претставник од високообразовната установа, двајца претставници од Одборот и двајца претставници од министерството надлежно за високото образование, од кои еден е информатичар.

Пред почетокот на полагањето на државниот испит, претставникот од Одборот го утврдува идентитетот на студентот со увид на лична карта или патна исправа.

На студентот за време на полагањето државниот испит не му се дозволува користење учебни помагала, мобилен телефон, преносни компјутерски уреди и други технички и информатички средства, претходно подготвени предмети и слично.

На студентот за време на полагањето на државниот испит не му се дозволува да контактира со други студенти или лица освен со информатичарот од ставот 15 на овој член, во случај доколку има технички проблем со компјутерот.

Ако техничките проблеми со компјутерот бидат отстранети за пет минути испитот продолжува, а доколку не бидат отстранети во овој рок испитот само за тој студент се прекинува и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на државниот испит.

Ако има проблеми со повеќе од пет компјутери и тие не бидат отстранети во рок од пет минути испитот се прекинува за сите студенти кои го полагаат државниот испит и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на државниот испит.

Во случаите од ставот 18 на овој член доколку студентот не се јави на државниот испит во рокот од најмногу три дена, се смета дека студентот не го положил државниот испит и истото се констатира во записникот за полагање на државниот испит.

Овластените претставници од ставот 15 на овој член, за време на полагањето на испитот, не смеат да се задржуваат подолго од пет секунди во непосредна близина на студентот кој го полага испитот, освен во случај на отстранување на технички проблем кога не смеат да се задржат подолго од пет минути.

Ако студентот не поднесе молба за продолжување на државниот испит во рокот определен во ставот 23 на овој член ќе се смета дека испитот не го положил.

На денот на полагањето на државниот испит, претставникот на одборот му дава на студентот пристапен код, односно лозинка со кој му се одобрува пристап во електронскиот систем.

По одобрувањето на пристапот, студентот добива прашања, компјутерски генерирани, чија содржина по случаен избор ја одредува софтверот на електронскиот систем.

Во случај на спреченост на спроведување на државниот испит поради причини што доведуваат до техничка неможност на функционирање на електронскиот систем, полагањето на државниот испит се прекинува.

Доколку причините што доведуваат до техничка неможност на функционирање на електронскиот систем се отстранат во рок од 60 минути од прекинувањето на државниот испит, истиот продолжува веднаш по нивното отстранување.

Доколку причините што доведуваат до техничка неможност на функционирање на електронскиот систем не се отстранат во рок од 60 минути државниот испит се презакажува за друг термин.

Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата од државниот испит изнесува 180 минути.

Државниот испит за студенти се смета за положен доколку студентот освоил најмалку 60% од вкупниот број предвидени бодови за секој предмет.

По исклучок од ставот 31 на овој член, државниот испит се смета за положен ако студентот за 20% од предметите постигнал најмалку 30% од бодовите од секој предмет поединечно, но вкупниот збир на бодовите да не биде помалку од 60% од вкупниот број на бодови за сите предмети.

По исклучок, државниот испит за студентите кои студираат на студиските програми од научното подрачје на техничките науки, од студиските програми од областа на спортот, односно на студиските програми од областа на уметностите се изведува на начин со кој соодветно се оценуваат и постигнувањата во решавање на проблеми за техничките науки, односно на совладување на уметничките и спортските вештини.

Прашањата за државниот испит се од листа на прашања кои ги изготвуваат и предлагаат наставниците од високообразовните установи, запишани во Регистарот од член 36 од овој закон.

Прашањата за државниот испит треба да се изготвени согласно методологија за изготвување на прашања за државен испит, која ја утврдува Одборот.

Избор од предложените прашања и нивна ревизија врши Одборот, на предлог на стручно тело, формирано од Одборот.

Студентот кој не го положил државниот испит по завршувањето на втората студиска година може да ги слуша предметите од третата студиска година и да полага најмногу една половина од испитите од предметите предвидени за третата студиска година, но не може да се запише во четвртата студиска година.

Посебните услови за начинот на изведување на државниот испит за студенти, начинот на изведување на посебниот дел од испитот од ставот 33 од овој член, на предлог на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование ги пропишува министерот надлежен за работите на високото образование, по претходна согласност од Владата на Република Македонија“.

Состав и избор на Одборот

Член 70

Членовите на Одборот ги избира и разрешува Собранието на Република Македонија. Одборот е составен од 11 члена кои се избираат на јавен оглас кој го објавува Собранието на Република Македонија во „Службен весник на Република Македонија“, во два дневни весника и во меѓународно јавно гласило. Членовите на одборот се избираат од:

- три члена од редот на наставно-научниот кадар од прво рангираниот универзитет според последното спроведено рангирање на сите универзитети и високообразовни установи во состав на универзитетите (факултети и уметнички академии) запишани во регистарот на високообразовни установи во Република Македонија,
- два члена од редот на наставно-научниот кадар од второ рангираниот универзитет според последното спроведено рангирање на сите универзитети и високообразовни установи во состав на универзитетите (факултети и уметнички академии) запишани во регистарот на високообразовни установи во Република Македонија,
- еден член од редот на наставно-научниот кадар од трето рангираниот универзитет

според последното спроведено рангирање на сите универзитети и високообразовни установи во состав на универзитетите (факултети и уметнички академии) запишани во регистарот на високообразовни установи во Република Македонија,

- еден член од редот на наставно-научниот кадар од највисоко рангираниот приватен универзитет според последното спроведено рангирање на сите универзитети и високообразовни установи во состав на универзитетите (факултети и уметнички академии) запишани во регистарот на високообразовни установи во Република Македонија,
- два члена од редот на наставници странски државјани од 500-те највисоко рангирани високообразовни установи, рангирани на последната објавена листа на Центарот за универзитети од светска класа при Шангајскиот Џиао Тонг универзитет,
- два члена кои имаат објавено трудови кои имаат вкупно најмалку 15 бодови, согласно член 95-а став 6 од овој закон, во меѓународни научни списанија со импакт фактор кое е од соодветната област во базата на Web of Science во последните пет години.

Пет члена на Одборот кои се од редот на членовите од ставот 1 на овој член ја вршат функцијата професионално со полно работно време во Одборот и не можат да вршат друга функција и да бидат вработени на друго работно место согласно општите прописи од работните односи.

По исклучок, ако членот на Одборот од ставот 2 на овој член е наставник од областа на научното подрачје медицински науки и здравство, може два дена во текот на неделата надвор од работното време, како и во деновите сабота и недела да ја обавува својата здравствена дејност, без надомест.

Останатите шест члена на Одборот ќе бидат ангажирани за вршење на работи од надлежност на Одборот.

Членовите на Одборот, освен членовите од став 1 алинеја 5 на овој член, треба да имаат објавено трудови кои имаат вкупно најмалку 10 бода, согласно член 95-а став 6 од овој закон, во последните пет години во списание со импакт фактор кое е од соодветната област во базата на Web of Science.

Членот на Одборот, ако мајчиниот јазик не му е англиски јазик, треба да го исполнува и следниот услов:

- да поседува еден од следниве меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:
- ТОЕФЛ ИБТ најмалку 74 бода,
- ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,
- ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку Б2 (B2) ниво,
- ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен,
- БУЛАТС (BULATS)-најмалку 60 бода или
- АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2).

Членот од ставот 1 алинеја 4 на овој член се избира само ако на последното рангирање согласно членот 77-а од овој закон меѓу првите пет рангирани универзитети нема приватна високообразовна установа. Во тој случај се избира уште еден член кој ги исполнува условите од став 1 алинеја 6 од овој член.

Јавниот оглас од ставот 1 на овој член ги содржи и посебните услови за избор на членови на Одборот.

Членови на Одборот не можат да бидат лица избрани за ректор и проректор на универзитет, декан на факултет, односно директор на висока стручна школа и директор на научна установа која изведува високообразовна дејност.

Членовите на Одборот не можат за времетраење на мандатот да бидат и надворешни консултанти на високообразовните установи во државата, ниту членови на стручни тела на Одборот.

Членовите на стручните тела за време на нивното ангажирање не можат да бидат и надворешни консултанти на високообразовните установи во државата.

Одборот од неговите редови избира претседател.

Изборот на претседател се врши по пат на тајно гласање, со мнозинство на гласови од вкупниот број на членови на одборот.

Претседателот на Одборот е од редот на лицата кои ја вршат функцијата професионално со полно работно време и го претставува и застапува Одборот.

Членовите на Одборот се избираат за период од четири години. Едно лице не може да биде избрано повеќе од двапати едноподруго.

Конститутивната седница на Одборот ја свикува министерот надлежен за работите на високото образование.

Членовите на Одборот се независни и самостојни во својата работа и не можат да бидат разрешени од Собранието на Република Македонија пред истекот на времето за кое се избрани, освен во случаите:

- кога на член на Одборот му престанал статусот на професор во работен однос по кој било основ,
- кога е именуван или избран на функција заради која не би можел да биде избран за член,
- кога Одборот констатира дека членот подолго од шест месеца не е во состојба да ги врши обврските,
- ако повеќе од три пати неоправдано отсутува од седниците на Одборот,
- кога постои конфликт на интерес утврден со закон,
- поради нестручно и несовесно вршење на функцијата, или
- ако со правосилна одлука му е изречена мерка забрана за вршење професија, дејност или должност.

Одборот има генерален секретар и пет секретари кои се одговорни за одделни области кои се во надлежност на Одборот. Секој од петте секретари има по три заменици. Генералниот секретар, секретарите за одделни области и нивните заменици ги именува и разрешува Собранието на Република Македонија врз основа на јавен оглас кој го објавува Собранието на Република Македонија.

Генералниот секретар, секретарите за одделени области и нивните заменици имаат мандат од четири години.

Генералниот секретар и секретарите за одделени области треба да имаат најмалку диплома за магистер и да поседуваат еден од следниве меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:

- ТОЕФЛ ИБТ најмалку 74 бода,
- ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,
- ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку Б2 (B2) ниво,
- ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен,
- БУЛАТС (BULATS)-најмалку 60 бода или
- АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2).

Замениците на секретарите треба да имаат најмалку степен на образование VI А, согласно Националната рамка на квалификации, најмалку две години работно искуство во структурата и да поседуваат еден од следниве меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:

- ТОЕФЛ ИБТ најмалку 74 бода,
- ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,
- ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку Б2 (B2) ниво,
- ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен,
- БУЛАТС (BULATS)-најмалку 60 бода или
- АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2).

Генералниот секретар треба да има најмалку пет години работно искуство во структурата, а секретарите за одделени области најмалку три години работно искуство во структурата.

Нето платата на генералниот секретар е во висина од пет просечни нето плати исплатени во Република Македонија во минатата година и се исплаќа од Буџетот на министерството надлежно за работите на високото образование.

Нето платата на секретарот одговорен за одделна област е во висина од четири и половина просечни нето плати исплатени во Република Македонија во минатата година и се исплаќа од буџетот на министерството надлежно за работите на високото образование.

Нето платата на заменикот на секретарот одговорен за одделна област е во висина од четири просечни нето плати исплатени во Република Македонија во минатата година и се исплаќа од буџетот на министерството надлежно за работите на високото образование.

Генералниот секретар, секретарите за одделени области и нивните заменици можат да бидат разрешени од Собранието на Република Македонија во случаите:

- кога е именуван или избран на функција заради која не би можел да биде избран за генерален секретар, секретар за одделена област, односно заменик,
- кога подолго од шест месеца не е во состојба да ги врши обврските,
- кога постои конфликт на интерес утврден со закон,
- поради нестручно и несовесно вршење на функцијата, или
- ако со правосилна одлука му е изречена мерка забрана за вршење професија, дејност или должност.

Одборот, за потребите на вршењето на својата работа формира стручни тела, кои се составени од стручни лица од соодветната област од листа на стручни лица.

Листата на стручни лица се формира од пријавени експерти кои ги исполнуваат условите на јавниот оглас кој го објавува Одборот на својата веб страна.

Одборот за својата работа доставува годишен извештај до Собранието на Република Македонија за усвојување, најдоцна до 30 април во тековната за претходната година. Содржината на извештајот треба да биде согласно водичот на Европската мрежа на агенции за обезбедување на квалитет во високото образование (ENQA).

Нето платата на членот на Одборот кој ја врши функцијата професионално во Одборот изнесува седум и половина просечни нето плати исплатени во Република Македонија во минатата година, освен за членовите од ставот 1 алинеја 5 на овој член, за кои висината на надоместокот е во висина од петнаесет просечни нето плати исплатени во Република Македонија во минатата година. Членовите од ставот 1 алинеја 5 на овој член имаат право на надоместок за направените трошоци за превоз, како и за сместување и здравствено осигурување во Република Македонија.

Надоместокот на членот на Одборот кој не ја врши функцијата професионално во Одборот изнесува три и половина просечни нето плати исплатени во Република Македонија во минатата година, освен за членовите од ставот 1 алинеја 5 на овој член, за кои висината на платата е во висина од седум просечни нето плати исплатени во Република Македонија во минатата година. Членовите од ставот 1 алинеја 5 на овој член имаат право на надоместок за направените трошоци за превоз, како и за сместување и здравствено осигурување во Република Македонија.

Платата на членот на Одборот кој е професионално ангажиран во Одборот, се исплаќа од буџетот на министерството надлежно за работите на високото образование, а надоместокот на членот на Одборот кој не е професионално ангажиран во Одборот и на стручните тела на Одборот може да се исплаќа и од сопствените приходи на Одборот.

Надлежности на Одборот

Член 71

Одборот е самостоен во својата работа и одлучува во рамките на својата надлежност врз основа на принципот на стручност и компетентност.

Одборот во рамките на своите права и обврски:

- утврдува дали со проектот за основање на високообразовна установа и поднесената документација се исполнети условите за вршење на високообразовна дејност,
- одлучува за акредитација на научна установа која сака да врши високообразовна дејност на студии од втор и трет циклус на студии,
- утврдува дали високообразовната установа ги исполнува условите за организирање на студии за нови студиски програми и го утврдува капацитетот за студирање на високообразовната установа,
- дава акредитација на студиски програми,
- најмногу на секои пет години го следи и оценува квалитетот на вршењето на високообразовната дејност, научноистражувачката, уметничката и стручната работа, на

академскиот кадар и на студиските програми на високообразовните установи и врз основа на оценката ја продолжува или одзема акредитацијата,

- врз основа на извештаите од надворешната евалуација на високообразовните установи, ја следи исполнетоста на условите на високообразовните установи на кои им е дадена акредитација и одобрение за почеток со работа и врз основа на тоа може да ја одземе акредитацијата,

- води евиденција за акредитираните високообразовни установи и за други акредитации, - дава препораки потребни за подобрување на нормативите и стандардите за вршење на високообразовна дејност,

- го реализира државниот испит за студенти,

- го спроведува стручниот дел од приемниот испит за студенти, странски државјани и

- врши други работи утврдени со овој закон.

Одборот објавува извештај за резултатите од надворешната евалуацијата кој го доставува до Владата на Република Македонија, министерството надлежно за работите на високото образование и до високообразовната установа над која е извршена евалуација.

Одборот го информира министерот надлежен за работите на високото образование за одобрените и одземените акредитации и за резултатите од евалуацијата.

Организација и работа на Одборот

Член 72

Организацијата, работата, начинот на одлучување, методологијата за акредитација и евалуација, стандардите за акредитација и евалуација, како и други прашања во врска со работата на Одборот, поблиску се уредуваат со правилник.

Правилникот од ставот 1 на овој член го донесува Одборот по претходно добиена согласност од Владата на Република Македонија.

Одборот од редот на членовите формира стручни комисии за потребите на вршење на акредитацијата и евалуацијата. Доколку во Одборот нема член кој е соодветен за одредено научно подрачје, поле или област, Одборот во комисиите може да ангажира и надворешни стручни лица.

Средства за работа на Одборот се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија во посебна програма и од сопствени приходи.

Министерот надлежен за работите на високото образование со акт ги утврдува видот и висината на надоместоците за трошоците во постапката на акредитација врз основа на реално направените трошоци.

Стручните и административните работи за потребите на Одборот ги врши министерството надлежно за работите на високото образование.

Одборот во делот на евалуацијата презема активности согласно со утврдените надлежности во упатството за евалуација и правилникот за организацијата, работата, начинот на одлучување, методологијата за акредитација и евалуација, како и другите

прашања во врска со Одборот за акредитација и евалуација на високото образование кој се носи по претходно обезбедено позитивно мислење од страна на министерот надлежен за работите од областа на високото образование.

Евалуација на високообразовните установи

Член 73

Избришан

Агенција за евалуација

Член 74

Избришан

Надлежности на Агенцијата за евалуација

Член 75

Избришан

Организација и работа на Агенцијата за евалуација

Член 76

Избришан

Самоевалуација

Член 77

Самоевалуација на универзитет, на единиците на универзитет, односно на самостојната високообразовна установа врши комисија за самоевалуација на универзитет, односно организациона единица за евалуација на универзитет, комисија за самоевалуација на единицата, односно на самостојната високообразовна установа, на начин и според услови определени со статут на универзитетот и статутот на самостојната високообразовна установа.

Членовите на комисиите од ставот 1 на овој член се избираат со тајно гласање од сенатот на универзитетот, односно од наставно-научниот совет, наставниот совет или научниот совет, од редот на наставниците со мандат од четири години и од претставниците на студентите за време од две години.

Комисиите од ставот 1 на овој член самоевалуацијата ја вршат според упатство за самоевалуација и обезбедување и оценување на квалитетот на високообразовните установи, кое го донесува сенатот на универзитетот, односно органот на самостојната високообразовна установа.

Самоевалуацијата се спроведува на интервали од најмногу три години. Во постапката за самоевалуација се зема предвид и оценката од страна на студентите.

Резултатите од самоевалуацијата се објавуваат на веб страницата на универзитетот, на секоја единица посебно (факултет и научен институт) и на министерството надлежно за работите на високото образование.

Министерството надлежно за работите на високото образование, за потребите на самоевалуацијата на високообразовните установи, воведува Државен електронски систем за самоевалуација.

Содржината, формата и начинот на користење на Државниот електронски систем за самоевалуација ги пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Секој универзитет, односно самостојна високообразовна установа резултатите ги доставува до министерството надлежно за работите на високото образование кое изготвува интегрален извештај за резултатите од самоевалуацијата за универзитетите и самостојните високообразовни установи.

Оценката од страна на студентите се добива на крајот на секоја учебна година и истата се зема предвид при напредувањето на наставникот во наставно-научно звање.

Оценката се добива по пат на анкета на студентите која ја спроведува високообразовната установа на начин утврден со статутот на универзитетот или самостојната високообразовна установа.

Член 77-а

За развивање и одржување на квалитетот на високото образование на секои две години задолжително се спроведува рангирање на сите универзитети и високообразовни установи во состав на универзитетите (факултети и уметнички академии), запишани во регистарот на високообразовни установи.

Рангирањето од ставот 1 на овој член го спроведува правно лице кое го избира министерот надлежен за работите на високото образование во постапка за доделување на договор за јавна набавка согласно Законот за јавни набавки.

Правното лице кое ќе го спроведе рангирањето треба да ги исполнува следните критериуми:

- да има воспоставен релевантен систем за управување со квалитет,
- да има постојано вработено најмалку 15 лица во наставно-научни звања кои ги покриваат сите научни подрачја, со минимум петгодишно искуство во процес на обезбедување консултантски услуги на високообразовните установи или државни институции и да воделе научно-истражувачки проекти поврзани со различни аспекти на високото образование,
- да поседуваат на располагање најмалку пет надворешни соработници со наставно-научни звања,
- да имаат извршено рангирања на универзитети и/или високообразовни установи во состав на универзитетите во најмалку три земји од Европската унија,

- да имаат развиено флексибилна методологија во процесот на рангирањето и
- резултатите од својата работа да ги имаат јавно објавено.

Универзитетите и високообразовните установи во состав на универзитетите (факултети и уметнички академии), имаат обврска на правното лице кое го спроведува рангирањето да му ги дадат сите податоци потребни за рангирањето.

Средствата потребни за спроведувањето на рангирањето на универзитетите и високообразовните установи во состав на универзитетите (факултети и уметнички академии) се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Резултатите од рангирањето од ставот 1 на овој член и критериумите по кои е изведено рангирањето се достапни на јавноста во рок од осум дена по изготвувањето на извештајот за резултатите од рангирањето со ранг-листата, преку објавување на веб страницата на министерството надлежно за работите на високото образование.

Министерството надлежно за работите на високото образование е должно во рок од осум дена по приемот да го достави извештајот за резултатите од рангирањето со ранг-листата до сите универзитети и високообразовни установи во состав на универзитетите (факултети и уметнички академии).

База на податоци во високообразовната дејност

Член 77-б

За следење на високообразовната дејност во Република Македонија, како и заради изготвување на показатели на квалитет и остварување на високообразовната дејност и начин и зачестеност на нивното прибирање министерството надлежно за работите од областа на високото образование обезбедува услови за формирање и обезбедување на база на податоци за високообразовната дејност. Базата на податоци ја формира и одржува министерството надлежно за работите од областа на високото образование. Државниот просветен инспекторат врши контрола и ги следи информациите/показателите од базата на податоци.

Начинот и постапката за водење на базата на податоци ја пропишува министерот надлежен за работите од областа на високото образование.

Факултетите се должни да доставуваат податоци за базата на податоци што ја води министерството надлежно за работите од областа на високото образование, како и да вршат редовна консултација и координација со Одборот за акредитација и евалуација заради достава на информации околу наставните програми и слично.

Факултетите се должни на квартално ниво да ги доставуваат податоците до министерството надлежно за работите од областа на високото образование.

Глава осма

РАЗВОЈ, ФИНАНСИРАЊЕ И ИМОТ НА ВИСОКООБРАЗОВНИТЕ УСТАНОВИ

Програма за високообразовна дејност

Член 78

Собранието на Република Македонија на предлог на Владата на Република Македонија донесува Програма за високообразовна дејност.

Програмата за високообразовна дејност се донесува за време од четири години.

Програмата за високообразовна дејност се остварува преку годишни програми што се донесуваат истовремено со годишната финансиска претсметка на универзитетот.

Содржина на програмата

Член 79

Со Програмата за високообразовна дејност се утврдуваат: целите, правците на развој, изворот и обемот на средствата потребни за финансирање на државните потреби и за остварување на развојот на дејноста на јавните високообразовни установи, насоките во кои ќе се развива мрежата на високообразовните установи, проекцијата на потребните профили, бројот на наставно-научниот кадар, просторот и опремата и другите потреби за развој на високото образование, средствата потребни за поддржување на дејноста на приватните високообразовни установи, кога нивната дејност е во интерес на остварувањето на јавниот интерес.

Во рамките на средствата од ставот 1 на овој член се обезбедуваат и средства за учество во финансирањето на студиски програми на приватните високообразовни установи за кои Владата на Република Македонија утврдила дека има интерес за задоволување на јавни потреби во остварувањето на високообразовната дејност што ја вршат приватните високообразовни установи.

Совет

Член 80

Заради остварување на работите за финансирањето определени со овој закон и остварување на Програмата за високообразовна дејност, во рамките на министерството надлежно за работите на високото образование, се формира Совет.

Советот е самостоен во својата работа и одлучува во рамките на својата надлежност врз основа на принципот на стручност и компетентност.

Средства за финансирање на високото образование

Член 81

Средствата за финансирање на јавните универзитети и на студиите од јавен интерес се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и од други извори определени со закон, според Програмата за високообразовна дејност.

Советот за секоја буџетска година, најдоцна 15 дена по донесувањето на буџетот за тековната фискална година, за работите на високото образование, согласно со Програмата за високообразовна дејност, му го предлага вкупниот износ на средствата од Буџетот на Република Македонија за финансирање на универзитетите и самостојните високообразовни установи на Министерството надлежно за работите од областа на високото образование.

Врз основа на Програмата за високообразовна дејност се утврдуваат мерила и критериуми за финансирање на студиските програми кои со Програмата се утврдени дека се од јавен интерес (во натамошниот текст: студиски програми од јавен интерес).

Појдовна основа за финансирање на високообразовните установи се годишните финансиски планови на високообразовните установи.

Состав на Советот

Член 82

Советот е составен од 15 члена од редот на наставно-научните, уметничките и научните работници од јавните универзитети, претставник од организацијата на работодавците во Република Македонија, претставник од нестопанството и од студентите.

Претседател и пет члена на Советот, на предлог на министерот надлежен за работите на високото образование, именува и разрешува Владата на Република Македонија и шест члена од редот на наставно-научните, уметничките и научните работници избира Ректорската конференција на јавните универзитети соодветно на застапеноста на универзитетите според нивното учество во вкупниот број на прв пат запишани студенти. По еден претставник избираат организацијата на работодавачите на Република Македонија, нестопанството и студентите.

Членовите на Советот се именуваат за време од четири години. Мандатот на членот на Советот избран од студентите трае две години.

Надлежност на Советот

Член 83

Советот во рамките на своите надлежности:

- дава мислење на Програмата за високообразовна дејност,
- дава мислење за распределба на средствата за вршење на дејноста на високообразовните установи,
- предлага уредба за мерила и критериуми за финансирање на дејноста на високообразовните установи која на предлог на министерот надлежен за работите на високото образование ја донесува Владата на Република Македонија,
- дава мислење за распределбата на средствата за инвестиции, за одржување на постојната опрема и набавка на нова, за одобрување на средства за набавка на стручна литература и за обезбедување на амортизацијата и осигурувањето,
- предлага мерила и критериуми за стимулирање на талентирани студенти и за стипендирање на студенти кои постигнуваат надпросечни резултати во студиите,
- дава мислење за финансирање на студиски програми на јавните високообразовни

установи кои потоа се доставуваат до Одборот за акредитација и евалуација на високото образование,

- го определува најмалиот износ на средства по запишан и дипломиран студент од соодветна студиска програма (буџетска цена на чинење) за финансирање на студиските програми кои се од јавен интерес, врз основа на различните цени по студент за студиските области определени со уредбата од ставот 1 алинеја 3 на овој член, бројот на студентите на континуираните студии, резултатите од институционалната евалуација и евалуацијата на студиските програми,
- на предлог на јавните универзитети донесува мерила и критериуми за кофинансирање на студиите на јавните високообразовни установи и за партиципациите и другите давачки на студентите на високообразовните установи,
- дава предлог за висината на кофинансирање и партиципација,
- донесува деловник за својата организација и работа и
- врши и други работи определени со закон.
- советот има обврска да предлага мерила на универзитетот или единици во негов состав за финансирањето на научноистражувачката дејност, како и да го поттикнува финансирањето на базичните истражувања најмногу до 10% од вкупните средства кои се издвојуваат за финансирање на научноистражувачката дејност и
- советот има обврска да го известува министерството надлежно за работите од областа на високото образование во случај на намалување на финансирањето во областите на научноистражувачката дејност.

Советот дава предлог и за учество со средства од Буџетот на Република Македонија во финансирањето на приватните високообразовни установи, доколку Република Македонија има интерес за задоволување на одредени потреби преку нивните образовни програми.

Советот за својата работа, секои три месеца го известува, а секоја година поднесува извештај за својата работа до министерот надлежен за работите на високото образование.

На актите што ги донесува Советот согласност дава министерот надлежен за работите на високото образование.

Начин на вршење на работите на Советот

Член 84

Стручните и административно-техничките работи на Советот ги врши министерството надлежно за работите на високото образование.

Финансирање со средства од странски физички и правни лица

Член 85

Високообразовните установи можат да стекнуваат средства од домашни и странски правни и физички лица.

На средствата од ставот 1 на овој член домашните и странските правни и физички лица можат да имаат даночни и царински погодности утврдени со закон.

Други приходи на високообразовните установи

Член 86

Високообразовните установи можат да стекнуваат средства и од:

- вршење на образовни услуги на правни и физички домашни и странски лица,
- продавање на научни и стручни услуги и производи на правни и физички домашни и странски лица,
- камати,
- приходи по основа на авторски права во сопственост на високообразовна установа и
- легати, подароци, завештанија, прилози и други извори.

Со средствата стекнати од легати, подароци, завештанија и прилози, високообразовната установа располага според намената на давателот.

Кофинансирање и партиципации на студиите

Член 87

Јавен универзитет, на предлог на единица на универзитет може да воведо партиципација на трошоците на студирање за бројот на студентите чие финансирање се врши во рамките на бројот на студентите чие образование се финансира од Буџетот на Република Македонија според мерилата и критериумите за финансирање од членот 83 став 1 алинеја 3 на овој закон и утврдениот износ на средства за партиципација, по претходна согласност на Владата на Република Македонија.

Студентите ја плаќаат партиципацијата во еднакви рати пред почетокот на секој семестар.

Високообразовната установа нема да наплатува партиципација за:

- деца без родители,
- лица од прв и втор степен на инвалидност,
- воени инвалиди и
- лица растени во домови за напуштени деца.

Средствата за партиципација на овие лица ќе се покриваат од Буџетот на Република Македонија.

Јавен универзитет, во рамките на бројот на студентите определен со конкурсот може да воведо кофинансирање на трошоците за студирање за студентите чие образование не се финансира од Буџетот на Република Македонија, по претходна согласност од Владата на Република Македонија.

Студентот кој не ги исполни условите утврдени со правилата на студирање, утврдени во статутот на јавен универзитет, ги сноси трошоците на школување чие финансирање не се врши од Буџетот на Република Македонија за време и на начин утврден во статутот на универзитетот.

Член 87-а

Дел од средствата стекнати од партиципација на трошоците на студирање за бројот на студентите чие финансирање се врши во рамките на бројот на студентите чие образование се финансира од Буџетот на Република Македонија и од кофинансирање на трошоците за студирање за студентите чие образование не се финансира од Буџетот на Република Македонија, во висина од 40%, јавниот универзитет, односно јавната високообразовна установа задолжително ги употребува за фундаментални и применети истражувања, осовременување на научно-истражувачката инфраструктура, за оспособување и усовршување на кадрите за научно-истражувачката работа, како и за инвестиции и инвестициско одржување. Расположливите средства во вредност од 40% дефинирани во овој став се користат за инвестирање во научноистражувачки проекти, распишување на конкурси за финансирање од страна на универзитетите, како и за покривање на трошоците на соработникот/асистентот кој има обврска да оствари минимум еден студиски престој во траење од не помалку од еден месец, а не повеќе од три месеци во период од три години на првите 500 рангирани универзитети согласно со Шангајската листа, односно првите 200 најдобро рангирани универзитети од соодветното научно подрачје, односно првите 100 најдобро рангирани универзитети по МБА програма согласно со Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement-World University Ranking.

Подготвувањето и распределбата на 40% од расположливите средства, наведени во ставот 1 на овој член се врши согласно со правилник за внатрешна распределба на финансиите, кој го носи универзитетот, а по претходно одобрение на министерот надлежен за работите од областа на високото образование.

Недвижен имот и други средства на јавните високообразовни установи

Член 88

Недвижниот имот и другите ствари на јавните универзитети и на јавните самостојни високообразовни установи и стварите стекнати од легати, наменски прилози, подароци и завештанија, се имот на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа.

Јавните универзитети, односно јавните самостојни високообразовни установи располагаат и управуваат со имотот и ги користат стварите, паричните средства, правата од интелектуална сопственост и другите материјални права заради вршење на високообразовна и научна дејност, под услови определени со овој закон и со статутот на универзитетот.

Јавниот универзитет и јавната самостојна високообразовна установа можат да го отуѓуваат недвижниот имот по претходно добиено позитивно мислење од Владата на Република Македонија.

Средствата добиени од продажба на имотот од ставот 3 на овој член се употребуваат за инвестиции, инвестициско одржување и опрема по претходно добиена согласност од Владата на Република Македонија.

Недвижен имот и други средства на приватните високообразовни установи

Член 89

Недвижниот имот и другите средства на приватен универзитет и на единиците во неговиот состав или на приватна самостојна високообразовна установа се во сопственост на основачот.

Недвижниот имот и другите средства од ставот 1 на овој член се даваат на користење и располагање на приватните високообразовни установи.

Приватните високообразовни установи самостојно управуваат со имотот и ги користат предметите, паричните средства и другите материјални права заради вршење на високообразовна дејност.

Наменско користење на завештанијата, средствата на фондациите или другите наменски фондови

Член 90

Недвижностите и другите средства дадени како завештанија, средствата на фондациите или другите наменски фондови високообразовната установа ги користи исклучително според намената што ја определил донаторот, во согласност со закон.

Недвижностите и другиот имот кој високообразовната установа ги стекнала врз основа на завештанија и подароци, се сопственост на високообразовната установа која го стекнала имотот.

Имот на високообразовна установа што престанала со работа

Член 91

Кога единица на универзитет ќе престане со работа, имотот, средствата и приходите што остануваат по исполнувањето на обврските, му припаѓаат на универзитетот во чиј состав е единицата на универзитетот.

Кога универзитет, односно самостојна високообразовна установа ќе престане со работа, имотот, средствата и приходите што остануваат по исполнувањето на обврските, му припаѓаат на основачот.

Глава деветта

ВИСОКООБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Академски и стручни студии

Член 92

Високото образование се остварува преку реализација на академски и стручни студии.

Академските студии ги оспособуваат студентите за вршење на дејности во науката и високото образование, во деловниот свет, во јавниот сектор и општеството во целост преку оспособување за развој и примена на научните и стручните достигнуања.

Стручните студии им даваат на студентите знаења и вештини кои им овозможуваат вршење на стручни занимања и ги оспособуваат за непосредно вклучување во работниот процес.

Академските и стручните студии се усогласуваат со студиите во европскиот образовен и истражувачки простор.

Циклуси на високото образование

Член 93

Студиските програми за стекнување на образование се распоредуваат во три циклуси на високото образование:

- прв циклус на универзитетски студии,
- втор циклус на универзитетски студии и
- трет циклус, докторски студии.

Секој циклус на универзитетските студии завршува со стекнување на одреден назив.

Одредени студиски програми можат да се реализираат интегрирано низ првиот и вториот циклус.

Секој циклус на студии мора да биде во согласност со европскиот кредит трансфер систем на пренос и акумулација на кредити (во натамошниот текст: ЕКТС), според кој за една година на студии по правило се стекнуваат 60 ЕКТС кредити.

Прв циклус академски студии

Член 94

Првиот циклус на академски студии трае четири години и со неговото завршување се стекнуваат најмалку 240 ЕКТС кредити.

Лицето кое ги завршило студиите од став 1 на овој член се стекнува со диплома со додавка на соодветната струка, ако со закон поинаку не е уредено.

Квалификациите кои се стекнуваат со завршување на студиска програма од став 1 на овој член припаѓаат на VI А ниво од Националната рамка на високообразовни квалификации и соодветствуваат на ниво VI од Европската рамка на високообразовни квалификации.

Во меѓународниот промет и дипломата на англиски јазик, академскиот назив по завршување на првиот циклус на студии е *baccalaureus*, односно *baccalaurea*.

Студиските програми од прв циклус на академски студии се базираат на истражувања и на студентот му обезбедуваат компетенции и методолошки вештини во една или повеќе научни области и го квалификуваат да работи независно во рамките на својата професија.

Студиските програми од прв циклус на академски студии според содржината и резултатите од учењето треба:

- да го воведат студентот во академските дисциплини во една или повеќе научни области преку вклучување на теории и методи за да може да се стекне со широки академски знаења и вештини;
- да му овозможат на студентот академски знаења, теоретски и методолошки квалификации коишто ќе го оспособат за самостојно идентификување, формулирање и решавање на сложени проблеми во рамките на соодветните составни делови на предметните области и
- да го оспособат студентот стекнатите неопходни основни вештини да ги применува за практикување на професијата на одредени стручни работни места и за влез во вториот циклус на академски студии.

Содржината на студиската програма за првиот циклус на академски студии од член 99 од овој закон треба да има најмалку 80% совпаѓање на содржините и исходите од учењето со иста или слична студиска програма, која се изведува на универзитет, кој се наоѓа на првите 50 места од соодветната област, на ранг листата која ја изготвува Центарот за светска класа универзитети при Шангајскиот Џиао Тонг Универзитет од Народна Република Кина, освен за слободно изборните предмети.

По исклучок од став 7 на овој член, содржината на студиската програма за првиот циклус на академски студии од член 99 од овој закон од полето на правните науки, треба да има најмалку 60% совпаѓање на содржините и исходите од учењето со иста или слична студиска програма, со која се изучува европското континентално право, а која се изведува на универзитет од Европскиот простор на високото образование кој се наоѓа на првите 20 места од соодветната област на ранг листата која ја изготвува Центарот за светска класа универзитети при Шангајскиот Џиао Тонг Универзитет од Народна Република Кина, освен за слободно изборните предмети.

Ставот 7 на овој член не се применува на студиските програми од областа на уметностите, националната историја и лингвистиката.

Студиската програма за прв циклус на студии најмалку содржи:

1. Назив на студиската програма на македонски и англиски јазик согласно Фраскатиевата класификација на научните подрачја, полиња и области. Ако студиската програма се реализира на друг јазик различен од македонскиот јазик, а кој го користат припадниците на заедниците во Република Македонија, називот на студиската програма е на тој јазик, македонски јазик и англиски јазик.
2. Елаборација на општествената оправданост од студиската програма со прилози за поткрепување, кои се однесуваат на домашни и стратешки документи на Обединетите Нации и докажана консултација со релевантни потенцијални работодавачи по однос на вработливоста.
3. Европска димензија на студиската програма преку компаративно прикажување на содржините со исти или слични студиски програми од најмалку три релевантни универзитети од ставовите 7 и 8 на овој член.
4. Потребните квалификации на наставниот и соработничкиот кадар од соодветното научно поле за изведување на предметните содржини за кои се избираат.
5. Оптовареност изразена во ЕКТС и доколку е предвидено, подготвителни курсеви.
6. Услови за запишување на студиската програма посебно за: редовни, вонредни и странски студенти кои вклучуваат предмети релевантни за студиската програма, од

државната матура или приемен испит со јасна, недвосмислена и точна содржина на испитот, неговото траење, изведување и оценување.

7. Опис на академскиот профил:

- цели на студиската програма,
- наставни предмети и
- академски и стручни знаења, вештини и способности кои се стекнуваат со завршување на студиската програма согласно Националната рамка на високообразовни квалификации.

8. Правила со кои се уредуваат модулите, задолжителните и изборните предмети и нивниот опис со:

- цел на предметот и резултати од учењето согласно Националната рамка на високообразовни квалификации,
- детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје,
- оптовареност со предметот изразена во ЕКТС,
- детален опис на наставните и работни методи за предметот,
- взаемна поврзаност на предметите и
- неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот.

9. Правила со кои се уредува пишувањето на писмени испити, задачи, есеи, семинарски работи, проекти, дипломска работа и други активности кои се изведуваат писмено кои опфаќаат најмалку содржина, големина, начин на пишување и други релевантни барања.

10. Правила со кои се уредува начинот на оценувањето и опис на вреднувањето на постигнувањата на студентот како и можностите за избор на предмети на универзитетите во Македонија и странство.

11. Правила со кои се уредува практичната настава (и работното искуство за вработените вонредни студенти), нејзиното изведување, придобивки, поврзаност со исходите од учење на студиската програма и предметите како и оценување на постигнувањата од практичната настава.

12. Роковите за завршување на предвидените активности од студиската програма.

13. Правила, можности и услови за вонредно студирање на студиската програма.

14. Содржина на додатокот на диплома кој се издава со завршување на студиската програма.

15. Работни места според важечката ИСЦО (ISCO) класификација на занимања за кои студентот е оспособен за работа на почетно ниво.

16. Научни полиња за студиски програми од втор циклус на академски и стручни студии, за кои со завршување на соодветната студиска програма од прв циклус на студии, се обезбедува соодветна проодност.

Посебните услови за организирање, изведување и содржината на студиските програми за прв циклус на академски студии по научни полиња како и начинот на писменото, усното и другите видови на оценување на знаењата, способностите и вештините на студентите ги уредува Одборот за акредитација и евалуација на високото образование врз основа на претходна согласност од Владата на Република Македонија.

Согласност на академскиот назив, по претходно мислење од министерот надлежен за работите на високото образование, дава Одборот за акредитација и евалуација на високото образование

Втор циклус на универзитетски студии

Член 95

Академските универзитетски студии од вториот циклус траат една односно две години и со нивното завршување се стекнуваат 60 односно 120 ЕКТС кредити. Овие студии можат да траат и подолго доколку тоа е во согласност со меѓународно прифатените стандарди за даден профил.

Вкупниот број на кредити кои се стекнуваат на првиот и вториот циклус на академски универзитетските студии изнесува 300 односно 360 ЕКТС кредити.

Лицето кое ги завршило студиите од ставот 1 на овој член со вкупно 300 ЕКТС кредити се стекнува со назив – магистер специјалист од соодветната област и нема право за продолжување на студии од трет циклус.

Лицето кое ги завршило студиите од ставот 1 на овој член со вкупно 360 ЕКТС кредити се стекнува со научен назив – магистер на науки, или со друг назив на студиите од членот 106 на овој закон.

Во меѓународниот промет и дипломата на англиски јазик, научниот назив по завршување на вториот циклус на студии од став 3 на овој член е master.

Во меѓународниот промет и дипломата на англиски јазик, научниот назив по завршување на вториот циклус на студии од став 4 на овој член е master of science.

Лицето кое ги завршило студиите од став 1 на овој член со 300 односно со 360 ЕКТС кредити на студиските програми од уметноста се стекнува со назив – магистер на уметности и имаат право за продолжување на студии од трет циклус од областа на уметноста.

Академските студии од областа на уметностите се состојат од два дела: магистерски труд и јавна изведба на уметничко дело или изложба.

Посебните услови за академските студии од став 1 на овој член од областа на уметноста ги пропишува високообразовната установа со посебен акт

Член 95-а

Еден наставник истовремено може да биде ментор на најмногу 12 кандидати годишно кои изработуваат магистерски трудови.

Право да биде ментор на студентите од втор циклус на студии има само наставник кој објавил најмалку шест труда во меѓународни научни списанија или трудови кои имаат вкупно најмалку 5 бода, согласно став 6 на овој член во списание со импакт фактор кое е од соодветната област во базата на Web of Science и кој добил акредитација од Одборот за акредитација и евалуација во високото образование.

Одборот за акредитација и евалуација во високото образование води регистар на ментори на магистерски и докторски трудови, кој се ажурира на секои три месеци.

Содржината, формата и начинот на водење на регистарот од ставот 3 на овој член ги пропишува министерот со подзаконски акт.

Право да биде ментор на студентите од втор циклус на студии од областа на уметностите има само наставник кој има остварено најмалку три соодветни врвни уметнички изведби во последните пет години на релевантни домашни и меѓународни настани согласно листа која ја изготвува Министерството за култура и кој добил акредитација од Одборот.

Труд објавен во списание со импакт фактор кое е од соодветната област во базата на Web of Science носи вкупно пет бода. Авторот кој го објавил трудот самостојно добива пет бода. Доколку трудот има повеќе автори, првиот автор добива четири бода, вториот два и пол бода, а секој нареден автор добива по два бода.

За авторите кои објавиле трудови од став 6 на овој член, министерството надлежно за работите на високото образование, води Регистар во електронска форма, кој се објавува на неговата веб страна.

Трет циклус на универзитетски студии - докторски студии

Член 96

Докторските студии траат, по правило, три години и носат 180 ЕКТС кредити. Со јавната одбрана на докторскиот труд стекнува научен назив доктор на науки (dr.sc) односно доктор по уметности (dr.art).

Докторските студии можат да се запишат по завршувањето на вториот циклус на академски студии.

Универзитетот може да организира студии од трет циклус во траење помалку од три години, со кои се стекнува звањето специјалист по одредено подрачје (spes.). Називот специјалист т.е. неговата кратенка се додава на академскиот назив стекнат од вториот циклус на универзитетски студии.

Универзитетот може да утврди дека со завршувањето на специјалистички студии се стекнува поинакво звање од звањето пропишано во ставот 3 на овој член, во случај кога за одредено стручно подрачје со посебен закон е пропишано специјалистичко усовршување.

Универзитетот со општ акт го уредува стекнувањето на ЕКТС кредити на докторските студии и ги пропишува ЕКТС кредити потребни за пријава на докторски труд.

На високообразовните установи кои изведуваат студиски програми од трет циклус на универзитетски - докторски студии, менторот на докторскиот труд треба да има најмалку шест објавени рецензирани научноистражувачки трудови во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации од кои трудови кои имаат вкупно најмалку десет бода, согласно член 95-а став 6 од овој закон. во меѓународни списанија со импакт фактор кои се од соодветната област во базата на Web of Science,, во дадено поле, во последните пет години.

Комисијата за одбрана на докторскиот труд се состои од пет члена од кои четири се од соодветната научна област од установата која ги организира докторските студии и еден надворешен член.

Членови на комисијата од ставот 8 на овој член треба да бидат лица во наставно-научни звања редовен професор или вонреден професор.

Високообразовната установа нема да дозволи одбрана на докторски труд на кандидат кој пред одбраната на докторскиот труд нема објавено два рецензирани научноистражувачки труда како автор во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации, или трудови кои имаат вкупно најмалку пет бода, согласно член 95-а став 6 од овој закон во меѓународно списание со импакт фактор кои се од соодветната област во базата на Web of Science..

Меѓународно научно списание, во смисла на овој закон, е списание кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат најмалку пет земји при што бројот на членови од една земја не може да надминува 40% од вкупниот број на членови и кое се издава најмалку пет години непрекинато и има најмалку десет изданија во последните пет години.

Меѓународни научни публикации, во смисла на овој закон, се книга рецензирана и објавена во странство, зборник на научни трудови презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот комитет се од најмалку четири земји, како и научни трудови објавени во меѓународни годишници и гласници каде што членовите на програмскиот комитет се од најмалку четири земји.

Минимум критериуми за ментор на магистерски и докторски трудови, кои треба да ги исполнува лице се утврдени во одредбите на Уредбата за нормативите и стандардите за основање на високообразовна установа и вршење високообразовна дејност.

Бројот на студентите кои се запишуваат на докторската студиска програма за сите три години на докторските студии треба да биде во согласност со бројот на расположливите ментори.

Еден професор може да биде ментор на најмногу три докторанти кои кај него се обучуваат за научна работа.

За една научна област може да се организира само една докторска студиска програма, освен во случаи на интердисциплинарни студиски програми.

Студиската програма за докторски студии од ставот 1 на овој член главно опфаќа активна истражувачка работа под менторство и вклучува:

- организирана академска обука, што содржи напредни и стручни курсеви,
- независен истражувачки проект под менторство (докторски проект),
- меѓународна мобилност, најмалку еднонеделен престој,
- предавања и друг вид на комуникациски активности,
- публикации во меѓународни научни списанија и активно учество на меѓународни собири во врска со докторскиот труд и
- изработка и јавна одбрана на докторски труд врз основа на докторскиот проект.

Студиската програма за докторски студии се евалуира најмалку на секои три години.

Докторските студии од областа на уметностите се состојат од два дела докторски труд и јавна изведба на уметничко дело или изложба.

Одредбите од ставовите 6 и 9 на овој член не се однесуваат на докторските студии од областа на уметноста, филологијата и националната историја. Посебните услови за докторските студии од областа на уметноста, филологијата и националната историја ги пропишува високообразовната установа со посебен акт.

Стручни студии

Член 97

Стручните студии се спроведуваат на универзитети и високи стручни школи.

Стручните студии траат три години и со нивно завршување се стекнуваат 180 ЕКТС кредити.

По исклучок, стручните студии можат да траат четири години доколку тоа е во согласност со меѓународно прифатените стандарди и со тие студии стекнуваат 240 ЕКТС кредити.

Во рамките на првиот циклус на стручни студии можат да се реализираат и кратки стручни студиски програми со 60 до 120 ЕКТС кредити.

Со завршување на стручните студии од 60 до 120 ЕКТС кредити се стекнува соодветен стручен назив, во согласност со закон.

Со завршување на стручните студии со 180 ЕКТС кредити се стекнува диплома со додавка на соодветната струка, ако со закон поинаку не е уредено.

Во меѓународниот промет и дипломата на англиски јазик, стручниот назив по завршување на првиот циклус на стручни студии е *baccalaureus*, односно *baccalaurea*, со додавка на струката, ако со закон поинаку не е уредено.

Универзитетите и високите стручни школи можат да организираат специјалистички стручни студии од втор циклус за лица кои завршиле прв циклус на стручни, односно академски студии. Таквите студии траат една до две години и со нивно завршување се стекнува звање - специјалист од одредена струка (*spec.*) кое се користи покрај стручниот назив стекнат на стручните студии или академските студии од прв циклус.

Стручен и научен назив

Член 98

Стручните и научните називи се определуваат согласно со закон, статутот на универзитетот и правилникот на единицата на универзитетот, односно статутот на самостојната високообразовна установа.

Стручните називи и академски степени „дипломиран“, „магистер“ и „доктор“ се дефинираат во Уредбата за Националната рамка на квалификации согласно со Меѓународната Фраскатиева класификација на научните полиња.

Содржина на студиските програми

Член 99

Студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус на студии се оформуваат според нормативи, стандарди и методологија кои се прифатени на единствениот европски простор за високо образование така што овозможуваат споредливост со програмите на високообразовните установи во тој простор.

Профилот, целите и појдовните основи за формирање на студиските програми поблиску се определуваат со уредба за националната рамка на високообразовните квалификации кој на предлог на министерот надлежен за работите на високото образование ја донесува Владата на Република Македонија.

Студиските програми во сите студиски години треба да содржат задолжителни и изборни наставни предмети. Задолжителните наставни предмети треба да бидат од соодветната област на единицата на универзитетот, односно на внатрешната организациона единица (институт, катедра, оддел), при што нивното учество е најмногу до 60% од бројот на предметите. Остатокот од студиската програма ги сочинуваат 30% изборни наставни предмети коишто студентите самостојно ги избираат од редот на сите наставни предмети застапени на единицата на универзитетот и 10% изборни наставни предмети коишто студентите самостојно ги избираат од листа на слободни изборни предмети предложена од секоја единица на универзитетот посебно. Во овие 10% изборни наставни предмети задолжително да се вклучат предмети од областа на претприемништво и иновации на оние факултети каде што се изучуваат овие предмети

Сите студиски програми на сите високообразовни установи, рамномерно распределени по задолжителните и изборните наставни предмети содржат и „прозорци за мобилност“, односно наставни предмети чии активности може да се изведуваат и на англиски јазик и нивниот минимален број изнесува не помалку од 10% од студиската програма или најмалку 20 ЕКТС.

Листата на слободни изборни предмети од ставот 3 на овој член задолжително се објавува на веб страницата на единицата на високообразовната установа и на универзитетот, како и на огласната табла на единицата на високообразовната установа.

Начинот за потврдување на компатибилноста на Националната рамка за високообразовни квалификации со Европската рамка на високообразовни квалификации ја утврдува министерот надлежен за работите на високото образование.

Министерството надлежно за работите на високото образование води Регистар за високообразовни квалификации.

Формата, содржината и начинот на водење на Регистарот од ставот (5) на овој член ја пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Студентите запишани на студиски програми за втор циклус универзитетски студии и на студиски програми за трет циклус, докторски студии на државните универзитети, самостојно ги избираат изборните наставни предмети од редот на сите изборни наставни предмети застапени во студиските програми на единиците на државните универзитети.

Кога домашен универзитет изведува студиска програма за стекнување на заедничка диплома со странски универзитет, по однос на соодносот на застапеноста на задолжителните и изборните предмети, се применуваат прописите на високообразовната установа, каде што се изведува студиската програма.

Високообразовната установа 10% од задолжителните предмети и 10% од изборните предмети од секоја студиска година, ги изведува преку клиничка настава.

Под клиничка настава од ставот 5 на овој член се подразбира изведување на наставата од истакнат стручњак од практиката од соодветната област, кој не може да изведува клиничка настава повеќе од три учебни години.

По истекот на трите учебни години, стручњакот од ставот 6 на овој член може повторно да се ангажира доколку претходно три години не изведува клиничка настава.

Начинот и условите за изведување на клиничка настава се уредува со статутот на универзитетот односно на самостојната високообразовна установа.

Условите кои треба да ги исполнува истакнатиот стручњак од ставот 6 на овој член, ги пропишува министерот.

Студентот во секоја студиска година задолжително посетува практична настава која не може да биде пократка од 30 дена како еден од условите за запишување на наредната студиска година. Начинот и условите на организирање на практичната настава ги пропишува министерот.

Задолжителните компоненти кои треба да ги поседуваат студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус поблиску ги одредува Одборот за акредитација и евалуација на високото образование со посебен акт.

Студиските програми можат да имаат и други компоненти определени со статутот на универзитетот, односно со правилникот на единицата во согласност со статутот на универзитетот, односно со статутот на самостојната високообразовна установа.

Образовна програма која е насловена како студиска програма која не е акредитирана според овој закон не се смета за студиска програма од кој било од циклусите на образование, ниту со нејзиното завршување може да се стекне кој било стручен или научен назив определен со овој закон.

Програми за стручно и професионално усовршување

Член 100

Универзитетите и високите стручни школи можат да организираат различни програми на стручно, односно професионално усовршување имајќи го предвид концептот за доживотно учење. Таквите програми се организираат заради усовршување, дополнување, продлабочување и осовременување на знаењето и не се сметаат за студии во смисла на овој закон. По завршување на програмите за стручно, односно професионално усовршување се стекнува потврда, односно сертификат кој го издава универзитетот односно високата стручна школа.

Учесниците во формите за стручно, односно професионално усовршување немаат статус на студенти.

Формите за стручно, односно професионално усовршување и другите услови за нивното организирање, како и правата и обврските на лицата кои ги посетувале се уредуваат со општ акт на универзитетите и нивните единици, согласно со статутот на универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа.

Покрај програмите за стручно, односно професионално усовршување, универзитетот и неговите единици, односно високата стручна школа, високообразовната установа има обврска да организира различни облици на неформално учење и тоа најмалку по два курсеви/обуки годишно по студиска програма и слично, ако тоа не влијае на изведувањето на студиските програми за стекнување на високо образование.

Универзитетот или единица во негов состав, високообразовна установа, односно високата стручна школа има обврска да организира студиски престој за минимум 30 од своите студенти, во траење од не помалку од еден месец, а не повеќе од три месеци на првите 500 рангирани универзитети согласно со Шангајската листа, односно првите 200 најдобро рангирани универзитети од соодветното научно подрачје, односно првите 100 најдобро рангирани универзитети по МБА програма согласно со Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement-World University Ranking.

Студентите од ставот 5 на овој член е потребно да имаат остварено просечен просек од над 9 до моментот на избор за студиски престој, како и да имаат познавање на англискиот јазик кое кандидатот го докажува со потврда за познавање на јазикот и тоа (TOFEL) - најмалку 74 бода за електронско полагање преку компјутер не постар од две години од денот на издавањето, (IELTS) - најмалку 6 бода не постар од две години од денот на издавањето, (TOLES) - базично познавање (Foundation level), (ILEC) - положен со успех најмалку B2 (B2) и Кембриџ сертификат за прелиминарен англиски (Cambridge Certificate of Preliminary English) - (B1).

Факултетот, односно високата стручна школа, високообразовната установа има обврска да реализира визитинг за 3% од своите професори годишно, на првите 500 рангирани универзитети согласно со Шангајската листа, односно првите 200 најдобро рангирани универзитети од соодветното научно подрачје, односно првите 100 најдобро рангирани универзитети по МБА програма согласно со Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement-World University Ranking.

Трошоците за престој, школарина, осигурување, транспорт и слично, кои произлегуваат од активностите утврдени во ставовите 5 и 7 на овој член, универзитетот или единица во негов состав, високообразовна установа, односно високата стручна школа ги исплаќа од

приходите со кои самостојно располагаат единиците, високообразовна установа, односно високата стручна школа.

Стручно образование пократко од три години

Член 101

За стекнување на стручни знаења и обука високообразовните установи можат да организираат стручно образование со траење и пократко од три години.

За стекнатите стручни знаења и обука од ставот 1 на овој член се издава сертификат или друга исправа утврдена во статутот на универзитетот, односно со правилникот на единицата на универзитетот, односно со статутот на самостојната висока стручна школа.

На лицето кое стеканало сертификат или друга исправа за стручно знаење, според програма која е дел од акредитирана студиска програма од прв циклус на високообразовни стручни студии може стекнатото стручно знаење и обука изразено во кредити да му се признае како дел од високообразовна студиска програма. Стекнатите кредити се забележуваат во сертификатот или другата исправа од ставот 2 на овој член.

Лицето кое се стекнало со стручно знаење и со кредити согласно со ставот 3 на овој член и има знаење стекнато од други форми на учење кое ќе биде соодветно евалуирано од високообразовната установа може да ги продолжи студиите според студиската програма соодветна на стекнатите кредити и евалуираното знаење, според условите утврдени со статутот на универзитетот и правилникот на единицата, односно статутот на самостојната висока стручна школа.

Студиска програма за заедничка диплома

Член 102

Студиска програма за стекнување на заедничка диплома е студиска програма која универзитетот, односно неговата единица, односно самостојната висока стручна школа ја прифаќа и изведува заедно со еден или повеќе универзитети, односно самостојни високи стручни школи од Република Македонија или од странство акредитирани во земјата во која и е седиштето.

За студиски програми за стекнување на заедничка диплома универзитетот или негова единица, односно самостојната високообразовна установа покрај одредбите од овој закон за акредитација на студиска програма, мораат да ги земат предвид и мерките за формирање и прифаќање на студиската програма за стекнување на заедничка диплома, кои ги определува при акредитацијата Одборот за акредитација и евалуација на високото образование.

Одредбите за клиничката настава од членот 99 ставови 6, 7, 8, 9, 10 и 11 на овој закон не се применуваат на студиската програма за стекнување на заедничка диплома која се остварува заедно со странски универзитет, при што се применуваат прописите на високообразовната установа каде што се изведува студиската програма.

Заедничката диплома е јавен документ. Содржината и обликот на заедничката диплома како и прилозите кон дипломата ги определуваат универзитетот, односно самостојната висока стручна школа.

Студиските програми на англиски јазик универзитетите ги доставуваат на мислење пред истите да бидат акредитирани од страна на Одборот за акредитација и евалуација до министерството надлежно за работите од областа на високото образование најдоцна до 15 мај во тековната година.

Одборот за акредитација и евалуација одобрува студиска програма на англиски јазик на универзитетите, врз основа на прибавено позитивно мислење од министерството надлежно за работите од областа на високото образование.

Јазици на кои се изведува наставата

Член 103

Наставата на високообразовните установи се изведува на македонски јазик.

Припадниците на заедниците заради изразување, негување и развивање на својот идентитет и другите особености, имаат право наставата на јавните високообразовни установи, по соодветни студиски програми и содржини, да ја изведуваат на јазикот на заедницата, различен од македонскиот јазик, во согласност со овој закон и статутот на високообразовната установа. Финансирање од страна на државата ќе се обезбеди за високото образование и на јазикот на којшто зборуваат најмалку 20% од населението во Република Македонија.

Наставата на јавните педагошки високообразовни установи за образование на воспитувачи за предучилишно воспитание и наставници за основно образование како и по дидактичко-методичките предмети за наставници за средно образование, може да се одвива и на јазиците на припадниците на другите заединици кои не се мнозинство во Република Македонија.

Наставата на високообразовните установи може да се изведува на еден од светските јазици, за одделни студиски програми за странски јазици или за дел од студиска програма, за делови на студиски програми во кој учествуваат наставници - гости од странство и за студиски програми за кои наставата се изведува на македонски јазик или на јазикот на заедницата различен од македонскиот јазик. Високообразовните установи можат да понудат наставата за целосна студиска програма да се изведува паралелно на македонски јазик и на еден од светските јазици.

На високообразовната установа наставата за најмалку две студиски програми за прв циклус на академски и стручни студии и најмалку четири студиски програми за втор циклус на академски и стручни студии задолжително се изведува и се полага на англиски јазик.

На трет циклус на студии високообразовната установа може да обезбеди наставата и научноистражувачката работа, односно полагањето и одбраната на докторскиот труд да се изведува на англиски јазик.

Наставата на приватните високообразовни установи може да се изведува и на јазиците на припадниците на заединиците кои не се мнозинство во Република Македонија или насветските јазици.

Кога наставата се изведува на јазиците на припадниците на заединиците кои не се мнозинство во Република Македонија или на светските јазици, македонскиот јазик се изучува како посебен наставен предмет и наставата се изведува на македонски јазик најмалку за уште два наставни предмети.

Кога наставата се изведува на јазиците на припадниците на заединиците кои не се мнозинство во Република Македонија, согласно со ставовите 2, 3 и 4 на овој член, македонскиот јазик се изучува како посебен наставен предмет и наставата се изведува на македонски јазик и најмалку на уште два наставни предмети од студиската програма.

Наставните предмети се утврдуваат со статут на високообразовната установа со фонд на часови утврден со уредбата за нормативите и стандардите.

Орган што ги донесува студиските програми

Член 104

Студиските програми од прв, втор и трет циклус и студиските програми за усовршување ги усвојува сенатот на универзитетот на предлог на наставно-научниот совет, односно наставничкиот совет на единица на универзитетот, односно наставничкиот совет на самостојната висока стручна школа.

На студиските програми од прв и втор циклус акредитација врши Одборот за акредитација и евалуација на високото образование, а решение за почеток со работа дава министерството надлежно за работите на високото образование. На студиските програми од трет циклус акредитација врши Одборот за акредитација и евалуација на високото образование, а решение за почеток со работа дава Владата. Извештаите за акредитација и евалуација целосно се објавуваат на веб страната на Одборот.

На студиските програми од прв, втор и трет циклус, кои се финансираат од Буџетот на Република Македонија согласност дава Владата на Република Македонија по претходно мислење на Советот.

За студиските програми од прв и втор циклус на приватните високообразовни установи решение за почеток со работа дава министерството надлежно за работите на високото образование, по претходна акредитација од Одборот за акредитација и евалуација на високото образование. За студиските програми од трет циклус решение за почеток со работа дава Владата, по претходна акредитација од Одборот за акредитација и евалуација на високото образование. Извештаите за акредитација и евалуација целосно се објавуваат на веб страната на Одборот.

Универзитетот, односно самостојната високообразовна установа студиските програми јавно ги објавува најдоцна до објавувањето на конкурсот за упис на студенти.

Задолжителните компоненти на студиските програми се менуваат по истата постапка по која и се прифаќаат.

Јавните високообразовни установи можат да остваруваат акредитирани студиски програми кои не се финансираат од Буџетот на Република Македонија.

Вреднување на студиски програми со кредити по ЕКТС

Член 105

Студиските програми се вреднуваат со кредити по ЕКТС. Секоја година на студиската програма содржи 60 кредити.

Студиските програми од прв циклус кои содржат од 180 до 240 кредити и траат три до четири години според видот на програмата се вреднуваат како стручни или како академски студиски програми.

Студиските програми на втор циклус кои содржат 60 кредити и заедно со 180 кредити стекнати на првиот циклус на додипломски академски студии и траат една година се вреднуваат како специјалистички студии.

Студиските програми од втор циклус кои содржат 120 кредити и заедно со 240 кредити стекнати на првиот циклус на академски студии и траат две години, се вреднуваат како магистерски студии.

Студиските програми од втор циклус кои се организираат како континуирани (единствени) студии и содржат 60 плус 60 кредити и заедно со 240 кредити стекнати на првиот циклус на академски студии и траат две години, можат да се вреднуваат по завршувањето на првата година како специјалистички студии, а по завршувањето на втората година како магистерски студии.

Студиските програми од трет циклус кои можат да содржат 180 кредити или да бидат вреднувани соодветно на карактерот на студиите од трет степен и заедно со 360 кредити стекнати на вториот циклус на магистерски студии и траат три години се вреднуваат како докторски студии.

Студиските програми за усовршување, после завршувањето на првиот или втор циклус на студии содржат најмалку 10, а најмногу 60 кредити.

Студиски програми за регулирани професии

Член 106

По исклучок од одредбите на овој закон времетраењето на студиите за звањата кои се стекнуваат на секој циклус на студии кои се поврзани со вршење на регулирани професии е:

- 1) основните студии од областа на медицината опфаќа најмалку шест години на школување или 5.500 часа на теоретска и практична обука која се изведува на универзитет;
- 2) специјализираната обука за медицина опфаќа теоретска и практична обука на универзитет или на универзитетска болница или, каде што е соодветно, установа за здравствена нега, одобрена за таа цел од страна на министерството надлежно за

работите од областа на здравството;

3) специјализацијата од областа на медицината се уредува со посебен закон;

4) обуката за сестри со општ профил трае најмалку три години или опфаќа 4.600 часа теоретска и клиничка обука, при што периодот на теоретската обука претставува најмалку една третина и периодот на клиничката обука претставува најмалку една половина од минималното траење на обуката;

5) специјализираната стоматолошка обука опфаќа теоретска и практична обука во универзитетски клинички центар одобрен за таа цел од страна на министерството надлежно за работите од областа на здравството;

6) специјализацијата од областа на стоматологијата се уредуваат со посебен закон;

7) основната обука за ветеринари опфаќа курс за теоретска и практична обука во редовна форма со минимално траење од пет години, која ја опфаќа како минимум програмата опишана со прописите на Европската унија, спроведена во универзитет кој обезбедува обука врз основа на решение на министерот надлежен за работите од областа на високото образование;

8) специјална редовна обука за акушерки која вклучува теоретска и практична обука со минимално траење од три години (курс I), која како минимум ја опфаќа програмата опишана со прописите на Европската унија;

9) основната обука за фармацевти опфаќа курс за теоретска и практична обука во редовна форма со траење од најмалку пет години, која ја опфаќа како минимум програмата опишана со прописите на Европската унија, спроведена во универзитет кој обезбедува обука врз основа на решение на министерот надлежен за работите од областа на здравството и која вклучува најмалку:

а) четиригодишна редовна теоретска и практична обука обезбедена на универзитет и

б) шестмесечно стажирање во аптека отворена за јавноста или во болница, под надзор на фармацевтскиот оддел на болницата;

10) обуката за архитект опфаќа најмалку четиригодишна редовна обука или шестгодишна обука, која опфаќа редовна обука во траење од три години на универзитет или на соодветна образовна институција. Обуката треба да води кон успешно полагање на испит на универзитетско ниво и

11) основната обука за наставници во основно и средно образование опфаќа курс за теоретска и практична обука во редовна форма со траење од најмалку четири години спроведена во универзитет кој обезбедува обука врз основа на решение на министерот надлежен за работите од областа на високото образование.

Студиски програми за правни студии

Член 106-а

Избришан

Пренесување на кредити

Член 107

Кредитите можат да се пренесуваат од една на друга иста, слична или различна студиски програма во рамките на еден универзитет, односно од еден на друг универзитет, односно од една на друга самостојна високообразовна установа, односно на универзитет.

Критериумите и условите за пренесување на кредитите и условите за преминување меѓу студиските програми поблиску се уредуваат со општ акт на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа, односно со договорот склучен меѓу високообразовните установи.

Услови и начин на запишување на студии

Член 108

На прв циклус универзитетски и стручни студии може да се запише лице кое положило државна матура или меѓународна матура.

На прв циклус универзитетски студии од областа на уметностите може да се запише лице кое положило државна матура, меѓународна матура.

Запишувањето на студии се врши врз основа на јавен конкурс кој го објавува универзитетот, односно самостојната високообразовна установа кој ги реализира студиите најмалку пет месеца пред започнувањето на наставата. Конкурсот за уписот содржи: име на високообразовната установа и негова адреса, назив на студиската програма, место на изведување на студиската програма, времетраење на студиите, услови за упис, предвиден број на слободни места за запишување, постапки и рокови за пријавување и за изведување на уписот.

Универзитетот, односно самостојната висока стручна школа ја утврдува постапката за селекција на кандидатите за упис на начин кој гарантира рамноправност на сите кандидати без оглед на раса, боја на кожа, пол, јазик, вера, политичко или друго уверување, етничко, национално или социјално потекло, имот, раѓање, општествена положба, инвалидност, сексуална ориентација и возраст.

Универзитетот, односно самостојната висока стручна школа ги утврдува критериумите врз основа на кои се врши селекцијата и изборот на кандидатите за упис.

За јавна високообразовна установа конкурсот го објавува универзитетот на начин определен со статут и по претходна согласност на Владата на Република Македонија.

За приватна високообразовна установа конкурсот го објавува високообразовната установа на начинот утврден со нејзиниот статут.

Универзитетот, односно самостојната висока стручна школа одлучува кои наставни програми за средно образование се соодветни за упис на одделни академски или стручни студии.

По исклучок, под услови кои ги утврдува високообразовната установа на студии можат да се запишат и лица без претходно завршено соодветно образование, ако станува збор за исклучително надарени лица за кои може да се очекува дека и без завршено претходно образование успешно ќе ги завршат студиите.

На студиски програми од втор циклус на универзитетски студии може да се запише лице кое завршило соодветни студиски програми од прв циклус. Универзитетот и неговите

единици утврдуваат кои студии се соодветни за упис на одделни студиски програми од втор циклус, како и условите за упис на кандидатите кои имаат завршено други студиски програми.

Лицето кое завршило стручни студии може да се запише на академски студиски програми од втор циклус ако тоа е предвидено со акт на универзитетот и неговите единици кои ги спроведуваат тие студии, односно самостојната висока стручна школа при што, за запишување може да се пропише полагање на диференцијални испити.

На докторски студии може да се запише лице кое завршило соодветни студии од втор циклус. Универзитетот може да постави и други услови за упис на докторски студии.

Студентите странски државјани се запишуваат на студии на јавните и приватните високообразовни установи под исти услови како и државјаните на Република Македонија, по исклучок на условите утврдени во ставовите 1 и 2 на овој член и доколку претходно имаат положено приемен испит.

Приемниот испит за студенти, странски државјани е составен од два дела и тоа: тест за проверка на јазичните вештини и стручен испит. Тестот за проверка на јазичните вештини се состои од прашања со кои се проверува нивото на познавање на јазикот на кој кандидатот ќе ја следи наставата, а кој не може да биде понизок од ниво „Б“, освен ако високообразовната установа не одредува повисок степен на познавање на јазикот на кој се изведува студиската програма.

Тестот за проверка на јазичните вештини го спроведува сертифицирана високообразовна установа согласно стандардите на Заедничката европска рамка за референтност на јазиците, поставена од Советот на Европа, по посебна програма утврдена од високообразовната установа, а по претходна согласност од Одборот за акредитација и евалуација на високото образование.

Трошоците за полагање на тестот за проверка на јазичните вештини се на товар на кандидатот.

Висината на средствата за полагање на тестот за проверка на јазичните вештини ја определува високообразовната установа, по претходна согласност на министерот надлежен за високото образование.

Стручниот дел од испитот го спроведува Одборот за акредитација и евалуација на високото образование, во високообразовната установа во која се запишуваат студентите странски државјани и се состои од прашања од два предмети клучни за соодветната област.

Стручниот дел од испитот од ставот 14 на овој член се полага писмено по електронски пат, со одговарање на определен број на прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

Прашањата на тестот зависно од тежината се вреднуваат со поени определени во тестот.

Прашањата содржани во тестовите за полагање на стручниот дел од испитот и нивните одговори, се чуваат во единствениот електронски систем за полагање на приемниот испит.

Електронскиот систем од ставот 21 на овој член содржи база на прашања од областа на предмети за потребите на стручниот дел од испитот.

Во електронскиот систем е содржано и посочување на литература во кои се содржани одговорите на прашањата од првиот и вториот дел од испитот.

Резултатите од полагањето на стручниот дел од испитот му се достапни на кандидатот на компјутерот на кој го полагал испитот, веднаш по неговото завршување.

Студентите странски државјани кои ги стипендира Владата на Република Македонија кои студираат на универзитетите на кои наставата се изведува на англиски јазик, не полагаат приемни испит доколку достават доказ/диплома за познавање на ниво Б1 од Европската јазична рамка, издадена од официјален европски тестатор, член на Здружението АЛТЕ на европски тестатори.

Студентите странски државјани кои сакаат да се запишат на студии на јавните и приватните високообразовни установи во Република Македонија, не го полагаат вториот дел на приемниот испит, односно тестот за проверка на јазичните вештини, ако следат настава на јазик на државата од која доаѓаат или претходното образование го завршиле на јазикот на кој се изведува студиската програма на високообразовната установа на која се запишуваат.

Член 108-а

На денот на полагањето на стручниот дел од испитот, спроведувачот на испитот му дава на кандидатот пристапен код, односно лозинка со кој му се одобрува пристап во електронскиот систем од членот 108 став 22 од овој закон.

По одобрувањето на пристапот, кандидатот добива електронски тест од испитот, компјутерски генериран, чија содржина по случаен избор ја одредува софтверот на електронскиот систем од членот 108 став 22 од овој закон и од базата од членот 108 став 23 од овој закон.

Стручниот дел од испитот содржат упатство за начинот на решавање на истиот, за кое спроведувачот дава појаснување, пред да започне полагањето на испитот.

Електронскиот систем за полагање на испитот не може да дозволи постоење на идентична содржина на електронскиот тест од испитот, во една сесија за повеќе од еден кандидат.

Приемниот испит започнува со полагање на тестот за проверка на јазичните вештини, а потоа полагање на стручниот испит.

Тестот за проверка на јазичните вештини се полага во рок од 15 дена пред полагање на стручниот испит.

Приемниот испит се смета дека е положен, доколку кандидатот го положил и двата дела на испитот.

Доколку кандидатот не го положи тестот за проверка на јазичните вештини нема право да го полага стручниот испит.

Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој со точни одговори на прашањата од тестот постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени одделно во двата дела на испитот.

Приемниот испит се спроведува во два приемни рока и тоа на почетокот на месец јуни и на почетокот на месец септември.

На странските државјани им се ограничува или ускратува уписот ако станува збор за студии кои се однесуваат на воено или полициско образование или студии кои се од интерес за националната безбедност.

Посебните услови за начинот на изведување на приемен испит за студенти странски државјани на предлог на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование ги утврдува министерот надлежен за работите на високото образование.

Еднакво вреднување на странско образование

Член 109

Се смета дека условите за запишување од членовите 107 и 108 на овој закон ги исполнува и лицето кое завршило образование според еднаква студиска програма во странство.

Со статутот на универзитетот се утврдуваат условите за упис од ставот 1 на овој член за лицето кое не завршило еднакво образование во странство.

Одлука за бројот на студентите кои се запишуваат

Член 110

Одлука за бројот на студентите кои се запишуваат на јавни високообразовни установи, чие образование се финансира од Буџетот на Република Македонија, на предлог на јавен универзитет и по претходно мислење на Советот, донесува Владата на Република Македонија.

Одлука за бројот на студентите кои се запишуваат на јавни високообразовни установи надвор од бројот утврден во ставот 1 на овој член, донесува универзитетот, под условите утврдени во овој закон по претходна согласност од Владата на Република Македонија.

Вкупниот број на студентите кои можат да се запишат на високообразовните установи според ставовите 1 и 2 на овој член се определува според капацитетот утврден со решението за акредитација на високообразовната установа.

Одлука за бројот на студентите кои се запишуваат на приватна високообразовна установа, на предлог на наставно-научниот совет, односно наставничкиот совет, донесува органот на управување на приватна високообразовна установа, под услови утврдени со овој закон. Бројот на студентите не може да биде поголем од бројот утврден според капацитетот со решение за акредитација на високообразовната установа.

На одлуката за бројот на студентите кои се запишуваат на студии од трет циклус на приватна високообразовна установа согласност дава Владата, на предлог на наставно-научниот совет, односно на наставничкиот совет, односно на советот на приватната научна установа.

Владата на Република Македонија донесува одлука и за дополнителните квоти за запишување на студенти припадници на заединиците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Член 110-а

Владата на Република Македонија со одлука го утврдува бројот на квоти на студенти ослободени од плаќање на уписнина на докторски и магистерски студии и специјализации кои се доделуваат на годишно ниво врз основ на Националната програма за високо образование и научноистражувачка дејност.

Владата на Република Македонија со одлука го утврдува бројот на квоти за запишани студенти по студиски програми, како и бројот на студенти кои ќе бидат ослободени од плаќање на уписнина во рамки на државните квоти.

Владата на Република Македонија на предлог на Министерство за образование и наука и Министерство за труд и социјална политика, со одлука го утврдува бројот на квоти по студиски програми за студенти, чие родителското право го врши само еден родител, кои ќе плаќаат половина од износот на уписнина во рамки на државните квоти, односно во рамките на квотите со кофинансирање на студиите.

Основни критериуми за запишување во квотите определени во ставот 3 на овој член се:
- постигнатиот успех во средно образование и
- материјалните можности на студентите и/или нивните семејства.

Начинот на проверката на основните критериуми и запишување на студентите во квотите определени во ставот 3 на овој член, како и посебните критериуми за остварување на ова право ги пропишува министерот во согласност со министерот за труд и социјална политика.

На прописот од ставот 5 на овој член согласност дава Владата на Република Македонија

Високообразовните установи, двапати годишно, и тоа еднаш по запишување на студиите и еднаш на крајот на академската година, имаат обврска да достават список на запишани и дипломирани студенти во тековната академска година, по факултети и студиски програми до министерството надлежно за високото образование, Агенцијата за вработување на Република Македонија и Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија.

Обврската за исплата на уписнината на студентите од ставот 2 на овој член во рамките на државните квоти останува на факултетите.

Право на бесплатно школување имаат студенти со завршен просек од над 9 во претходната година.

Редовен студент, кој е запишан во квотата со кофинансирње и кој по завршена втора студиска година на прв циклус на студии на јавните високообразовни установи и по положувањето на сите испити заклучно со втората студиска година, оствари просечна оценка над 8.5, го продолжува своето студирање со плаќање на уписнина во висина како и студентите кои се запишале во рамките на државната квота.

Редовен студент кој се стекнал со правото од ставот 9 на овој член, го остварува правото во секоја наредна студиска година, се додека остварува просечна оценка над 8.5.

Почеток и завршување на студиска година

Член 111

Студиската година почнува на 15 септември, а завршува на 14 септември следната година и се дели на два семестри, зимски и летен или на три семестри, со можност наставата да се остварува во циклуси. Почетокот и времетраењето на наставата по семестри се определува со статутот на универзитетот, односно самостојната високообразовна установа.

Обем и организација на студиите

Член 112

Во рамките на најмногу 40 недели годишно, вкупното оптоварување на студентите изнесува од 1.500 до 1.800 часа годишно.

Во случаите од ставот 1 на овој член студиските програми од првиот циклус содржат најмалку 20, а најмногу 30 часа предавања, вежби и семинари неделно и 30 недели годишно.

По исклучок, ако студиската програма содржи практично оспособување, вкупното оптоварување на студентот не смее да надмине 40 часа неделно и 45 недели годишно.

Оптоварувањето на студентите од ставот 1 на овој член опфаќа предавања, вежби, семинари и другите облици на студиите кои се соодветни на специфичноста на наставно-научната област (практично оспособување, хоспитација, настапи, теренска работа и слично), консултативно-инструктивна настава, форми на континуирана проверка на знаењето и испити кои се сметаат како контакт часови, како и индивидуална студиска работа (спортска работа, истражување на литература, семинарски задачи, проектна работа), самостојно учење, како и изработката на дипломска (магистерска, докторска) задача.

Лицето избрано во наставно-научно и наставно звање на високообразовните установи на почетокот на секоја студиска година на студентите задолжително им предлага основна литература која ги содржи елементите што студентите ќе ги користат за полагање на испитите.

Основната литература од ставот 5 на овој член задолжително се објавува на веб страницата на високообразовната установа.

Основната литература од ставот 5 на овој член задолжително ја содржи и литературата која ја обезбедува, печати и доставува до високообразовните установи, министерството надлежно за работите на високото образование.

Министерството надлежно за работите на високото образование секоја година обезбедува преведена и печатена стручна литература, по 50 универзитетски учебници кои се употребуваат на првите десет рангирани универзитети согласно со Шангајската листа.

Предлозите за стручната литература од ставот 8 на овој член јавните високообразовни установи во Република Македонија ги доставуваат до министерството надлежно за работите на високото образование, најдоцна до 15 септември.

Министерството надлежно за работите на високото образование, најдоцна до 31 декември, на својата веб страна објавува која стручна литература ќе биде преведена и печатена за наредната студиска година.

Финансиските средства за преведување и печатење на стручната литература и научните полиња за кои се преведува и печати стручната литература од став 8 на овој член, се утврдуваат во годишна програма која ја донесува Владата на Република Македонија, на предлог на министерството надлежно за работите на високото образование.

На начин и според постапка определени со статутот на универзитетот, односно самостојната високообразовна установа, организацијата и временското распоредување на предавањата, семинарите и вежбите може да се прилагоди на специфичноста на студиската програма (студиски програми по уметност и други).

Одлука за распоредот на часовите и наставата донесува деканатската управа на предлог на внатрешните организациони единици на факултетот.

Вкупниот број на часови на секој циклус се распределуваат рамномерно меѓу сите наставници од иста или сродна научна област.

На наставникот кој не го исполнува минимумот број на часови за наставна дејност за учебната година, со решение на деканот му се определуваат часови на настава од сродна научна област.

Ако природата на студиите тоа го овозможува, со студиска програма може да се прилагоди организацијата и временското распоредување на предавањата, семинарите и вежбите според можностите на студентите (вонредни студии). Прилагодувањето се врши според условите и на начин и постапка определени со правилникот на единицата, во

согласност со статутот на универзитетот, односно самостојната високообразовна установа.

Завршување на студиите

Член 113

Студиите од прв циклус завршуваат со полагање на сите испити, изработка на дипломски труд или полагање на завршен испит, во согласност со студиската програма.

Студиите од вториот циклус завршуваат со полагање на сите испити, изработка на постдипломски (стручен или магистерски) труд и негова одбрана, во согласност со студиската програма.

За исполнување на обврската за полагање на испитите се врши проверка на знаењето чија цел е да се оцени дали и во која мера стекнатите квалификации на студентот соодветствуваат со целите, способностите и академските барања пропишани со општите и специфичните дескриптори на квалификацијата со кои се одредуваат резултатите од учењето за поединечната студиска програма од соодветниот циклус на студии согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовни квалификации.

Видовите на проверка на знаењето мора да ги отсликуваат целите на наставниот предмет и студиската програма и да овозможат индивидуална оценка на постигнувањата на секој студент поединечно.

Обликот и содржината на оценувањето мора да ги отсликува содржината и работните методи на наставниот предмет и студиската програма.

Проверката на знаењето на студентите на прв и втор циклус на универзитетски студии се изведува преку внатрешно и надворешно оценување, со усна и писмена проверка.

Надворешното оценување го вршат надворешни оценувачи определени од страна на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование.

Најмалку 1/4 од вкупниот број на ЕКТС на студиската програма се оценува од внатрешен и од надворешен оценувач. Од овој број се исклучуваат кредитите кои студентот ги стекнува од мобилност.

Министерот надлежен за работите на високото образование донесува четиригодишна програма за надворешно оценување согласно која секоја година определува за кои научни полиња ќе се врши надворешно оценување.

Наставните предмети кои ќе се оценуваат и од страна на надворешни оценувачи ги определува Одборот за акредитација и евалуација на високото образование.

Надворешното оценување покрива значајни делови на наставниот предмет и студиската програма вклучително и магистерскиот труд, но не помалку од 60% од активностите од кои согласно ЕКТС системот се формира оценката за прв циклус на студии, односно не

помалку од 70% од активностите од кои согласно ЕКТС системот се формира оценката за втор циклус на студии.

Крајната оценка за наставниот предмет е позитивна доколку студентот добил позитивна оценка и од внатрешниот и од надворешниот оценувач за сите активности кои се оценуваат.

Висината на надоместокот за работата на надворешните оценувачи ја определува министерот надлежен за работите на високото образование.

Средствата за надоместокот од ставот 13 на овој член на јавните високообразовни установи се обезбедуваат од буџетот на министерството надлежно за високото образование.

Постапката за пријава, оценка и одбрана на стручен или магистерски труд се уредува со статутот на универзитетот. Одбраната на стручниот или магистерскиот труд се врши пред комисија составена од три члена со наставно-научни и научни звања од кои најмалку два се од соодветната научна област во која е темата на стручниот или магистерскиот труд.

Докторските студии завршуваат со полагање на сите испити, изработка и одбрана на докторски труд (дисертација).

Во комисијата за одбрана на магистерски или докторски труд, член не може да биде лице кое со лицето кое ја врши одбраната на магистерскиот или докторскиот труд (дисертација) е роднина по крв во права линија до кој и да е степен, а во странична линија до четврти степен, или му е брачен другар, лице со кое живее во вонбрачна заедница или роднина по сватовство до втор степен, без оглед дали бракот престанал или не.

Членовите на комисијата од ставот 17 на овој член меѓусебно не треба да бидат роднини по крв во права линија до кој и да е степен, а во странична линија до четврти степен, или да се брачни другари, лица кои живеат во вонбрачна заедница или роднини по сватовство до втор степен, без оглед дали бракот престанал или не.

Со студиската програма може да се утврди дека докторските студии од уметностите завршуваат со полагање на сите испити и полагање на завршен испит пред испитна комисија и/или со изработка или изведба на уметничко дело.

Постапката за пријава, оценка и одбрана на докторската дисертација односно изработката и/или изведбата на уметничкото дело се уредува со статутот на универзитетот. Одбраната на докторската дисертација се врши пред комисија составена од пет члена со наставно-научни и научни звања од кои најмалку три се од соодветната научна област во која е темата на докторската дисертација.

Специјалистички стручни студии завршуваат со полагање на сите испити, изработка на стручен труд и/или со полагање на соодветен завршен испит во согласност со студиската програма.

Со завршувањето на студиите во согласност со овој член студентот стекнува соодветен стручно или академско звање или степен, како и други права согласно со посебните прописи.

Универзитет, институт или самостојна висока стручна школа на лица кои оствариле просек од минимум 7,5 од прв и втор циклус по завршување на студиите може на нивно барање да дозволи повторно полагање на одреден број предмети, но не повеќе од пет предмети.

Повторното полагање на предметите од ставот 23 на овој член може да се изврши само еднаш.

Проверка на знаењето

Член 114

Проверката на знаењето на студентот, по наставните предмети, се врши континуирано во текот на наставно-образовниот процес и се изразува во поени.

За исполнувањето на обврски за полгање на испитот (по делови или во целина) студентот може да оствари најмногу 100 поени или да добие позитивна оценка која се изразува до 10 (десет), при што оценката 5 (пет) означува недоволен успех.

Проверката на знаењето по одделни наставни предмети се врши на начините определни во студиската програма и во роковите утврдени со статутот на високообразовната установа.

Универзитетот, односно самостојната висока стручна школа го утврдува начинот на проверка на знаењето и полгањето на испитот.

Завршното оценување задолжително се запишува во индексот или во некој друг документ и во пријавата за завршно оценување.

Уверението или документот за завршното оценување се издава врз основа на податоците во пријавите за испитите за секоја предметна програма, потпишани од наставникот.

Просечниот успех на студентот претставува аритметичка средина на оценките од завршното оценување по сите наставни предмети во текот на студиите, вклучувајќи го и завршниот испит.

Приговор заради оценка од проверка на знаењето

Член 115

Студент, во рок од 24 часа, може да поднесе приговор до деканот односно директорот на високообразовната установа, ако не е задоволен од завршното оценување, односно од оценката, или ако смета дека испитот не е спроведен во согласност со овој закон и со правилникот на високообразовната установа, односно статутот на самостојната висока стручна школа.

Ако деканот утврди дека се исполнети условите од ставот 1 на овој член, наставникот ќе ја преиспита оценката од завршното оценување. Ако наставникот не ја преиспита оценката што ја утврдил, студентот испитот го полага пред тричлена комисија составена од наставници од исто или сродно наставно-научно подрачје, во наредните 24 часа, наредниот работен ден.

По барање на студентот му се овозможува да го повтори завршното оценување за повисока завршна оценка по наставен предмет во период од најмногу четири месеца од полагањето.

Диплома и додаток на диплома

Член 116

Студентот кој ќе ги изврши сите обврски по студиската програма за добивање на високо образование во кој било циклус на образование универзитетот и единицата на универзитетот, односно самостојната висока стручна школа врз основа на евиденцијата што се води за него му издава диплома. Со дипломата се потврдува дека студентот завршил студиска програма од прв, втор или трет циклус и се стекнува со соодветен стручен или научен назив. Составен дел на дипломата е додаток на дипломата.

Диплома и додаток на дипломата на универзитетот ја потпишува ректорот и деканот односно директорот на единицата на универзитетот и се оверува со сув печат на универзитетот.

Дипломата и додатокот на дипломата на самостојната висока стручна школа ја потпишува директорот и се оверува со сув печат на самостојната висока стручна школа.

Додатокот на диплома издаден од страна на универзитет, институт или самостојна висока стручна школа, покрај податоците уредени од членот 2 точка 8 од овој закон, го содржи и просекот на лицето остварен заклучно со дополнително положените предмети согласно со членот 113 ставови 23 и 24 од овој закон.

Во додатокот на диплома за лицата кои ќе остварат дополнително полагање на одреден број предмети, согласно со членот 113 ставови 23 и 24 од овој закон, се внесува оцената само за оние кои оствариле просек 8 и над 8.

Заедничката диплома и додаток на дипломата ја потпишуваат овластените лица на високообразовните установи кои организираат студиска програма за стекнување на заедничка диплома.

Студентот кој ќе ги изврши сите обврски по студиската програма за усовршување или само дел од студиска програма за стекнување на образование му се издава уверение, за завршениот дел од студиската програма која содржи податоци за нивото, природата и содржината на студиите, како и постигнатите резултати.

Други јавни исправи, во смисла на овој закон се: уверение, студентска легитимација и индекс.

Студентската легитимација служи за идентификација на студентот, како и за електронска евиденција за неговото присуство на наставата.

Високообразовните установи студентскиот индекс задолжително го издаваат во писмена и електронска форма (електронски индекс) или само во електронска форма. Уверението, студентската легитимација и студентскиот индекс за припадниците на заедницата која зборува службен јазик различен од македонскиот јазик, а го зборуваат најмалку 20% од граѓаните, наставата ја следат на јазик различен од македонскиот јазик, се издава на македонски јазик и кирилско писмо и на јазикот и писмото на таа заедница.

Јавните универзитети средствата потребни за издавање на студентска легитимација и студентски индекс (електронски индекс) ги обезбедуваат од изворите утврдени во членовите 86 и 87 од овој закон.

Содржината и формата на дипломата и упатството за подготовка на додаток на дипломата и на другите јавни исправи определени со овој закон ги пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Одземање на диплома

Член 117

На студент кој се стекнал со диплома, согласно со овој закон, може да му се одземе издадената диплома, односно стекнатиот стручен или научен назив ако се утврди дека не ги исполнувал услови за добивање статус на студент на соодветната високообразовна установа, дека се здобил со стручен или научен назив спротивно на условите за стекнување на стручен, односно научен назив утврдени со статутот на високообразовната установа.

Условите и постапката за одземање на издадената диплома се утврдуваат со правилник на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа.

Промоција за завршени студии

Член 118

Промоцијата на лицата кои завршиле стручни студиски или академски студиски програми од прв циклус или магистерски или специјалистички студиски програми од втор циклус ја врши деканот, односно директорот според постапка утврдена со правилата наединицата, односно научната установа.

Промоцијата на лицата кои завршиле докторски студиски програми од трет циклус се здобиле со научен назив доктор на науки ја врши ректорот на универзитетот, според постапка утврдена со статутот на универзитетот.

Водење и заштита на личните податоци

Член 119

Високообразовните установи ја водат следнава евиденција со лични податоци за студентите:

- 1) евиденција на пријавени за упис и запишани студенти;
- 2) личен картон кој се води за секој студент од започнување на студиите до завршување на студиите односно до отпишувањето;
- 3) записник за испитот со кој се евидентира пријавата кон испитот, текот на испитот и постигнатата оценка и
- 4) евиденција на издадени документи за завршени студии.

Евиденциите од ставот 1 точки 1, 2 и 4 на овој член опфаќаат: име и презиме на студентот (за студентките и моминското презиме), пол, датум, место и дата на раѓање, држава на раѓање, живеалиште или претстојувалиште, единствен матичен број на граѓанинот, државјанство, претходно стекнато образование, начин на студирање како и други податоци по посебни прописи. Евиденцијата од ставот 1 точка 2 на овој член опфаќа и податоци за положени испити, за напредувањето и завршувањето на студиите.

Евиденцијата од ставот 1 точка 3 на овој член опфаќа: име и презиме на студентот, (за студентките и моминското презиме), пол, единствен матичен број на граѓанинот, начин на студирање, година на студирање и студиска година на првиот упис, датум на испитот, податоци за тоа дали испитот го полага прв пат или го повторува, како и оценка добиена на испитот.

Одредбите во врска со водењето, употребата и чувањето на личните податоци од евиденциите по овој закон се користат и за документација, врз основ на која биле собрани личните податоци. Документите за претходното образование по завршената уписна постапка му се враќаат на студентот.

Матична книга на запишани студенти, главна книга на дипломирани студенти

Член 120

На високообразовните установи се водат матична книга на запишани студенти и главна книга на дипломирани студенти и досие на секој студент. Формата и начинот на водењето (во материјална и електронска) и содржината на матичната книга на запишани студенти и главната книга на дипломирани студенти ги пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Матичната книга на запишани студенти и главната книга на дипломираните студенти се документи од трајна вредност.

За издадените дипломи од страна на високообразовните установи во Република Македонија од нивното основање министерството надлежено за работите на високото образование води Регистар.

Формата, содржината и начинот на водење на Регистарот од став 3 на овој член го пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Член 120-а

За политиките на науката и развојот на севкупната научноистражувачка дејност и технолошки развој во Република Македонија, како стручно и советодавно тело на Владата на Република Македонија се формира Национален совет за високо образование, наука, иновации и технологија (во натамошниот текст: Националниот совет).

Националниот совет донесува деловник за работа и и поднесува на Владата на Република Македонија извештај за својата работа најмалку еднаш годишно.

Работата на Националниот совет е јавна.

Член 120-б

Владата на Република Македонија донесува решение за именување на претседател и членови на Националниот совет.

Националниот совет е составен од 17 члена, и тоа од министерот надлежен за работите од областа на високото образование, претседателот на МАНУ, претставник од ректорската конференција, шест члена именувани од Владата, по еден претставник од шесте научни подрачја од редот на наставно-научниот и истражувачкиот кадар од интеруниверзитетската конференција и двајца претставници од деловната заедница.

Шесте члена именувани од Владата на Република Македонија, како и претставниците од деловната заедница мора да бидат лица доктори на науки, со минимум еден степен образование завршен на првите 500 рангирани универзитети согласно со Шангајската листа, односно првите 200 најдобро рангирани универзитети од соодветното научно подрачје, односно првите 100 најдобро рангирани универзитети по MBA програма согласно со Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement-World University Ranking, како и минимум пет години работно искуство и одлично познавање на англискиот јазик.

Претставниците од деловната заедница, членови на Националниот совет, не може да бидат лица сопственици, основачи, вработени, професори, асистенти на приватна високообразовна установа или високообразовна школа, или нивни блиски роднини до второ колено.

Мандатот на членовите на Националниот совет е две години.

Претседател на Националниот совет е министерот надлежен за работите од областа на високото образование.

При именување на членовите на Националниот совет се применува начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници и се почитуваат критериумите на стручност и компетентност.

Националниот совет одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на членовите.

Стручните и административно-техничките работи на Националниот совет ги врши Министерството.

На претседателот и членовите на Советот им следи надоместок за работата во Советот, чија висина ја утврдува Владата врз основа на присуството на седниците на Советот.

Член 120-в

Надлежности на Националниот совет се давање на предлози и мислења за:

- појдовни основи и насоки на Владата за националната програма за високо образование и научноистражувачка дејност,
- научното истражување, управување со научната политика,
- прописи од областа на научноистражувачката дејност,
- приоритетни области и програми за научно истражување и технолошки развој,
- усогласеност на националната програма со стратешките потреби на Република Македонија,
- мерки за развој на Република Македонија во сите сегменти, засновани врз научна основа,
- развој на посебните политики на барање на министерот од областа на високото образование и начините за нивно финансирање,
- најзначајните програми и проекти за развој на Република Македонија,
- следење на резултатите и ефектите од развојот на Република Македонија врз научна основа,
- иницијативи во врска со програмите и проектите за меѓународна соработка од особен државен интерес,
- иницијативи во врска со програмите и проектите за меѓународна соработка,
- светските и европските трендови во научно-истражувачката дејност и предлага мерки за нивно преточување во Република Македонија,
- годишните програми на субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност,
- бараните средства од Буџетот на Република Македонија за реализација на годишните програми за научно-истражувачката дејност,
- изведување на внатрешната и надворешната евалуација на научно-истражувачката дејност и за подготвувањето на подзаконските акти кои ја уредуваат оваа материја,
- реализацијата на меѓународната соработка и
- создавање и одржување на базите на податоци за системот на научно-истражувачката дејност и
- други прашања кои ќе ги побара Владата.

Националната програма за високо образование и научно-истражувачка дејност

Член 120-г

Националната програма за научно-истражувачката дејност на Република Македонија (во натамошниот текст: националната програма) произлегува од националните развојни стратешки документи на Република Македонија.

Во националната програма се утврдуваат појдовните основи, целите, содржината и обемот на задачите во областа на науката, начинот на нејзиното координирање и начинот на финансирање на научно-истражувачката дејност, проекции за потребите од кадри за науката и показателите за следење на ефикасноста на остварувањето на научно-истражувачката дејност, меѓународната димензија, поврзаност со стопанството и институционалната мрежа, развојот на високото образование и размената на искуства со

другите високообразовни установи ширум светот во насока на исполнување на препораките од Болоњскиот процес.

Националната програма е основа за насочување и утврдување на обемот на средствата од Буџетот на Република Македонија за вршење на научно-истражувачката дејност.

Националната програма се реализира преку годишни програми чија реализација ја следи министерот надлежен за работите од областа на високото образование.

Националната програма ја донесува Собранието на Република Македонија на предлог на Владата на Република Македонија за период од четири години, а по претходно мислење на Националниот совет, МАНУ и Интеруниверзитетската конференција.

Владата на Собранието на Република Македонија на две години му поднесува извештај за спроведувањето на програмата и за состојбата на научно-истражувачката дејност и високото образование во земјата.

Глава десетта

НАСТАВНО-НАУЧНИ, НАСТАВНИ ЗВАЊА И СОРАБОТНИЦИ

Наставно-научни и наставни звања

Член 121

На факултетот наставно-научни звања се доцент, вонреден професор и редовен професор.

На факултетите во областа на филолошките науки и на другите високообразовни установи на кои се изведува настава по јазик наставно-стручни звања се лектор и виш лектор.

На високите стручни школи наставни звања се предавач, виш предавач и професор на висока стручна школа.

На високообразовните установи може да се врши избор и во научни звања согласно со Законот за научно-истражувачката дејност.

Високообразовна дејност може да врши само лице избрано во наставно-научно и наставно звање за времето за кое е избрано.

Лицето избрано во наставно-научно и наставно звање во текот на еден семестар од студиската година може да врши предавање по најмногу четири наставни предмети од прв циклус на студии на еден универзитет.

Високообразовна дејност, како наставно-научен односно наставен кадар, може да врши и лице странски државјанин, под исти услови утврдени во член 125 од овој закон.

Наставните предмети од ставот 6 на овој член задолжително се од исто научно поле.

По исклучок од ставот 5 на овој член високообразовна дејност на студии од прв, втор и трет циклус може да врши лице избрано во научно звање согласно со одредбите на Законот за научно-истражувачката дејност, според еквивалентноста на звањата утврдени во овој закон.

Член 122

Избришан

Асистенти - докторанти

Член 123

На факултетите се избираат асистенти - докторанти на научни, односно уметнички области утврдени со правилникот на единицата.

Асистентите - докторанти се избираат за време од пет години по пат на јавен конкурс и засноваат работен однос на определено време.

Асистентите - докторанти учествуваат во наставно-образовниот процес во обем определен со правилникот на единицата.

Асистентите - докторанти можат да држат предавања и да спроведуваат испити само во присуство на својот ментор.

Асистентот - докторант задолжително се запишува на докторски студии најдоцна до првиот објавен конкурс од страна на докторската школа, а трошоците за докторските студии на асистентот ги покрива високообразовната установа.

Доколку асистентот - докторант не одбрани докторска дисертација до истекот на времето за кое е избран, му престанува работниот однос.

Високообразовната установа и асистентот - докторант склучуваат договор со кој ги уредуваат меѓусебните права и обврски.

Објавата на огласот за прием на асистентите - докторанти се објавува во најмалку три дневни весници, на $\frac{1}{4}$ страна од страна на универзитетот или единица во негов состав, високообразовна установа, односно високообразовна школа.

Критериуми за избор

Член 124

Изборот во наставно-научни, научни и наставни звања се врши според критериумите и постапката утврдени со овој закон и правилник на универзитетот односно самостојната високообразовна установа, врз единствени критериуми за избор утврдени од Интеруниверзитетската конференција.

Критериуми за избор во наставно-научни звања

Член 125

Наставниците во наставно-научни звања се избираат во наставно-научни области утврдени со статутот на универзитетот, односно со статутот на самостојната висока стручна школа.

За доцент може да биде избрано лице кое има научен степен доктор на науки од научната област во која се избира, просечен успех од најмалку осум на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, објавени најмалку четири научноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации или научни труда во научно списание со импакт фактор кои се од соодветната област во базата на Web of Science во последните пет години, кои носат вкупно најмалку десет бода, согласно член 95-а став 6 од овој закон, како и постигнувања во примената на истражувачките резултати и способност за изведување на одделни видови високообразовна дејност и позитивна оценка од самоевалуацијата.

За вонреден професор може да биде избрано лице кое има научен степен доктор на науки од научната област во која се избира, објавени најмалку пет научноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации или научни труда во научно списание со импакт фактор кои се од соодветната област во базата на Web of Science во последните пет години, кои носат вкупно најмалку 15 бода, согласно член 95-а став 6 од овој закон, како и учество во научноистражувачки проекти, односно значајни достигнувања во примената на научноистражувачките резултати, придонес во оспособувањето на помлади наставници и кое покажало способност за изведување на разни видови високообразовна дејност и позитивна оценка од самоевалуацијата.

За редовен професор може да биде избрано лице кое има научен степен доктор на науки од научната област за која се избира, објавени најмалку шест научноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации или научни труда во научно списание со импакт фактор кои се од соодветната област во базата на Web of Science во последните пет години, кои носат вкупно најмалку 20 бода, согласно член 95-а став 6 од овој закон, како и кое учествувало или раководело со научноистражувачки проект и кое има придонес во оспособувањето на помлади наставници и кое покажало способност за изведување на сите видови високообразовна дејност и позитивна оценка од самоевалуацијата.

За повторен избор за редовен професор може да биде избрано лице кое има научен степен доктор на науки од научната област за која се избира, објавени најмалку шест научноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации или научни труда во научно списание со импакт фактор кои се од соодветната област во базата на Web of Science во последните седум години, кои носат вкупно најмалку 20 бода, согласно член 95-а став 6 од овој закон, како и кое учествувало или раководело со научноистражувачки проект и кое има придонес во оспособувањето на помлади наставници и кое покажало способност за изведување на сите видови високообразовна дејност и позитивна оценка од самоевалуацијата.

Во наставно-научното звање на иста единица на високообразовна установа не може да биде избрано лице кое има одбрането докторски труд на факултет каде што има засновано работен однос во наставно-научно, наставно, односно соработничко звање

лице со кое е роднина по крв во права линија до кој и да е степен, а во странична линија до четврти степен.

Ставот 6 на овој член не се однесува на лице кое завршило магистерски или докторски студии на еден од првите 500 универзитети рангирани на последната објавена листа од следниве институции: Институт за високо образование при Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement - World University Ranking.

Ставот 6 на овој член не се однесува за лицата кои се избрани во наставно-научни и соработнички звања на високообразовна установа пред влегувањето во сила на овој закон.

Одредбите од ставовите 2, 3, 4 и 5 на овој член не се однесуваат на студиите од областа на уметноста, филологијата и националната историја. Посебните услови за областите на уметноста, филологијата и националната историја ги пропишува високообразовната установа со посебен акт.

Критериуми за избор во асистент - докторант

Член 125-а

За асистент - докторант може да биде избрано лице кое има завршено втор циклус студии од соодветно научно, односно уметничко подрачје, има остварено просечен успех од најмалку 8,50 на прв и втор циклус на студии, има познавање од англиски јазик кое кандидатот го докажува со потврда за познавање на јазикот и тоа (TOEFEL) - најмалку 74 бода за електронско полагање преку компјутер не постар од две години од денот на издавањето, (IELTS) - најмалку 6 бода не постар од две години од денот на издавањето, (TOLES) - базично познавање (Foundation level), (ILEC) - положен со успех најмалку B2 (B2) и Кембриџ сертификат за прелиминарен англиски (Cambridge Certificate of Preliminary English) - (B1), како и да покажува способност за наставно-научна, односно наставно-уметничка дејност.

Постапката за избор во асистент - докторант се спроведува согласно со одредбите на членовите 131 и 132 од овој закон.

Критериуми за избор во лекторски звања

Член 126

За лектор може да биде избрано лице кое има завршено студии од втор циклус од научна област во која се избира и покажува способност за наставна работа, владее со проблемите на својата дисциплина и има практично искуство во наставната работа.

За виш лектор може да биде избрано лице кое има завршено студии од втор циклус од научната област во која се избира, објавени научни и стручни трудови и покажува способност за наставна работа.

Посебни критериуми за избор по стручно-уметнички предмети

Член 127

За доцент, вонреден професор и редовен професор по стручно-уметничките предмети може да биде избрано и лице без научен степен доктор на науки, кое има завршено соодветно високо образование од втор степен, признати уметнички и стручни дела, односно остварувања кои се од особено значење за афирмација на културата и уметноста во и надвор од земјата, како и способност за наставна работа.

Член 128

За предавач на висока стручна школа може да биде избрано лице кое има завршено втор циклус академски студии и покажува способност за наставна и високостручна работа, објавени стручни трудови и ако има повеќегодишно успешно искуство во работите од својата струка.

За виш предавач на висока стручна школа може да биде избрано лице кое има завршено втор циклус академски студии, објавени поголем број научни, односно стручни трудови и способност за наставна и високостручна работа.

За професор на висока стручна школа може да биде избрано лице кое има завршено докторат на науки, објавени научни и стручни трудови и способност за изведување на наставната и високостручна работа.

Член 129

Избришан

Член 130

Избришан

Конкурс за избор

Член 131

Избор во наставно-научни научни и наставни звања се врши по пат на јавен конкурс, што го објавува високообразовната установа во дневниот печат.

Конкурсот се распишува за избор во сите наставно-научни, научни, односно наставнички звања.

Стекнувањето на наставно-научно звање на избраните наставници е постапно.

При изборот од ставот 1 на овој член се применуваат одредбите од овој закон за избор во наставно-научни, научни и наставни звања.

Постапката по конкурсот може да трае најмногу шест месеца. Ако таа не заврши во овој рок, постапката се запира и се распишува нов конкурс.

Постапка за избор

Член 132

Изборот на кандидатите во наставно-научни, научни и наставни звања го врши наставно-научниот, односно наставничкиот совет врз основа на оценката во рефератот на рецензиона комисија, која ја формира по завршувањето на рокот за пријавување на кандидатите.

Рецензионата комисија ја формира наставно-научниот, односно наставничкиот совет и се состои од најмалку три члена. Членовите на рецензионата комисија можат да бидат од високообразовната установа во која се врши изборот и од други високообразовни и научни установи кои вршат високообразовна дејност во согласност со овој закон.

Повеќе од половината членови на рецензионата комисија ја сочинуваат лица избрани во наставно-научни и наставни звања од истата наставно-научна, односно уметничка област во која се избира кандидатот, а другите членови се од сродна наставно-научна, односно уметничка област.

Членовите на рецензионата комисија не можат да бидат во пониско звање од звањето за кое се избира кандидатот. Врз принципот на реципроцитет член на рецензиона комисија, под истите услови определени со овој закон за членови на рецензиона комисија, може да биде и наставник од акредитирана високообразовна установа од странство со која универзитетот има склучено спогодба за меѓусебна соработка.

За сите јавени кандидати рецензионата комисија поднесува реферат во писмена форма. Рефератот на рецензионата комисија содржи оценка за научните, стручните, педагошките и други остварувања на кандидатите, што се од важност за утврдување на условите за избор во соодветното звање, како и предлог за избор на кандидатот во соодветно звање. Високообразовната установа го објавува рефератот на рецензионата комисија во соодветниот билтен на универзитетот и на веб страницата на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа најмалку 15 дена пред денот на изборот.

Рецензентската комисија во рефератот ги вреднува вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатите од почетокот на кариерата до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот. Рецензентската комисија ги вреднува остварувања на кандидатот во рок од три месеци.

Ако наставно-научниот совет, наставно-уметничкиот совет, односно наставничкиот совет не избере предложен кандидат, конкурсот се повторува.

Изборот во звање е основа за засновање на работен однос на определено, односно неопределено време.

Постапката за избор во наставно-научни, научни и наставни звања поблиску се уредува со правилник на факултетот и високата стручна школа согласно со правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни и наставни звања, усвоен од универзитетот.

Засновање на работен однос

Член 133

Лицата избрани во наставно-научно, научно и наставно звање засноваат работен однос и остваруваат права и обврски од работен однос во согласност со овој и друг закон и колективен договор склучен меѓу мнозинскиот синдикат организиран во високообразовните установи во Република Македонија и Владата на Република Македонија.

Лицата избрани во наставно-научно, научно и наставно звање кои се во работен однос на јавна високообразовна установа, вршат и здравствена дејност во јавна здравствена установа.

Лицата кои се во работен однос во здравствена установа, а се избрани во наставно-научно, научно и наставно звање на високообразовна установа, вршат и високообразовна дејност на високообразовната установа.

Условите и начинот според кои лицата од ставовите 2 и 3 на овој член вршат здравствена, односно високообразовна и научно-истражувачка дејност, се уредуваат со спогодба меѓу високообразовната и здравствената установа, во согласност со закон.

Лицата избрани во наставно-научно, наставно, односно соработничко звање се должни да ги извршуваат педагошките обврски.

Под педагошки обврски на наставно-научниот и наставниот кадар се подразбира реализација на настава, одржување на консултации на студенти, одржување на испити, вршење менторство на студенти и слично.

Под педагошки обврски на соработничкиот кадар се подразбира одржување на вежби со студенти, одржување на консултации со студенти и слично.

Извршувањето на педагошките обврски од ставовите 6 и 7 на овој член се реализираат со задолжително присуство на наставно-научниот, наставниот, односно соработничкиот кадар.

За одржувањето и присуството на настава на наставно-научниот и наставниот кадар, односно одржувањето и присуството на вежби на соработниците, секоја високообразовна установа задолжително води електронска евиденција.

Јавните универзитети средствата потребни за воведување на електронската евиденција ги обезбедуваат од изворите утврдени во членовите 86 и 87 од овој закон.

Формата и содржината на електронската евиденција од ставот 9 на овој член ги утврдува министерот надлежен за работите на високото образование.

Со извршениот избор во наставно-научно, научно и наставно звање избраното лице засновува работен однос за времето на кое е избрано.

Во приватна високообразовна установа, со согласност на избраното лице од ставот 1 на овој член, засновањето на работен однос може да биде и на пократко време од времето за кое е избрано.

Лице избрано во наставно-научно звање или соработничко звање на кое му мирува работниот однос поради вршење на функција на избрано или именувано лице, може да изведува настава и да спроведува испити во деновите петок, сабота и недела, не може да биде ментор или член на комисија за оценка или одбрана на магистерски труд и докторска дисертација и не може да прима надоместок од високообразовната установа за извршена наставна, научно-истражувачка или применувачка дејност, освен членовите на Одборот од став 2 на член 70 од овој закон кои професионално ја извршуваат својата функција во Одборот.

Рокови за кои се вршат изборите

Член 134

Доцент, вонреден и редовен професор и професор на висока стручна школа се избираат за време од пет години, а повторен избор за редовен професор за време од седум години.

Редовниот професор по повторниот избор, односно професор на висока стручна школа по вториот избор, заснова работен однос на неопределно време и го задржува звањето редовен професор, односно професор доживотно.

Лектор и виш лектор, предавач и виш предавач и соработник се избираат за време од четири години.

Избор во звање по истекот на времето за кое е извршен изборот

Член 135

Најдоцна шест месеца пред истекот на времето за кое е извршен изборот во наставно-научно, научно и наставно звање, ректорот, деканот, односно директорот распишува конкурс за избор во сите наставно-научни, научни и наставни звања.

При изборот од ставот 1 на овој член се применуваат одредбите од овој закон за избор во наставно-научни, научни и наставни звања.

Времето за распишување на конкурсот од ставот 1 на овој член се продолжува за времето кое е поминато на породилно отсуство, боледување подолго од шест месеца, како и мирување на работниот однос во случаи определени со закон.

Предвремен избор во повисоко звање

Член 136

Избор во повисоко наставно-научно, наставно и научно звање може да се врши пред истекот на периодот за кој е извршен изборот во постојното звање, доколку наставникот

ги исполнил условите за избор во повисоко звање и со својата научна и наставна работа особено придонел за развојот односно примената на научната, односно уметничката дејност за која е избран и има објавено научни и стручни трудови од кои најмалку два научни труда во најпрестижни меѓународни списанија со импакт фактор кои се од соодветната област во базата на Web of Science или трудовите се цитирани во истите, по истекот на најмалку половина од времето за кое е извршен изборот.

По исклучок, лице може да биде избрано во повисоко наставно-научно, наставно и научно звање и порано, пред истекот на најмалку половина од времето за кое е извршен изборот во постојното звање, доколку покрај условите од ставот 1 на овој член има објавено научни труда во научно списание со импакт фактор кои се од соодветната област во базата на Web of Science, кои носат вкупно најмалку 20 бода, согласно член 95-а став 6 од овој закон. Предвремен избор во повисоко звање по истекот на половина од времето за кое е извршен изборот во постојното звање може да се спроведе за лицата кои докторирале или магистрирале на еден од првите 200 високо рангирани универзитети согласно со Шангајската листа.

Предвремен избор во повисоко звање пред истекот на најмалку половина од времето за кое е извршен изборот во постојното звање, може да се спроведе за лицата кои стекнале постдокторски научноистражувачки статус на еден од првите 50 високо рангирани универзитети согласно со последното утврдено рангирање на Шангајската листа, доколку на овие универзитети раководеле научен проект.

Решение за исполнување на условите и стекнување на звањето од ставовите 2 и 3 на овој член донесува деканот.

Лице кое магистрирало или докторирало на еден од првите 200 рангирани универзитети согласно со последното рангирање на Шангајската листа, односно првите 200 најдобро рангирани универзитети од соодветното научно подрачје, односно првите 100 најдобро рангирани универзитети по MBA програма согласно со Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement-World University Ranking, од научна област за која нема доволно научноистражувачка дејност во Република Македонија, може да поднесе барање за поддршка од Министерството за образование и наука кое во соработка со деканатот од соодветниот факултет, може да покренат постапка за работен однос, согласно со условите утврдени со овој закон.

Иницијатива за избор во повисоко звање пред истекот на рокот, треба да дадат најмалку два института, односно катедри од сродни научни области.

Постапката за предвремен избор во повисоко звање се спроведува согласно со членовите од 131 до 134 од овој закон.

Универзитетот, односно самостојната високообразовна установа распишува конкурс и ја спроведува постапката за предвремен избор во повисоко звање, во согласност со правилникот за единствените критериуми за избор во звања и правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни и наставни звања.

Лица кои не се избрани

Член 137

Ако при избор лицето кое претходно било избрано во наставно-научно и наставно звање биде предложено за избор во повисоко звање и не биде избрано во предложеното повисоко звање, повторно се гласа за избор во постојното звање во кое било претходно избрано.

На лицето кое не е избрано во звање, му престанува работниот однос.

Лицето од ставот 2 на овој член има право на приговор до органот кој одлучувал за изборот. Ако приговорот биде одбиен, лицето има право на жалба до универзитетскиот сенат, кој формира комисија од три члена, составена од редовни професори од иста или сродна научна област од која е подносителот на жалбата, од кои најмалку два члена се од друга високообразовна установа. Комисијата поднесува извештај во кој дава оцена за изборот. Одлуката на универзитетскиот сенат е конечна.

Предвремен престанок на изборот

Член 138

Лицето избрано во наставно-научно, научно и наставно звање е должно постојано научно, стручно, односно уметнички да се усовршува и докажува, успешно да ја остварува високообразовната дејност, да придонесува за создавање наставно-научен, односно уметнички подмладок, да се грижи за успешно остварување на студиските програми и да придонесува за развојот, односно примената на научната, односно уметничката дејност за која е избран.

На лицето избрано во наставно-научно и наставно звање може да му престане работниот однос и пред истекот на времето за кое е избрано, под условите и постапката уредени со закон и статутот, ако се утврди дека подолго време не ги исполнува обврските од ставот 1 на овој член, ако ги попречува законските и статутарните активности на високообразовната установа или ги попречува другите членови во остварувањето на нивните права и извршувањето на должностите во високообразовната установа, ако престанале да постојат основните услови врз основа на кои е извршен изборот и други дисциплински престапи.

Против лицето избрано во наставно-научно, наставно, односно соработничко звање се покренува дисциплинска постапка ако не ги извршува своите педагошки обврски, а особено ако се утврди дека неоправдано не ја реализира наставата, односно вежбите за студентите.

На предлог на деканот, ректорот задолжително формира дисциплинска комисија во случај на неизвршување на педагошките обврски.

На лицето од ставот 3 на овој член му се изрекува парична казна во висина од 10% до 30% од едномесечниот износ од нето-платата што му е исплатена во месецот пред извршувањето на дисциплинскиот престап, во траење од три до шест месеци.

Доколку на лицето од ставот 3 на овој член му се изречени две дисциплински мерки во текот на една академска година или три дисциплински мерки во текот на последните две академски години, на истото му престанува работниот однос.

Решение за престанок на работниот однос донесува ректорот.

Одлуката за престанок на изборот и работниот однос пред истекот на времето за кое е избрано лицето во наставно-научно и наставно звање донесува органот кој го избрал врз основа на реферат на комисија составен од три редовни професори.

Лицето од ставот 3 на овој член има право на приговор до органот кој одлучувал за престанокот на изборот.

Ако приговорот биде одбиен, лицето има право на жалба до универзитетскиот сенат, кој формира комисија од три члена, составена од редовни професори од иста или сродна научна област од која е подносителот на жалбата, од кои најмалку два члена се од друга високообразовна установа. Комисијата поднесува реферат во кој дава оценка за изборот.

Одлуката на универзитетскиот сенат е конечна.

Право на вршење дејност во друга високообразовна установа

Член 139

Лице од една единица на универзитет може да врши високообразовна, односно уметничка дејност во друга единица на универзитет во звањето во кое е избрано на иста или сродна наставно-научна, односно уметничка област. Лице од еден универзитет може да врши високообразовна, односно уметничка дејност во друга единица на друг универзитет, односно самостојна висока стручна школа во звањето во кое е избрано на иста или сродна наставно-научна, односно уметничка област, врз основа на согласност на универзитетот.

Лицето од ставовите 1 и 2 на овој член може да врши високообразовна дејност не повеќе од 100% од обемот утврден со уредбата за нормативите и стандардите.

Визитинг професори

Член 140

По покана од органот на управување на високообразовната установа, професори од акредитирани високообразовни установи, пензионирани професори од првите 100 универзитети рангирани на последната објавена листа на Институтот за високо образование при Шангајскиот Џио Тонг универзитет, признати научници и истакнати уметници од земјата и странство, можат како гости, без распишување на конкурс, да извршуваат високообразовна и научно-истражувачка дејност за определено време.

Начинот, времето и условите под кои се врши дејноста од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот.

Универзитетот, високообразовната установа, односно високообразовната школа задолжително носат програма за вклучување на визитинг професори од првите 500 рангирани универзитети согласно со последното рангирање на Шангајската листа, односно првите 200 најдобро рангирани универзитети од соодветното научно подрачје,

односно првите 100 најдобро рангирани универзитети по МБА програма согласно со Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement-World University Ranking во студиските програми на своите факултети, односно единици во состав. Програмата се носи за период од две години.

Универзитетот, високообразовната установа, односно високообразовната школа согласно со програмата за вклучување на визитинг професори од ставот 3 на овој член, има обврска пред почетокот на учебната година да ангажира визитинг професори од првите 500 рангирани универзитети согласно со последното рангирање на Шангајската листа, односно првите 200 најдобро рангирани универзитети од соодветното научно подрачје, односно првите 100 најдобро рангирани универзитети по МБА програма согласно со Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement-World University Ranking во студиските програми на своите факултети.

Афирмирани научници, стручњаци од практиката и уметници

Член 141

Афирмирани научници, стручњаци од практиката и уметници, без оглед на исполнетоста на условите утврдени со овој закон за избор во звање како специјалисти и експерти, по покана, можат да изведуваат настава за одделни делови од наставен предмет, во обем и според условите определени со статутот на високообразовната установа.

Насловни звања

Член 142

Афирмирани научници, стручњаци од практиката и уметници на високообразовна установа, кои ги исполнуваат условите за избор во звања, а за кои нема слободно место за избор во наставно-научно, односно наставничко звање можат да се избираат во звањето насловен доцент и насловен вонреден професор, според условите и постапката утврдени со овој закон.

Видот и обемот на учеството во вршењето на високообразовната дејност на лицата избрани во насловни звања го утврдува наставно-научниот, односно наставно-уметничкиот совет.

Еквиваленција на звања

Член 143

Заради вршење на високообразовна дејност, под условите утврдени со овој закон научните звања стекнати според одредбите на Законот за научно-истражувачката дејност, одговараат на следните наставнички звања утврдени со овој закон: научен советник на редовен професор, виш научен соработник на вонреден професор, научен соработник на доцент во високообразовна установа.

Почесен професор и почесен доктор на науки

Член 144

На истакнат професор од универзитет во Република Македонија и странство, кој дал посебен придонес за развојот на високообразовната дејност, на предлог на единицата, универзитетот може да му додели звање почесен професор (profesor honoris causa).

На истакнати научни, културни, деловни и други лица од земјата и странство, кои со своите дела дале посебен придонес за развојот на научната мисла, културата, или на друг начин придонеле за развојот на високото образование, на предлог на високообразовна установа, односно на акредитирана научна установа, универзитетот може да им додели титула почесен доктор на науки (doctor honoris causa).

Поблиски одредби за доделување звање почесен професор и титула почесен доктор на науки и за нивните права се утврдуваат со статутот на универзитетот.

Професор емеритус

Член 145

Универзитетот може, на предлог на наставно-научниот совет на единица на универзитетот да му додели звање професор емеритус на редовен професор во пензија, кој посебно се истакнал со својата научна, односно уметничка работа, кој стекнал меѓународна репутација и постигнал резултати во обезбедувањето на наставно-научен и соработнички подмладок во област во која е избран. Вкупниот број на професор емеритус не може да биде повеќе од 5% од вкупниот број на наставници на универзитетот.

Професор емеритус може да учествува во изведувањето на настава на трет циклус на студии, во областа во која е избран.

Поблиски одредби за доделување звање професор емеритус и за неговите права се утврдуваат со статутот на универзитетот.

Платено и неплатено отсуство, сабатна година и времено зголемување на плата

Член 146

На лице избрано во наставно-научно, научно и наставно звање, на секои пет години, високообразовната установа може да му одобри платено отсуство во траење до една година, односно неплатено отсуство во траење до три години заради стручно, односно научно усовршување во соодветната научна, односно уметничка област или за престој на високообразовна, научна или уметничка установа со статус во наставно-научно или научно-истражувачко звање.

Лице избрано во наставно-научно, научно, односно наставно звање на шест години извршена работа има право на продлабочување на усовршувањето на подрачјето кое е предмет на негово истражување во вкупно траење од највеќе 12 месеца, при што педагошката обврска му се прераспоредува, но не смее да се зголеми за повеќе од една третина.

На лицата од ставот 2 на овој член, доколку им се одобри престој за стручно, односно научно продлабочување и усовршување на еден од првите 100 универзитети рангирани на последната објавена листа од следниве институции: Институт за високо образование при Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report i Times Higher Education Supplemnet - World University Ranking, Министерството за образование и наука му одобрува надомест на трошоци за престојот на соодветниот универзитет за сместување, исхрана, здравствено осигурување и патни трошоци. Висината на надоместокот на трошоците за престојот се утврдуваат врз основа на известувањето на соодветниот универзитет. За време на студискиот престој лицето има право на плата во висина од 70% од последната плата исплатена пред заминување на престојот за стручно, односно научно продлабочување и усовршување.

Начинот и постапката на остварување на правото од ставовите 3 и 4 на овој член го пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Условите за користење на правата од ставовите 1 и 2 на овој член поблиску се уредуваат со статутот на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа.

Член 146-а

На наставник на јавните високообразовни установи кој ќе објави научен или стручен труд во најпрестижни меѓународни списанија со импакт фактор кои се од соодветната област во базата на Web of Science, му се зголемува платата во наредните три години за 20% од платата што ја примал.

Начинот на зголемување на платата од ставот 1 на овој член, го пропишува министерот.

Член 146-б

На наставник кој раководел или учествувал во научен проект на еден од првите 50 рангирани универзитети согласно со последната објавена Шангајска листа, му се исплаќа месечен надоместок во износ од 30% од платата што ја примал во период од една година, со тоа што учесникот добива 20% за три години, а раководителот добива 50% за првата година и 20% за наредните две години.

Наставниците имаат право на поврат на патните и дневните трошоци и трошоци за котизација за учество на најмалку два меѓународни конференции годишно организирани/одржани во една од ОЕЦД земјите, доколку пријавиле научен труд од предметната материја.

Наставниците кои предаваат на студиски програми за кои високообразовна установа од Република Македонија издава двојна или заедничка диплома со универзитет рангиран меѓу првите 200 најдобро рангирани универзитети согласно со Шангајската листа имаат право на месечен надоместок од 15% од последната исплатена плата во месеците во кои се одвиваат предавањата.

На наставник вработен на универзитет, за секој објавен труд во научно списание со импакт фактор кои се од соодветната област во базата на Web of Science, чиј автор е наставникот, може да му се исплати еднократен надоместок во висина од една последна нето плата која му била исплатена на наставникот.

Странски професори кои предаваат на студиски програми за кои високообразовна установа од Република Македонија издава двојна или заедничка диплома со универзитет рангиран меѓу првите 200 најдобро рангирани универзитети имаат право на надоместок на патните и дневните трошоци, доколку истите не им се покриени и постојат услови за тоа.

Надоместоците од ставовите 2, 3 и 4 на овој член се исплаќаат од приходите со кои самостојно располагаат единиците на универзитетот.

Надоместокот од ставот 5 на овој член се исплаќа од приходите кои универзитетот ги стекнал од единиците наменети за финансирање на интегрираните дејности.

Престанок на работен однос поради исполнување на услови за пензија

Член 147

На лицето избрано во наставно-научно или наставно звање, кое во текот на учебната година го продолжило договорот за вработување согласно прописите за работните односи, работниот однос му трае до крајот на учебната година.

Редовен професор во пензија може да изведува студии од трет циклус или да работи на научно-истражувачки проект под условите определени со статутот на универзитетот, односно на самостојната високообразовната установа.

Рок во кој се стекнуваат правата и обврските во звања на лица избрани од матична комисија

Член 148

Лице избрано во наставно-научно и наставно звање од матична комисија во постапката за основање на високообразовна установа ги стекнува правата и обврските во звањето во кое е избрано, утврдени со овој закон, со денот на запишувањето на високообразовната установа во регистарот на високообразовните установи.

Глава единаесетта

СТУДЕНТИ

Статус на студент

Член 149

Статусот на студент, а со тоа и член на академската заедница се стекнува со запишувањето на прв, втор и трет циклус на студии на универзитет, односно на самостојна високообразовна установа.

Статусот на студент се докажува со студентска легитимација.

Права и обврски на студентот

Член 150

Студентот има право на:

- квалитетни студии и образовен процес како што е предвидено со студиските програми,
- слободно искажување на мислење и ставови во текот на наставата и другите активности на високообразовната установа,
- право на изјаснување за квалитетот (оценување) на наставата и наставниците,
- редовно студирање и статус на редовен студент и право на вонредно студирање и статус на вонреден студент,
- редовно да напредува, да се образува и да го заврши студирањето под услови кои важеле при уписот,
- запишување и образование под еднакви услови утврдени со закон, статут и студиска програма,
- учество во управувањето со високообразовната установа согласно со овој закон и статутот на високообразовната установа,
- заштита на своите права и должности пред органите на високообразовната установа и
- заштита на личноста на студентот од злоупотреба и на неговото достоинство.

Студентот има право и да:

- може да напредува и да ги заврши студиите за пократко време отколку што е предвидено со студиската програма,
- студира истовремено на повеќе студиски програми од различни специјалности и да изучува дополнителни курсеви,
- ги продолжи студиите на друга високообразовна установа ако високообразовната установа на која е запишан престане со работа,
- ги користи библиотеката и базите на податоци, просторот, опремата (учебните помагала), софтверот и друга научна и стручна инфраструктура на универзитетот и неговите единици, односно на самостојната високообразовна установа,
- учествува во научно-истражувачката и стручната дејност при што му се гарантираат авторски, пронаоѓачки и слични права и награди,
- избира и да биде избран како претставник на студентите во органите на високообразовните установи,
- користи услуги на студентскиот стандард (сместување, исхрана, здравствена заштита и друго), градски и меѓуградски превоз според условите утврдени со закон од вршителите на соодветните дејности,
- ги користи универзитетските објекти за спортска и културна дејност,
- преминува од една на друга високообразовна установа, односно од едни на други студии и при тоа да ги користи погодностите на кредит системот,
- учествува на работата на студентските организации,
- учествува во формите на организирање на студентските организации утврдени со статутот на универзитетот,
- ги продолжи студиите што ги прекинал под услови определени со статутот на високообразовната установа,
- користи распуст не помалку од 60 дена во рамките на една календарска година,
- добива државни или други стипендии или да користи финансиски кредит за издршка за време на школувањето,
- остварува соработка со студентите во земјата и во странство и
- остварува и други права согласно со закон и со статутот на високообразовната установа.

Студентот има обврска да:

- ги исполнува задачите пропишани во студиските програми,
- ги почитува одредбите од овој закон, статутот на високообразовната установа и другите правни акти на внатрешното уредување,
- ги применува решенијата на органот на управување, ректорот, односно директорот на самостојната високообразовна установа и
- да дејствува во согласност со студентскиот етички кодекс кој го подготвува и одобрува високообразовната установа во согласност со студентското претставување.

Студентите на сите степени на високо образование кои се без родители, слепи, глуви, инвалиди од прва и втора група, мајки со деца до шест годишна возраст и хоспитализираните имаат право на посебни погодности утврдени со статутот на високообразовната установа.

Правата од ставовите 1 и 2 и обврските од ставот 3 на овој член, студентот на високообразовната установа ги остварува во обем и според условите утврдени со закон и статутот на високообразовната установа.

Заради заштита на правата на студентите на секој универзитет се формира студентски правобранител. Надлежноста, изборот и работата на студентскиот правобранител се утврдува со статутот на универзитетот.

Член 150-а

На студентите запишани на втор циклус универзитетски студии и трет циклус докторски студии на државните универзитети, кои ќе добијат можност за студиски престој на еден од првите 100 универзитети рангирани на последната објавена листа од следниве институции: Институт за високо образование при Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report i Times Higher Education Supplemnet - World University Ranking, Министерството за образование и наука му одобрува надомест на трошоци за студискиот престој на соодветниот универзитет за сместување, исхрана, здравствено осигурување и патни трошоци. Висината на надоместокот на трошоците за студискиот престој се утврдуваат врз основа на известувањето на соодветниот универзитет.

Начинот и постапката на остварување на правото од ставот 1 на овој член го пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Паралелно студирање

Член 151

Студент може да студира на две или повеќе студиски програми од прв циклус на студии истовремено (паралелно студирање), на една или повеќе високообразовни установи.

Студентот е ослободен од плаќање на трошоците за студирање на втората и секоја наредна студиска програма на која ќе биде запишан доколку:

- првата студиска програма ја има успешно завршено на првата академска година и ја завршува секоја наредна академска година со просек на оценките над 9 и
- втората и секоја наредна студиска програма на која ќе биде запишан е од научното подрачје на биотехничките, техничко-технолошките или природно-математичките науки со

исклучок на студиските програми од научните полиња на воено-техничките науки, сообраќај и транспорт, индустриско инженерство и менаџмент, контрола на квалитет, животна средина и географија.

За потребите на паралелното студирање, високообразовните установи посебно ги прилагодуваат активностите предвидени со студиските програми.

На дадена студиска програма најголемиот број на студенти за паралелно студирање може да биде до десет студенти.

Високообразовните установи, паралелното студирање го уредуваат со посебен правилник со кој поблиску се уредуваат начинот и условите за студирање.

Премин од едни на други студии

Член 152

Во текот на студиите, студентот може да премине од една на друга студиска програма или од една на друга високообразовна установа, под услови утврдени со студиската програма, односно статутот на високообразовната установа на која студентот преминува.

Студентот кој бил запишан на високообразовна установа која престанала со работа има право да ги продолжи студиите на иста или сродна високообразовна установа под условите утврдени со овој закон и статутот на високообразовната установа на која ги продолжува студиите.

Правила на студирање

Член 153

Со статутот на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа, а поблиску со правилата на единица на универзитетот, односно со статутот на самостојната високообразовна установа поблиску се регулираат постапките и правилата особено за:

- студентскиот календар,
- уписните постапки,
- испитниот режим,
- напредувањето, инклузивно со условите за побрзо напредување,
- завршување на образованието,
- преминувањата помеѓу студиските програми,
- повторувањето на годината, односно условното напредување,
- продолжувањето на студиите по прекинувањето,
- паралелно, интердисциплинарно и индивидуално студирање и
- признавање на испитите и другите студиски обврски положени на различни високообразовни установи.

Со статутот на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа покрај работите од ставот 1 на овој член, се уредува и:

- видот на документите кои му се издаваат на студентот врз основ на евиденцијата определена со овој закон,

- постапката за заштитата на правата на студентите,
- органите надлежни за водење на постапките и одлучувањето,
- дисциплинската одговорност и права и должностите на студентите во дисциплинската постапка и
- други правила поврзани со правата и должностите на студентите.

Престанок на статусот на студент

Член 154

На студентот му престанува статусот на студент во високообразовната установа според условите и постапката утврдени со статутот на високообразовната установа. Статусот од ставот 1 на овој член престанува, ако студентот:

- дипломира,
- не ги заврши студиите во рокот утврден со закон и статутот,
- не го исполни условот за успис во повисока година во роковите утврдени со статутот и правилата,
- се испише и
- е исклучен.

Статусот од ставот 1 на овој член може да биде обновен според постапката утврдена со статутот на високообразовната установа, освен ако статусот не престанал со трајно исклучување. Трошоците за обновување на статусот ги поднесува студентот.

Дисциплински мерки

Член 155

За повреда на должностите и за неисполнување на обврските, на студент на додипломски студии може да му се изрече дисциплинска мерка опомена, јавна опомена и исклучување.

Дисциплинската мерка исклучување се применува за учебната година во која е изречена.

Дисциплинските мерки ги изрекува комисијата за дисциплински мерки на соодветната високообразовна установа.

Во составот на дисциплинската комисија еден член делегираат студентите на високообразовната установа на која е запишан студентот.

Со статутот на универзитетот односно статутот на самостојната висока стручна школа се определува составот на дисциплинската комисија, начинот и постапката за утврдување на дисциплинската одговорност, мерките и условите под кои дисциплинската мерка се изрекува и правото на заштита на студентот.

Постапката за дисциплинската одговорност се спроведува врз начелото на праведност и сослушување од страна на комисијата за дисциплински мерки.

Учеството на студентите во управувањето

Член 156

Студентите учествуваат во управувањето со високообразовните установи преку претставниците кои ги избираат во студентскиот парламент на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа, студентскиот интеруниверзитски парламент, во органите на високообразовните установи, преку формите на самоорганизирање или на друг начин според условите утврдени со закон и статутот на високообразовната установа.

Студентскиот парламент на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа и студентскиот интеруниверзитски парламент им овозможуваат на студентите остварување на заедничките интереси како партнери во процесот на високото образование.

Учеството на студентите во органите на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа, во студентскиот парламент, прашањата за кои рамноправно одлучуваат, бројот, начинот на избор и другите прашања од значење за остварување на нивните права се уредуваат со статутот на универзитетот и правилата на единиците на универзитетот, односно со статутот на самостојната високообразовна установа.

Учеството на студентите во интеруниверзитетскиот парламент, прашањата за кои рамноправно одлучуваат, бројот, начинот на избор и другите прашања од значење за остварување на нивните права, поблиску се уредуваат со статутот на интеруниверзитетскиот парламент.

Глава дванаесетта

ЕКВИВАЛЕНЦИЈА И ПРИЗНАВАЊЕ НА ВИСОКООБРАЗОВНИ КВАЛИФИКАЦИИ

Член 157

Еквиваленција и признавање на странски високообразовни квалификации се врши во согласност со овој закон и ратификуваните меѓународни договори.

Основен критериум за еквиваленција и признавање на странска високообразовна квалификација утврден со општиот систем за признавање на квалификациите со прописите на Европската унија е статусот на високообразовната институција која ја издала квалификацијата, односно дали истата е акредитирана и овластена од компетентни органи во матичната (или друга) држава за издавање квалификации, односно дипломи и свидетелства, а признавањето на странските високообразовни квалификации ќе се врши согласно со Европскиот кредит трансфер систем.

Спроведување на постапка за еквиваленција и признавање на странска високообразовна квалификација не може да започне доколку барателот не достави доказ дека има положено државен испит на високообразовна установа во Република Македонија која изведува иста или слична студиска програма како програмата за која кандидатот бара признавање.

Ако во Република Македонија не се изведува студиска програма за која кандидатот бара признавање, тогаш кандидатот доставува доказ дека има положено државен испит на

високообразовна установа во Република Македонија која реализира студиска програма од исто научно поле со студиката програма за која се бара признавање.

Определувањето на високообразовната установа од ставовите 3 и 4 на овој член го врши министерството надлежно за признавање на странски високообразовни квалификации на предлог на стручната комисија од член 159 од овој закон.

По исклучок од став 3 на овој член, при еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација за прв и втор циклус стекнати во некоја од земјите на ОЕЦД, не се бара доказ за положен државен испит во Република Македонија.

Член 158

За еквиваленција и признавање на странските високообразовни квалификации се води евиденција. Начинот на водењето на евиденцијата го пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

За еквиваленција и признавање на странските високообразовни квалификации министерството надлежно за високо образование води регистар кој се објавува на неговата веб страницата.

Министерот надлежен за високото образование, најмалку еднаш во текот на календарска година, формира комисија составена од три члена, која врши ревизија на постапката на еквиваленција и признавање на странските високообразовни квалификации, на одреден број на предмети, по случаен избор.

Формата и содржината на регистарот од став 2 на овој член ја пропишува министерот надлежен за високото образование.

Член 159

За еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација, министерот надлежен за работите на високото образование формира комисији по одделни подрачја и области, составени од пет члена од универзитетски професори од соодветна област. Стручните и административно-техничките работи на комисиите ги врши министерството надлежно за работите на високото образование.

Министерството надлежно за работите на високото образование го донесува и го објавува решението за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација во рок 60 дена од денот на поднесувањето на барањето за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација, на предлог од комисијата од ставот 1 на овој член.

Министерството надлежно за работите на високото образование го донесува и го објавува решението за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација во рок од осум работни дена, доколку високообразовната квалификација е стекната на една од првите 500 универзитети рангирани на последната објавена листа од следните институции: Институт за високо образование при Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report i Times Higher Education Supplement –World University Ranking.

Член 159-а

На високообразовна установа во Република Македонија која издава заедничка диплома со универзитет од листата на 500 најдобро рангирани универзитети согласно со последната Шангајска листа, без спроведување на постапка за еквиваленција и признавање на високообразовни квалификации, може да се запише студент кој претходно стекнал образование на акредитирана високообразовна установа во држава потписник на Конвенцијата за признавање на високообразовни квалификации на подрачјето на Европа (“Службен весник на Република Македонија“ број 47/2002).

Без спроведување на постапка за еквиваленција и признавање на високообразовни квалификации може да се запише студент кој претходно стекнал образование на акредитирана високообразовна установа на еден од првите 100 најдобро рангирани универзитети по MBA програма согласно со последното рангирање на Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement-World University Ranking.

Без спроведување на постапка за еквиваленција и признавање на високообразовни квалификации може да се запише студент кој претходно стекнал образование на акредитирана високообразовна установа на еден од првите 200 најдобро рангирани универзитети од соодветното научно подрачје, согласно со последното рангирање на Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement-World University Ranking.

Член 160

Барателот кој не е задоволен од решението за признавање на странската високообразовна квалификација, може во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, да поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 161

Информативниот центар за еквиваленција и признавање на странски високообразовни квалификации (во натамошниот текст: ИЦЕП) како стручна служба при министерството надлежно за работите на високото образование врши работи што се однесуваат на стручно-административните работи во спроведување на постапката за еквиваленција и признавање на странските високообразовни квалификации.

ИЦЕП го определува видот и нивото на странската високообразовна квалификација согласно со Националната рамка на високообразовни квалификации, просечна оценка од студиите според системот на оценување во Република Македонија како и нивото согласно со Европската рамка на квалификации.

Член 161-а

Постапката за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација, се покренува со поднесување на барање за признавање на странска високообразовна квалификација (во натамошниот текст: барање) од носителот на странската високообразовната квалификација до Информативниот центар за

еквиваленција и признавање на странски високообразовни квалификации (во натамошниот текст: ИЦЕП) при министерството надлежно за работите на високото образование.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи податоци за барателот: име и презиме, датум на раѓање, единствен матичен број (доколку има), место и држава на раѓање, државјанство, националност, пол (машки, женски), адреса на живеење, град и држава, е-пошта, телефонски број за контакт; податоци за стекнатата странска високообразовна квалификација за која се бара признавање: назив на високообразовната установа, адреса на високообразовната установа, град, држава, веб адреса на високообразовната установа, студиска област - насока; начин на студирање (редовно, вонредно, учење на далечина, заедничка диплома); стекнат степен/титула/назив/звање; траење на студиите според студиска програма; датум на запишување на студии; датум на завршување на студиите; датум на издавање на квалификацијата, услови за стекнување на странската високообразовна квалификација (теза, дисертација, завршен испит, друго); дали високообразовната квалификација е стекната на еден од првите 500 универзитети рангирани на последната објавена листа од следниве институции: Институт за високо образование при Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement-World University Ranking; податоци за претходното образование: средно образование: назив на институцијата, град и држава, назив на стекнатата квалификација, година на запишување, година на завршување; високо образование: назив на високообразовната установа, град и држава, назив на стекнатата квалификација, година на запишување, година на завршување, цел на признавањето на странската високообразовна квалификација во Република Македонија (продолжување на образованието, вработување и друго); изјава на подносителот на барањето за валидноста на поднесената документација до ИЦЕП, град и датум на поднесување на документацијата и потпис на барателот.

Висината на надоместокот за трошоците за постапката за признавање врз основа на реално направените трошоци, начинот на распределба на надоместоците, ослободувањето од плаќање на трошоците и другите прашања во врска со трошоците на постапката ги пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Член 161-б

Кон барањето од членот 161-а став 1 на овој закон се приложуваат следниве документи:

- оригинал странска високообразовна диплома заверена со апостил печат, на увид,
- фотокопија од високообразовната диплома заверена на нотар,
- превод од странската високообразовна диплома на македонски јазик и неговото кирилско писмо, заверен на нотар,
- оригинал уверение со оценки/транскрипт, односно додаток на диплома,
- фотокопија од уверение со оценки/транскрипт, заверен на нотар,
- превод на уверението со оценки/транскрипт на македонски јазик и неговото кирилско писмо заверено на нотар,
- индекс оригинал,
- фотокопија од диплома од претходното образование, заверена на нотар,
- потврда издадена од високообразовната установа, за валидност на странскиот високообразовен документ издаден од истата,
- потврда за акредитација и овластување на високообразовната установа која ја издала високообразовната квалификација издадена од компетентни органи надлежни за

акредитација и овластување во матичната држава,
- студиски план и програма во времетраење на студирањето,
- магистерски труд или докторска дисертација во печатена и електронска форма,
- книшка за специјализација со запишани турнуси (доколку се работи за студии од научното подрачје на медицински науки и здравство),
- два објавени рецензирани научноистражувачки труда како прв автор во меѓународни научни списанија, како и доказ дека студиите траеле најмалку три години (доколку се работи за признавање на високообразовна квалификација за докторски студии),
- уплатница и
- други документи за кои комисијата цени дека се потребни, а кои се во врска со признавањето на странската високообразовна квалификација.

Ако дипломата од став 1 алинеја 8 на овој член е стекната во странство, барателот за истата да достави доказ за извршена нострификација од страна на министерството надлежно за работите на високото образование.

Член 161-в

Ако постапката од членот 161-а на овој закон се однесува за признавање на странска високообразовна квалификација стекната на еден од првите 500 универзитети рангирани на последната објавена листа од следниве институции: Институтот за високо образование при Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement World University Ranking, министерството надлежно за работите на високото образование донесува решение за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација без предлог на комисиите од членот 159 на овој закон.

При еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација од ставот 1 на овој член се има предвид споредливоста и сличноста на странската високообразовна квалификација со домашните високообразовни квалификации, односно усогласеноста со Националната рамка на квалификации.

За постапката од ставот 1 на овој член, кон барањето се поднесува оригинал и копии заверено на нотар од диплома и оригинал уверение со оценки/транскрипт, односно додаток на диплома за стекната странска високообразовна квалификација. Истите треба да се преведени и заверени од овластен судски преведувач.

Барателот приложува и доказ дека странска високообразовна квалификација е стекната на еден од првите 500 универзитети рангирани на последната објавена листа од следниве институции: Институтот за високо образование при Шангајскиот Џио Тонг универзитет, US News and Report и Times Higher Education Supplement World University Ranking.

Исполнетоста на условите од ставовите 2, 3 и 4 на овој член ја проверува ИЦЕП.

Ако се утврди дека не се исполнети условите од овој член, министерството надлежно за работите на високото образование донесува решение за непризнавање на странската високообразовна квалификација.

Член 161-г

Решението за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација ќе биде поништено од министерството надлежно за работите на високото образование во посебна постапка, доколку се утврди невалидност на странскиот високообразовен документ или доколку истиот е издаден од странска високообразовна установа која не е акредитирана во соодветна постапка.

Решението за непризнавање на странската високообразовна квалификација ќе биде издадено од министерството надлежно за работите на високото образование, доколку стручната комисија од соодветната област утврди суштински разлики во споредба со домашната студиска (образовна) програма, разлики во обемот, содржината, времетраењето или степенот на високото образование, а истите се битни за функцијата на квалификацијата.

Член 161-д

ИЦЕП упатува барање за проверка на валидноста на странскиот високообразовен документ, односно неговиот носител до институцијата која го издала документот.

ИЦЕП ја проверува акредитацијата на странската високообразовна установа која истата ја издала.

Решение за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација ќе биде поништено во посебна постапка, доколку се утврди невалидност на странскиот високообразовен документ или доколку странската високообразовна установа не е акредитирана во соодветна постапка.

Член 161-ѓ

При одлучувањето за еквиваленција и признавање на странските високообразовни квалификации, комисиите по одделни подрачја и области ќе го имаат предвид следново:

- споредливоста и сличноста на странската високообразовна квалификација со домашните високообразовни квалификации, односно усогласеноста со Националната рамка на квалификации,
- обемот, видот, должината и степенот на студиската програма согласно со Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС),
- системот и Националната рамка на квалификации од која квалификацијата потекнува,
- статусот на странската високообразовна институција која ја издала квалификацијата, односно дали истата е акредитирана и овластена од компетентните органи во матичната (или друга) држава за издавање квалификации, односно дипломи и свидетелства,
- наставните достигнувања,
- условите за запишување на студиската програма, односно високообразовната установа која квалификацијата ја издала;
- правата кои квалификацијата, односно дипломата или свидетелството ги дава во матичната држава,
- целите на еквиваленцијата, односно признавањето во Република Македонија и
- поранешната практика, односно претходно решени слични случаи.

При донесувањето на решение за еквиваленција и признавање, се земаат предвид и други содржини кои се од значење за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација во Република Македонија.

Член 161-е

Во постапката за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација, комисиите за еквиваленција и признавање, вршат споредување на предметите, студиските програми како и степените на образованието, условите за запишување на образовната програма, правата кои дипломата, односно сертификатот ги дава во земјата каде што е издадена, на кредитите освоени во текот на студиите согласно со Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС), како и исходот од образовниот процес.

Во случај на делумно завршено високо образование се утврдува завршениот дел на студиската (образовна) програма.

Член 161-ж

Комисиите по одделни подрачја и области го предлагаат видот, степенот и називот на странската високообразовна квалификација, односно употребата на стручниот или научниот назив, односно звање, титула во Република Македонија во согласност со Уредбата за национална рамка за високообразовни квалификации.

Решението за признавање, односно непризнавање на странска високообразовна квалификација се издава во три примерока од кои едниот примерок му се врачува на барателот, а два примерока остануваат во министерството надлежно за работите на високото образование.

Член 161-з

За текот на седниците на комисиите од одделните подрачја и области се води записник.

Записникот од ставот 1 на овој член содржи: место и време, имиња на присутни членови на комисиите, името и презимето на подносителот на барањето, предметот за кој се постапува, звањата/титулите кои ги предлагаат комисиите до министерот надлежен за работите на високото образование, евентуални забелешки по однос на барањето.

Записникот може да содржи и други податоци поврзани со работата на комисиите.

Записникот го потпишуваат претседателот и членовите на комисиите.

Член 161-с

Барањето за признавање на странската високообразовна квалификација може да биде целосно или делумно прифатено.

Ако завршената студиска (образовна) програма во странство, во споредба со домашната студиска (образовна) програма покажува суштински разлики во обемот, содржината или степенот на високото образование, а истите се битни за функцијата на квалификацијата, барањето за признавање на високообразовната квалификација стекната во странство не се признава во целост, при што комисијата треба да ги образложи причините за непризнавањето како и обемот, видот и суштината на разликите.

Член 161-и

Ако во постапката за еквиваленција и признавање на странската високообразовна квалификација, комисиите утврдат отстапување и разлики во образовните програми, барателот може да биде упатен да положи дополнителни испити заради отстранувањето на разликите.

Кога барателот ќе ги положи предвидените дополнителни испити барањето за признавање се прифаќа во целост.

Член 161-ј

Признавањето на високообразовната квалификација заради вршење на професионална дејност која не спаѓа во групата на регулирани професии е постапка во која на носителот на странскиот документ со решение му се признава односно утврдува степенот, видот и називот на странската високообразовна квалификација и се класифицира во системот на високото образование во Република Македонија.

Со добивање на решението со кое се признава високообразовната квалификација стекната во странство, носителот на странската високообразовна квалификација може да ја извршува професијата стекната во странство, доколку истата не спаѓа во групата на регулирани професии во Република Македонија.

Член 161-к

Постапката за признавање на високообразовната квалификација заради вршење на професионална дејност која не спаѓа во групата на регулирани професии, која е стекната во странство се покренува на барање на носителот на странскиот документ.

Барањето треба да ги содржи податоците од членот 161-а став 2 на овој закон.

Член 161-л

На постапката за признавање заради вршење на професионална дејност која не спаѓа во групата на регулирани професии, стекната во странство соодветно се применуваат одредбите од овој закон, кои се однесуваат на еквиваленција и признавање на странските високообразовни квалификации.

Глава тринаесетта

НАДЗОР НАД ВИСОКООБРАЗОВНАТА УСТАНОВА

Надзор над законитоста во работењето

Член 162

Кога министерот надлежен за работите на високото образование ќе утврди дека високообразовната установа работи спротивно на овој закон, со записник ќе и укаже на

високообразовната установа на незаконитоста во работењето и ќе и определи рок од најмалку еден месец за отстранување на незаконитоста.

Ако високообразовната установа, во определениот рок, не постапи според укажувањата од ставот 1 на овој член, министерството надлежно за работите на високото образование донесува решение за привремено запирање со работа на високообразовната установа и за тоа го известува основачот.

Министерството надлежно за работите на високото образование пред да донесе решение за привремено запирање со работа на високообразовната установа ќе побара мислење од Одборот за акредитација и евалуација на високото образование.

Против решението од ставот 2 на овој член може да се поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на решението. Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

Против решението на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, може да се поднесе тужба до Управниот суд.

По правосилноста на одлуката на Управниот суд, министерството надлежно за работите на високото образование донесува решение за бришење на високообразовната установа од регистарот на високообразовни установи.

Ако министерството надлежно за работите од областа на високото образование утврди дека правилник, одлука, решение или друг акт на Одборот за акредитација и евалуација е спротивен на одредбите на законот, министерството надлежно за работите од областа на високото образование донесува решение за поништување на актот на Одборот за акредитација и евалуација и поведува постапка за одговорност на членовите на Одборот пред надлежните органи во земјата.

Член 163

Кога министерот надлежен за работите на високото образование ќе утврди дека високообразовната установа донела одлука која не е во согласност со овој закон, ќе и укаже на високообразовната установа за незаконитоста на одлуката и ќе определи рок за отстранување на незаконитоста, кој не може да биде пократок од еден месец.

Ако во определениот рок високообразовната установа не ја отстрани незаконитоста, министерството надлежно за работите на високото образование со решение ќе ја укине или поништи незаконитата одлука.

Против решението од ставот 2 на овој член високообразовната установа има право на жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Против решението од ставот 3 на овој член високообразовната установа има право да поднесе тужба пред Управниот суд.

Надзор над уставноста и законноста

Член 164

Ако општиот акт на високообразовната установа не е во согласност со Уставот или со закон, министерот надлежен за работите на високото образование има право да го запре неговото извршување и е должен, во рок од осум дена од денот на донесувањето на решението за запирање, да поведе постапка за оценување на уставноста и законноста на запрениот акт пред Уставниот суд на Република Македонија.

Министерот надлежен за работите на високото образование може пред да поведе постапка за оценување на уставноста и законноста да ја извести високообразовната установа за запирањето на актот и да и укаже на високообразовната установа во рок од 30 дена од денот на доставувањето на решението за запирање, да ја отстрани незаконноста. Ако високообразовната установа во овој рок не постапи според укажувањето, министерот надлежен за работите на високото образование, во наредниот рок од осум дена од денот на истекот на рокот од 30 дена, поведува постапка за оценување на уставноста и законноста на запрениот акт.

Надзор над издавањето на дипломи

Член 165

Ако министерството надлежно за работите на високото образование во вршењето на правото на надзор над законноста на работата утврди дека високообразовна установа издала диплома спротивно на одредбите од овој закон, донесува решение за поништување на дипломата што се објавува во средствата за јавно информирање и поднесува до јавниот обвинител пријава за кривично гонење на одговорното лице.

Инспекциски надзор

Член 166

Инспекцискиот надзор над високообразовните установи го врши Државниот просветен инспекторат, согласно со закон.

Член 166-а

(1) Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор државниот просветен инспектор утврди дека за прв пат е сторена неправилност од членот 167 став (1) на овој закон, е должен да состави записник во кој ќе ја утврди сторената неправилност со укажување за отстранување на утврдената неправилност во рок од осум дена и со истовремено врачување на покана за спроведување на едукација на лицето или високообразовната установа каде што е утврдена неправилноста при вршењето на инспекцискиот надзор.

(2) Формата и содржината на поканата за едукација, како и начинот на спроведување на едукацијата ги пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

(3) Едукацијата ја организира и спроведува Државниот просветен инспекторат во рок не подолг од осум дена од денот на спроведувањето на инспекцискиот надзор.

(4) Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или истородни неправилности за едно или повеќе лица, односно за една или за повеќе високообразовни установи.

(5) Доколку во закажаниот термин лицето или високообразовната установа над кој се спроведува едукација не се јави на едукацијата ќе се смета дека едукацијата е спроведена.

(6) Доколку лицето или високообразовната установа над која се спроведува едукација се јави на закажаната едукација и истата ја заврши ќе се смета дека е едуциран по однос на утврдената неправилност.

(7) Доколку државниот просветен инспектор при спроведување на контролниот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, донесува заклучок со кој ја запира постапката на инспекциски надзор.

(8) Доколку државниот просветен инспектор при спроведување на контролниот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд.

(9) Државниот просветен инспекторат води евиденција за спроведената едукација на начин пропишан од министерот надлежен за работите на високото образование.

Глава четринаесетта

ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 167

(1) Глоба во износ од 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

- користи називи на високообразовни установи, без да е основано како високообразовна установа, согласно со овој закон (член 5),
- не врши самоевалуација на универзитетот, единицата на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа на начин и според услови определени со овој закон и со статут на универзитетот, односно на самостојната високообразовна установа (член 73 до член 77) и
- не води евиденција на личните податоци на студентите (член 119).

(2) Глоба во износ од 7.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

- применува статут за кој не е добиена согласност од надлежниот орган (член 9),
- изврши статусни промени без согласност на основачот (член 39),
- наплатува од студентите други давачки спротивно на мерилата и критериумите утврдени согласно со овој закон (член 83 став 1 алинеја 8),
- наплати кофинансирање на студиите, односно партиципација на студентите над износот утврден со овој закон (член 83 став 1 алинеја 9),

- применува студиски програми без акредитација, односно решение за почеток со работа согласно со овој закон (член 104),
- не објави конкурс за запишување на студенти најмалку пет месеци пред започнувањето на наставата и ако истиот не ги содржи потребните компоненти согласно со овој закон, како и запише во прва година на студии студенти кои не ги исполнуваат условите пропишани со овој закон и со конкурсот (член 108),
- изврши упис на студенти повеќе од бројот утврден со одлуката за запишување студенти или повеќе од капацитетот за кој високообразовната установа е акредитирана (член 110),
- не му овозможи на редовен студент да го оствари правото согласно со членот 110-а став 10 од овој закон,
- не води матична книга на запишани студенти и главна книга на дипломирани студенти или ако ги води спротивно на пропишаната форма и начинот на водењето и содржината (член 120),
- ангажира наставник да врши високообразовна, односно уметничка дејност од друга високообразовна установа без согласност на универзитетот и спротивно на нормативата и стандардите за вршење на високообразовна дејност (член 139) и
- изврши избор на наставници и соработници спротивно на одредбите на овој закон (од член 121 до член 148).

(3) Глоба во износ од 100.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

- го попречи при работата, одбие да му ги даде или не му ги даде сите податоци потребни за рангирањето на правното лице кое го врши рангирањето (член 77-а став 4).

(4) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршоците од ставовите (1), (2) и (3) на овој член на одговорното лице во правното лице.

Член 167-а

(1) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не се именува вршител на должност декан согласно со членот 37 став (2) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не формира центар за кариера согласно член 45 од овој закон.

(3) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не постапи согласно член 45 став (10) од овој закон.

(4) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не бидат објавени на веб страницата резултатите од самоевалуацијата согласно со членот 77 став (5) од овој закон.

(5) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не бидат доставени до министерството надлежно за работите на високото образование резултатите од самоевалуацијата согласно со членот 77 став (8) од овој закон.

(6) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не ги достави или нецелосно ги достави податоците потребни за ажурирање на базата на податоци за високообразовна дејност до министерството надлежно за работите од областа на високото образование, односно не постапи согласно со членот 77-б став (8) од овој закон.

(7) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не постапи согласно член 99 ставови (3), (10), (11), (14) и (16) од овој закон.

(8) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не постапи согласно со членот 100 ставови (5) и (6) од овој закон.

(9) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не ја објави основната литература на веб страницата и ако истата не ја содржи и литературата која ја обезбедува, печати и доставува до високообразовните установи, министерството надлежно за работите на високото образование (член 112 став 7 од овој закон).

(10) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не биде организирано изведување настава за студиски програми на англиски јазик од членот 103 став (5) од овој закон.

(11) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не издаде студентска легитимација согласно со членот 116 став (7) и студентски индекс согласно со членот 116 став (8) од овој закон.

(12) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако на лице избрано во наставно-научно и наставно звање му дозволи да врши предавање на повеќе од четири предмети во текот на еден семестар од студиската година (член 121 став (6) од овој закон).

(13) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако доколку не постапи согласно со членот 123 став (4) од овој закон.

(14) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не воведи електронска евиденција согласно со членот 133 ставот (9) од овој закон.

(15) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на лице од високообразовната установа доколку не постапи согласно со членот 133 став 14 од овој закон.

(16) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не формира дисциплинска комисија во случај на неизвршување на педагошките обврски согласно член 138 став (4) од овој закон.

(17) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако не донесе решение за престанок на работниот однос на

лицето избрано во наставно-научно, наставно, односно соработничко звање кое не ги извршува своите педагошки обврски, а особено ако се утврди дека неоправдано не ја реализира наставата, односно вежбите за студентите и доколку во рокот определен од Државен просветен инспекторат кој не е подолг од 15 дена, не донел решение за престанок на работниот однос (член 138 став (6) од овој закон).

(18) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако дозволи постапување спротивно на одредбите од член 140 ставови (3) и (4) од овој закон.

(19) Глоба во износ од 600 до 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на лицето од членот 112 став (5) од овој закон ако на почетокот на секоја студиска година на студентите не им предложи основна литература за полагање на испити и која не ја содржи и литературата која ја обезбедува, печати и доставува до високообразовните установи министерството надлежно за работите на високото образование.

(20) Глоба во износ од 600 до 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на лицето избрано во наставно-научно или наставно звање за прекршок ако врши предавање на повеќе од четири наставни предмети во текот на еден семестар од академската година (член 121 став (6) од овој закон).

(21) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршоците од ставовите (1), (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13), (14), (15), (16), (17) и (18) на овој член на одговорното лице во правното лице.

Член 167-б

Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од Министерството кое ја води постапката, ако не одлучи по барањето во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето (член 35 став 2 и член 159 став 2 од овој закон).

Член 167-в

Глоба во износ од 5000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на член на рецензиона комисија ако не постапи согласно член 132 став 7 од Законот за високо образование, односно при избор на кандидат во наставно-научно звање биде предложен кандидат кој не ги исполнува условите согласно одредбите од Законот за високо образование или не биде предложен кандидат кој ги исполнува условите за избор во звање.

Глоба во износ од 3000 евра во денарска противвредност ќе им се изрече на претседателот и членовите на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование ако не постапат согласно член 70 став 7 од овој закон, односно не достават годишен извештај за своето работење.

Глоба во износ од 3000 евра во денарска противвредност ќе им се изрече на претседателот и членовите на Одборот за акредитација и евалуација на високото

образование ако не постапат согласно член 104 ставови 2 и 4 од овој закон, односно не ги објават извештаите за акредитација и евалуација на студиските програми.

Глоба во износ од 15000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече на високообразовната установа ако запише ученик кој е без положена државна матура (член 108 став 1).

Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (4) на овој член на одговорното лице во правното лице.

„Член 167-г

Глоба во износ од 30.000 евра во денарска противвредност и мерка забрана за вршење на високообразовна дејност ќе и се изрече на високообразовната установа која ќе му дозволи на студентот полагање на повеќе од една половина на испити од трета студиска година или запишување во четврта студиска година без претходно да го има положено државниот испит кој се полага по завршувањето на втората студиска година односно му издаде диплома за завршено високо образование на студент кој не положил државен испит (член 69-а).

Член 168

(1) Одмерувањето на висината на глобата за правното лице се врши согласно Законот за прекршоците.

(2) За прекршоците утврдени во членовите 167, 167-а, 167-в и 167-г од овој закон, државниот просветен инспектор должен е на сторителот на прекршокот да му издаде прекршочен платен налог, согласно Законот за прекршоци.

(3) Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записник.

(4) Во записникот од став (3) на овој член се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторениот прекршок.

(5) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог ги потпишува одговорното лице во правното лице или од него овластено лице.

(6) Државниот просветен инспектор е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот од покренатите постапки.

(7) Во евиденцијата од ставот (6) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следните податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

(8) Личните податоци од ставот (7) на овој член се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.

(9) Министерот за образование и наука ги пропишува формата и содржината на прекршочниот платен налог.

(10) За прекршоците утврдени со овој закон прекршочна постапка води и прекршочни санкции изрекува надлежен суд.

Глава четринаесетта-а

КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 168-а

Правното лице кое ќе започне вршење на високообразовна дејност без добиено решение за акредитација и решение за почеток со работа, кривично ќе одговара и ќе се казни со парична казна во износ од 50.000 до 100.000 евра во денарска противвредност и ќе му се изрече мерка забрана за вршење на високообразовна дејност, а одговорното лице ќе се казни со затвор од една до три години (членови 32 и 35).

Издавање на диплома без положен државен испит

Член 168-б

Одговорното лице на високообразовната установа, кое ќе постапи спротивно на овој закон, односно ќе му дозволи на студентот полагање на повеќе од една половина на испити од трета студиска година или запишување во четврта студиска година без претходно да го има положено државниот испит кој се полага по завршувањето на втората студиска година односно му издаде диплома за завршено високо образование на студент кој не положил државен испит, ќе се казни со затвор од 1 до 3 години (член 69-а).

Глава петнаесетта

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 169

Постојните универзитети, факултети и високите стручни школи запишани во Регистарот на високообразовните установи во Република Македонија, најдоцна до 31 декември 2008 година ќе го усогласат своето работење со овој закон, ќе ги донесат статутите и другите општи акти утврдени со овој закон, како и ќе ги конституираат органите утврдени со овој закон.

До донесувањето на општите акти од ставот 1 на овој член ќе се применуваат постојните општи акти.

Универзитетот на Југоисточна Европа во Тетово, основан според досегашните прописи за високо образование, со влегувањето во сила на овој закон, продолжува со работа во

својство на приватно-јавна непрофитна високообразовна установа, согласно со одредбите на овој закон.

Член 170

Одборот за акредитација и евалуација на високото образование продолжува да работи во постојниот состав до именувањето на нови членови, најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Одборот за акредитација и евалуација на високото образование продолжува да работи во постојниот состав до именувањето на нови членови, најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Членовите на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование кои се прв пат избрани, имаат право уште на еден мандат од четири години. Членовите кои се избрани по втор пат немаат право да бидат избрани по трет пат.

Одборот за акредитација и евалуација на високото образование во рок од три месеца од денот на именувањето на членовите ќе ги донесат актите предвидени со овој закон.

Член 171

Советот продолжува да работи во постојниот состав до именувањето на нови членови најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Членовите на Советот кои се прв пат избрани имаат право уште на еден мандат од четири години. Членовите кои се избрани по втор пат немаат право да бидат избрани по трет пат.

Советот во рок од три месеца од денот на именувањето на членовите ќе ги донесе актите предвидени со овој закон.

Член 172

Интеруниверзитетската конференција, најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе избере нови членови во Одборот за акредитација и евалуација на високото образование, наместо постојните членови.

Ректорската конференција на јавните универзитети најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе избере нови членови во Советот, наместо постојните членови.

Член 173

Министерот надлежен за работите на високото образование во рок од 12 месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе ги донесе актите утврдени со овој закон.

Член 174

Постапката за здобивање со научен степен магистер на науки започната пред влегувањето во сила на овој закон, како и постапката започната пред воведувањето на магистерските, усогласени според овој закон, може да заврши според одредбите на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ број 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007) и постојниот статут на високообразовната установа, односно на универзитетот.

Лицата кои се стекнале со научно звање магистер согласно со одредбите од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ број 64/2000 и 49/2003), можат да поднесат пријава за здобивање со научен степен доктор на науки согласно со одредбите на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ број 64/2000 и 49/2003) најдоцна до 31 декември 2011 година.

Член 175

Изборот во наставно-научно, наставно и соработничко звање започнат пред влегувањето во сила на овој закон ќе заврши според условите и постапката утврдени со Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ број 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007).

Член 176

Ректор, проректор, декан, продекан, односно директор и заменик директор на високообразовна јавна установа избрани пред влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ги вршат своите функции до истекот на времето за кое се избрани.

Лицата од ставот 1 на овој член кои прв пат се избрани имаат право уште на еден мандат од четири години. Лицата кои се избрани по втор пат, немаат право на трет мандат.

Член 177

Редовните професори кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се избрани во тоа звање по прв пат според Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007), засноваат работен однос на неопределено време и го задржуваат звањето редовен професор доживотно.

Член 178

Помладите асистенти коишто се првпат избрани во тоа звање според Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“, број 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007), можат уште еднаш да бидат избрани во истото звање за време од две години.

Член 179

Постојните факултети и високи стручни школи во состав на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје, Универзитетот „Свети Климент Охридски“ во Битола, Државниот универзитет во Тетово и Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, со денот на влегувањето

во сила на овој закон продолжуваат да работат како единици на универзитет согласно со овој закон .

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат основачките акт на факултетите и на високите стручни школи во состав на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје и во состав на Универзитетот „Свети Климент Охридски“ во Битола и Собранието на Република Македонија станува основач на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје и на Универзитетот „Свети Климент Охридски“ во Битола, со единиците во нивен состав.

Основна организација на здружениот труд Институти - Универзитет „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје - РО Медицински факултет (во натамошниот текст: Институтите) се брише од судскиот регистар и продолжува да работи во состав на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје како внатрешна организациона единица на Медицинскиот факултет. Вработените во Институтите го продолжуваат работниот однос како вработени во Медицинскиот факултет во Скопје. Имотот кој го користат Институтите е имот на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје. Здравствената дејност на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ - Медицински факултет ќе се врши во согласност со Законот за здравствената заштита и со Законот за здравственото осигурување.

Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје - Медицински факултет и јавните здравствени установи, универзитетските клиници и институти, склучуваат спогодба за уредување на меѓусебните односи во вршењето на образовната, научно-истражувачката и здравствената дејност, како функционална целина, согласно со потребите за спроведување на студиските програми, како и за уредување на работниот однос, најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје - Стоматолошки факултет и јавните здравствени установи, Универзитетскиот стоматолошки клинички центар, односно Универзитетската клиника за Максилофацијална хирургија, склучуваат спогодба за уредување на меѓусебните односи во вршењето на образовната, научно-истражувачката и здравствената дејност како функционална целина, согласно со потребите за спроведување на студиските програми, како и за уредувањето на работниот однос најдоцна во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(6) Универзитетот „Свети Климент Охридски“ во Битола, Државниот универзитет во Тетово, Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип и јавните здравствени установи и универзитетските клиници, склучуваат спогодба за уредување на меѓусебните односи во вршењето на образовната, научно-истражувачката и здравствената дејност, како функционална целина, согласно со потребите за спроведување на студиските програми, како и за уредување на работниот однос, најдоцна во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 180

Високообразовните установи ги воведуваат студиските програми за високо образование и студиските програми за усовршување според овој закон постепено најдоцна до студиската 2009/10 година. Со воведувањето на студиските програми според овој закон и со конкурсот не можат да се запишуваат студиски програми кои не се усогласени со овој закон.

Студентите запишани според студиските програми до денот на влегувањето во сила на овој закон можат да ги завршат студиите под услови кои важеле при уписот, но најдоцна во рокот определен за изведување на студиската програма, продолжен за две години, а студиите на високите стручни школи до истекот на студиската 2009/2010 година.

Студентите од ставот 2 на овој член кои имаат право на повторување и заради постепеното воведување на новите студиски програми, не можат да ја повторуваат годината по студиските програми според кои се запишале, го продолжуваат и завршуваат студирањето по новите студиски програми.

Одредбите од овој закон со кои се уредуваат циклусите на високото образование и студиските програми можат да се применуваат со конкурсот за упис во учебната 2008/09 година.

Член 181

На студентите кои дипломирале според студиски програми до денот на влегувањето во сила на овој закон, при упис во новите двегодишни магистерски студиски програми со исто или слично стручно подрачје по правило им се признаваат студиските обврски во висина од најмногу 60 кредити.

На студентите кои дипломирале според студиски програми до денот на влегувањето во сила на овој закон, при упис за занимања регулирани со директивите на Европската унија и се вреднувани со 300 кредити или повеќе, имаат право на упис на докторски студиски програми според услови утврдени со овој закон и статутот на високообразовната установа.

На студентите кои дипломирале според студиски програми до денот на влегувањето во сила на овој закон според студиски програми со кои стекнале специјализација, ако нивното заедничко студирање не траело најмалку пет години, при упис во студиските програми од трет циклус се определуваат дополнителни студиски обврски во опсег од 60 кредити.

На студентите кои дипломирале според студиски програми до денот на влегувањето во сила на овој закон според студиски програми за стекнување на магистер за докторскиот студиски програм им се признаваат студиски обврски во износ од 60 кредити.

Член 182

На лицата кои до 31 декември 1996 година се здобиле со диплома или други исправи за високо образование, последипломски студии и докторат на науки стекнати на подрачјето на поранешна Социјалистичка Федеративна Република Југославија, им се признава висока стручна подготовка, стручен назив специјалист, академски степен магистер, односно научен степен доктор на науки, согласно со одредбите на овој закон.

Член 183

Лицата кои согласно со закон ги исполнувале условите за запишување на студии, а посетувале настава до влегувањето во сила на овој закон, надвор од јавни високообразовни установи во различни форми на граѓански иницијативи во Република

Македонија, организирани заклучно со 15 август 2000 година, можат согласно со одредбите на овој закон и статутот на соодветната високообразовна установа:

- да ги продолжат своите студии на прва година од тие студии на соодветните високообразовни установи,
- да побараат проверка на своите знаења и врз основа на покажаните резултати да запишат студии на соодветната година или
- врз основа на покажаните резултати од проверката на стекнатото знаење да ги остварат другите свои права.

Правата од ставот 1 на овој член се остваруваат на соодветните високообразовни установи согласно со одредбите на овој закон и нивните акти. Овие права можат да се остварат по лично барање, поднесено до соодветната високообразовна установа најдоцна до 31 декември 2008 година.

Член 184

Наставниците избрани во звањето лектор со завршено соодветно високо образование, како и наставниците од универзитетскиот спортски центар, можат да бидат преизбирани според условите утврдени со Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007).

Член 185

Постапката за основање на високообразовна установа која започнала до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе заврши според одредбите на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007).

Член 186

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/2000, 49/2003, 113/2005 и 51/2007).

Член 187

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

ОДРЕДБИ ОД ДРУГИ ЗАКОНИ

Закон за изменување на дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/2008, 17/2011 и 154/2015):

Член 38

Одредбата од членот 13 на овој закон ќе се применува од 15 септември 2009 година. Одредбата од членот 16 на овој закон ќе се применува од 15 септември 2020 година

Член 40

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”, а ќе се применува од 15 септември 2010 година.

Закон за изменување на дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/2008):

Член 39

Соработниците вработени во високообразовните установи кои до денот на влегувањето во сила на овој закон имаат стекнато научен степен магистер, доколку до 15 септември 2013 година не бидат избрани во наставно-научно, научно или наставно звање, им престанува работниот однос.

Соработниците вработени во високообразовните установи кои до денот на влегувањето во сила на овој закон немаат стекнато научен степен магистер, доколку до 15 септември 2020 година не бидат избрани во наставно-научно, научно или наставно звање, им престанува работниот однос.

Закон за изменување на дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 26/2009):

Член 6

Подзаконските акти предвидени во овој закон, министерот надлежен за работите на високото образование ќе ги донесе во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 7

Високообразовните установи ќе ги усогласат студиските програми согласно со членот 1 став 1 од овој закон најдоцна до почетокот на учебната 2009/2010 година.

Закон за изменување на дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 26/2009):

Член 8

Одредбите од членовите 1 став 2, 3 и 4 на овој закон ќе се применуваат од 15 август 2010 година.

Одредбата од членот 5 на овој закон ќе се применува од 15 септември 2009 година, со што престанува да важи членот 167 став 1 алинеја 3 на овој закон.

Закон за изменување на дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 99/2009):

Член 2

Членот 1 од овој закон ќе се применува до 2013 година.

Закон за изменување на дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/2010):

Член 7

Одредбата од членот 1 на овој закон ќе се применува од 1 јануари 2011 година.

Закон за изменување на дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/2010):

Член 8

Подзаконските акти предвидени во членот 166-а ќе се донесат во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Закон за изменување на дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 17/2011):

Член 24

Високообразовната установа наставата од членот 103 став 5 на овој закон за една

студиска програма за прв циклус на академски и стручни студии и наставата за најмалку две студиски програми за втор циклус на академски и стручни студии задолжително ја реализира од 15 септември 2011 година, а за две студиски програми за прв циклус на академски и стручни студии и наставата за најмалку четири студиски програми за втор циклус на академски и стручни студии, задолжително ја реализира од 15 септември 2012 година.

Член 25

Во постојните високообразовни установи кои изведуваат студиски програми од трет циклус на универзитетски докторски студии, менторот на докторскиот труд треба да има:

- од 1 јануари 2011 година најмалку три објавени рецензирани научноистражувачки трудови во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации во дадено поле во последните пет години и
- од 1 јануари 2013 година најмалку четири објавени рецензирани научноистражувачки трудови во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации во дадено поле во последните пет години.

Член 28

Најдоцна во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон се конституира Одборот за акредитација и евалуација на високото образование.

До конституирање на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование продолжува со работа Одборот за акредитација на високото образование.

Член 29

Високообразовните установи се должни најдоцна до започнувањето на академската 2012/2013 година да ги усогласат постојните акредитирани студиски програми согласно со одредбата од членот 99 став 3 на Законот за високото образование.

Член 30

Високообразовните установи се должни во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон да ги усогласат своите акти, организацијата и работата со одредбите на овој закон.

Член 31

Министерот надлежен за работите на високото образование ќе ги донесе подзаконските прописи предвидени со овој закон во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Закон за изменување на дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 17/2011):

Член 32

Одредбата од членот 6 на овој закон која се однесува на членот 77 ставови 5 и 8 од Законот за високото образование, ќе се применува од 15 септември 2011 година.

Одредбата од членот 7 на овој закон која се однесува на членот 96 став 6 од Законот за високото образование, ќе се применува од 1 јануари 2015 година.

Одредбата од членот 11 на овој закон која се однесува на членот 113 ставови 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 и 14 од Законот за високото образование, ќе се применува од 15 септември 2012 година.

Одредбата од членот 12 на овој закон која се однесува на членот 116 ставови 7 и 8 од Законот за високото образование, ќе се применува почнувајќи од академската 2011/2012 година.

Одредбата од членот 13 на овој закон која се однесува на членот 121 став 6 од Законот за високото образование, ќе се применува почнувајќи од академската 2012/2013 година.

Одредбата од членот 14 на овој закон која се однесува на членот 125 од Законот за високото образование, ќе се применува од 1 јануари 2014 година.

Одредбата од членот 15 на овој закон која се однесува на членот 133 став 9 од Законот за високото образование, ќе се применува од 1 јануари 2012 година.

Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 51/2011):

Член 6

Одредбите од членовите 4 и 5 на овој закон ќе започнат да се применуваат со започнувањето на примената на Законот за основање на Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 15/2013):

Член 41

Одредбата од членот 1 став 1 од овој закон што се однесува на членот 22 став 1 од Законот за високото образование, ќе се применува за научните институти кои вршат високообразовна дејност за студии од втор и трет циклус, кои ќе бидат основани по влегувањето во сила на овој закон.

Член 42

Ставот 10 од членот 5 од овој закон која се однесува на членот 45 од Законот за високото образование, ќе се применува по една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Ставот 11 од членот 5 од овој закон кој се однесува на членот 45 од Законот за високото образование, ќе се применува по три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 43

Одредбата од членот 7 на овој закон која се однесува на членот 62 од Законот за високото образование, ќе се применува од 1 јануари 2014 година.

Член 44

Одредбата од членот 11 од овој закон што се однесува на членот 70 став 3, ќе се применува од 1 јануари 2015 година.

Постојните членови на Одборот за акредитација и евалуација продолжуваат да ја извршуваат оваа функција до именување на нов состав во согласност со овој закон.

Член 45

Одредбата од членот 17 од овој закон која се однесува на членот 95-а од Законот за високото образование, ќе се применува по две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 46

Одредбата од членот 18 од овој закон која се однесува на членот 96 став 13 од Законот за високото образование, ќе се применува по две години од денот на влегувањето во сила на овој закон. Имајќи ја предвид и одложената примена на членот 96 став 6 кој ќе почне да се применува од 1 јануари 2015 година.

Член 47

Одредбата од членот 21 од овој закон која се однесува на членот 100 ставови 4, 5, 6 и 7 од Законот за високото образование, ќе се применува почнувајќи од академската 2014/2015 година.

Член 48

Одредбата од членот 23 од овој закон која се однесува на членот 106 од Законот за високото образование, ќе се применува почнувајќи од академската 2013/2014 година.

Член 49

Одредбата од членот 24 од овој закон која се однесува на членот 106-а ставови 1, 2, 3 и 4 од Законот за високото образование, ќе се применува почнувајќи од академската

2014/2015 година.

Член 50

Одредбата од членот 29 од овој закон која се однесува на членот 123 од Законот за високото образование, ќе се применува за асистентите - докторанти кои засновале работен однос шест месеци по влегување во сила на овој закон.

Член 51

Одредбата од членот 34 од овој закон која се однесува на членот 140 ставови 3 и 4 од Законот за високото образование ќе се применува една година по влегувањето во сила на овој закон.

Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 15/2013):

Член 52

Најдоцна во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се конституира Националниот совет за високо образование, наука, иновации и технологија. До конституирање на Националниот совет за високо образование, наука, иновации и технологија продолжува со работа Советот за развој и финансирање на високото образование и Националниот комитет за развој на научно-истражувачката дејност и технолошкиот развој во Република Македонија.

Член 53

Подзаконските акти кои произлегуваат од овој закон, ќе бидат донесени во рок од три месеци по влегувањето во сила на овој закон.

Закон за дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2013):

Член 3

Одредбата од членот 1 од овој закон која се однесува на членот 113 ставови 23 и 24 ќе се применува за лица кои завршиле високо образование пред влегувањето во сила на овој закон.

Член 4

Одредбата од членот 2 од овој закон која се однесува на членот 116 ставови 4 и 5 ќе се применува за лица кои завршиле високо образование пред влегувањето во сила на овој закон.

Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 41/2014):

Член 8

Одредбите на членот 1 од овој закон ќе започнат да се применуваат со денот на започнувањето со примената на Законот за вработените во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14) и Законот за административните службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14).

Закон за дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 130/2014):

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија, а ќе отпочне да се применува од 1 јануари 2015 година.

Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/2015):

Член 30

Студентите запишани според студиските програми до денот на влегувањето во сила на овој закон можат да ги завршат студиите под услови кои важеле при уписот, но најдоцна во рокот определен за завршување на студиската програма продолжен за две години за студиите за прв циклус, односно за една година за студиите за втор и трет циклус.

Член 33

Единствениот електронски систем за полагање на приемниот испит од членот 14 ставот 22 на овој закон ќе се воспостави најдоцна во рок од 54 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Бројот на прашањата во базата од членот 14 став 22 од овој закон се зголемува за 10% годишно, почнувајќи од академската 2021/2022 година.

Член 34

Високообразовните установи во рок од четири години од денот на влегувањето во сила на овој закон имаат обрска до министерството надлежно за работите на високото образование да ги достават податоците потребни за регистарот од член 19 став 1 на овој закон.

Член 35

Студентите кои се стекнале со звања пред влегувањето во сила на овој закон, истите ги задржуваат.

Член 36

Учениците кои се стекнале со средно образование пред воведувањето на државна матура, училишна матура и завршен испит можат да конкурираат за упис на високообразовна установа.

Член 40

Најдоцна во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон се конституира Одборот за акредитација и евалуација на високото образование и се избираат генерален секретар, секретари за одделени области и нивни заменици.

До конституирање на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование согласно овој закон, продолжува со работа Одборот за акредитација и евалуација на високото образование формиран согласно Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ број 35/08, 103/08, 26/09, 83/09, 99/09, 115/10, 17/11, 51/11, 123/12, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14 и 130/14).

Конститутивната седница на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование ја свикнува министерот надлежен за работите на високото образование.

Член 43

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од четири години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/2015):

Член 31

Одредбата од членот 4 од овој закон ќе се применува за студентите кои ќе се запишат на прв, односно втор циклус на студии од академската 2017/2018 година.

До отпочнување на примената на одредбите од членот 4 од овој закон претседателот на Одборот може да донесе решение за пробно спроведување на државниот испит со кое ќе ги определи високообразовните установи во кои ќе се спроведе истиот. Резултатите од пробното спроведување на државниот испит нема да имаат правни последици врз учесниците во истиот. Резултатите од пробното спроведување на државниот испит ќе се искористат за потребите на Одборот, заради подобрување на процедурите за спроведување на државниот испит.

Високообразовните установи најдоцна до 30 септември 2019 година треба да ги

акредитираат студиските програми согласно член 7 од овој закон.

За академската 2019/2020 година, јавниот конкурс за запишувањето на студии универзитетот, односно самостојната високообразовна установа кој ги реализира студиите е согласно акредитираните студиски програми, односно студиските програми од член 94 од Законот за високото образование, кои се во постапка на акредитација во Одборот и се објавува најдоцна еден месец пред започнување на наставата.

Член 32

Одредбите од членот 14 и 15 на овој закон ќе започнат да се применуваат од академската 2019/2020 година година.

Член 37

Одредбите од членот 26 став 1 од овој закон ќе започнат да се применуваат по пет години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 38

Одредбите од членовите 95-а, 96, 125 и 136 од Законот за високото образование кои се однесуваат на објавување на трудови во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации се применуваат до 31 декември 2020 година, а од 1 јануари 2021 година се применуваат само одредбите кои се однесуваат на објавување трудови во научни списанија со импакт фактор кои се од соодветната област во базата на Web of Science.

Член 39

Членовите на Одборот, започнувајќи од 1 јануари 2020 година, треба да имаат објавено трудови кои имаат вкупно најмалку 15 бода, согласно членот 95-а став 6 од овој закон.

Член 41

Со влегување во сила на овој закон, основање и вршењето на дејноста на високообразовните установи за образование на наставници во предучилишно воспитание, основното и средното образование се врши согласно Законот за високообразовните установи за образование на наставници во предучилишно воспитание, основното и средното образование.

Член 42

Признавањето на странски високообразовни квалификации за вршење на дејноста на наставници во предучилишно воспитание, основното и средното образование се врши согласно Законот за високообразовните установи за образование на наставници во предучилишно воспитание, основното и средното образование.

Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/2015):

Член 7

Подзаконскиот акт утврден со овој закон ќе се донесе во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/2015):

Член 9

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 30/2016):

Член 14

Започнатите постапки до денот на започнување на примената на овој закон ќе завршат согласно со законот по кој биле започнати.

Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 30/2016):

Член 15

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува со започнувањето на примената на Законот за општата управна постапка, согласно со членот 141 од Законот за општата управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ број 124/15).

Закон за изменување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 120/2016):

Член 2

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 127/2016):

Член 4

Одредбите од членот 69-а ќе започнат да се применуваат за студентите кои ќе се запишат на прв, односно втор циклус на студии од академската 2019/2020 година.

Член 16

Одредбите од членот 2 од овој закон со кои се дополнува членот 110-а со нови ставови 3, 4, 5, 6, 10 и 11 и членот 3 од овој закон со кој се дополнува членот 167 став 2 со нова алинеја 8, ќе започнат да се применуваат од академската 2017/2018 година.

Член 18

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.